

Wangeela Gooftaa Keenyaa
Yesus Kristos
Isa Qulqulluu Isa
Maatewos Caafe

Hidda Dhaloota Yesus

(Lug 3:23-38)

1 ¹Toorri hidda dhaloota Yesus Kristos sanyii Daawit, sanyii Abrahaam isa kana*. ²Abrahaam Yisihaqin dhalche; Yisihaq Yaaqoobin dhalche; Yaaqoob Yihudaa fi obboloota Yihudaa dhalche*. ³Yihudaan Taamaar irraa Faarresii fi Zaaraa dhalche; Faarres Hesromin dhalche; Hesrom Aaramin dhalche*. ⁴Aaram Aminaadaabin dhalche; Aminaadaab Nahasoonin dhalche; Nahasoon Salmoonin dhalche*. ⁵Salmoon Rahaab irraa Boazin dhalche; Boaz Ruut irraa Yoobcedin dhalche; Yoobced Iseyin dhalche*. ⁶Isey Daawit mooticha dhalche; Daawit haadha manaa Uriiyaa irraa Solomoonin dhalche*. ⁷Solomoon Rehobi'aamin dhalche; Rehobi'aam Abiiyaa dhalche; Abiiyaan Asaafin dhalche; ⁸Asaaf Yoshaafaaxin dhalche; Yoshaafaax Yooraamin dhalche; Yooraam Oziyaasin dhalche; ⁹Oziyaas Yo'ataamin dhalche; Yo'ataam Akaazin dhalche; Akaaz Hisqiyaasin dhalche. ¹⁰Hisqiyaas Minaasee dhalche; Minaaseen Amosin dhalche; Amos Yosiyaaasin dhalche*. ¹¹Yosiyaaas bara sabni Israa'el biyya Baabilonitti booji'amanitti Yekoniyaasii fi obboloota Yekoniyaas dhalche*.

*1 1Sen 17:11; Uma 22:18

*2 Uma 21:3,12; 25:26; 29:35

*3 Uma 38:29,30; Rut 4:18-19

*4 Rut 4:19-20; 1Sen 2:10,11

*5 Rut 4:13-17; Iya 2:1

*6 2Sam 12:24

*7-10 1Sen 3:10-16

*11 2Mot 24:14-15; 2Sen 36:10; Er 27:20

¹²Sabni Israa'el biyya Baabilonitti erga booji'amanii booddee Yekoniyaas Salaati'elin dhalche; Salaati'el Zarubabelin dhalche*. ¹³Zarubabel Abiyuudin dhalche; Abiyuud Eliyaaqimin dhalche; Eliyaaqim Azorin dhalche; ¹⁴Azor Zadoqin dhalche; Zadoq Akiimin dhalche; Akiim Eliyudin dhalche. ¹⁵Eliyud Ele'azaarin dhalche; Ele'azaar Maattaanin dhalche; Maattaan Yaaqoobin dhalche;

¹⁶Yaaqoob Yoseefin dhalche; Yoseef kun kaadhima Maariyaam; isheen immoo Yesusin isa "Kristosicha" jedhamme moggaafame deesse*.

*12 1Sen 3:17; Iz 3:2

*16 27:17,22

¹⁷Dhaloonni kun hundinuu Abrahaamii hamma Daawititti dhaloota kudha afur, Daawitii hamma bara sabni Israa'el biyya Baabilonitti booji'amanitti dhaloota kudha afur, bara biyya Baabilonitti booji'amanii hamma Kristositti dhaloota kudha afur turan.

Dhalachuu Yesus

(Lug 2:1-7)

¹⁸Dhalachuun Yesus Kristos akka kanatti fufee jiru ture; Maariyaam haati isaa Yoseefiif kaadhimatamtee turte; isheen Yoseefii wajjin utuu wal bira hin ga'in, hafuura qulqulluudhaan ulfooftee argamte*. ¹⁹Yoseef inni ishee kaadhimates nama jireenya qajeelaa jiraatu waan tureef, dhoksaatti ishee dhiisuu-dhaaf murtoo godhe malee, immata duratti ishee yeellaasisuu hin barbaanne. ²⁰Utuu Yoseef kana yaadaa jiruu, kunoo, ergamaan gooftaa abjuutti itti mul'atee, "Yaa Yoseef ilma Daawit, Maariyaam kaadhimni kee hafuura qulqulluudhaan waan ulfoofteef, ishee of biratti fudhachuu hin sodaatin! ²¹Isheen ilma in deessi; atis maqaa isaa 'Yesus' jettee in moggaafaa, inni ofii isaatii saba isaa cubbuu isaaniittii isaan in fayyisa" jedheen*. ²²Kun hundinuu inni Waaqayyo gooftaan afaan raajichaatiin dubbate akka raawwatamuuf ta'e. ²³Innool, "Kunoo, durbi in ulfoofti ilmas in deessi, maqaa isaas 'Amaanu'el" jedhanii in moggaasu" jedhe; "Amaanu'el" jechuun "Waaqayyo nuu wajjin jira" jechuudha*.

*18 Lug 1:26-38

*21 Lug 1:31; 2:21; HoE 4:12; Far 130:8

*23 Isa 7:14

²⁴Yoseef hirribaa dammaqee, akkuma ergamaan gooftaa isa abboometti

kaadhima isaa of biratti in fudhate. ¹⁵Haa ta'u iyyuu malee, inni hamma isheen ilma ishee deessutti ishee hin barre; mucicha immoo, "Yesus" jedhee in moggaase*.

*25 Luq 2:21

Dhufa Warra Ba'a Biiftuu

2 ¹Bara mooticha Herodisitti, Yesus mandara Betlihem kutaa biyya Yihudaatti yommuu dhalate, kunoo; namoonni oggeyyiin urjii lakkaa'an tokko ba'a-biiftuutti gara Yersaalem dhufan*. ²Isaan, "Inni mootii Yihudootaa ta'ee dhalate eessa jira? Nuyi urjii isaa ba'a-biiftuutti arginee, isaaf sagaduu dhufneerra'o" jedhanii iyyaafatan*. ³Herodis mootichi kana dhaga'ee in raafame, Yersaalem guutuunis isaa wajjin in raafame. ⁴Yommuu inni luboota warra angafootaa fi barsiisota seeraa saba Yihudootaa keessaa walitti qabee, Masihiin eessatti dhalachuuf akka jiru isaan gaafate. ⁵Isaan immoo, "Mandara Betlihem kutaa biyya Yihudaa keessatti in dhalata. Raajichaan caafamee*", ⁶"Ati yaa Betlihem ishee biyya Yihudaa keessaa! Ati mandaroota gurguddoota Yihudaa hundumaa irra hin xinnaattu; si keessaa kan mo'u tokko saba koo Israa'elin kan bulchu in ba'a' kan jedhu jira" jedhan*.

*1 Luq 2:4-7

*2 Lak 24:17

*5 Yoh 7:42

*6 Mik 5:2

⁷Ergasii Herodis jarrcen ogeessota ofitti waamee, yeroo urjichi itti mul'ate isaan irraa hubatee in bare. ⁸Jaraan immoo, "Dhaqaatii waa'ee mucichaa hubadhaa qoraa! Anis dhaqee akkan sagaduufitti akkuma argattaniin immoo anatti himaa!" jedhee, Betlihemitti isaan erge. ⁹Kanaaf jarri waan mootichi jedhe erga dhaga'anii booddee karaa isaanii irra bu'an; kunoos urjiin isaan ba'a-biiftuutti arganii turan, hamma iddoo mucichi ture sana irra ga'ee dhaabatutti isaan dura in adeeme.

¹⁰Jarri urjicha yommuu argan gammachuu sonaan guddaa in gammadan. ¹¹Manatti lixaniis mucicha haadha isaa Maariyaamii wajjin argatanti, lafatti gad gombifamanii isaaf sagadan; qorxii isaaniis bananii, warqee, ixanaa fi qumbii harka fuudhaa kenna-

niif*. ¹²Gara Herodisitti akka hin deebineef abjuutti waan ajajamaniif, karaa biraatiin gara biyya isaaniitti deebi'uudhaaf sokkan.

*11 Far 72:10,15; Isa 60:6

Mucicha Fuudhanii Gibxiitti Baqachuu Isaanii

¹³Erga jarri biyya isaaniitti sokkannii immoo, kunoo, ergamaan gooftaa tokko abjuutti Yoseefitti mul'atee, "Ka'ii, mucichaa fi haadha isaa fudhadhuutti biyya Gibxiitti baqadhu! Herodis mucicha ajjeesuudhaaf waan barbaaduuf, hamma ani sitti himutti achuma turi!" ittiin jedhe. ¹⁴Yoseef yommuu ka'ee mucicha, haadha isaas fudhatee halkanii biyya Gibxiitti in sokke. ¹⁵Hamma yeroo Herodis du'ettis achuma ture; kun waan Waaqayyo gooftaan afaan raajichaatiin, "Ani biyya Gibxii ilma koo waame" jedhee dubbate haa raawwatamuuf ta'e*.

*15 Hos 11:1

Ijoolleen Baay'een Ajjeefamuu Isaanii

¹⁶Warri ogeessonni sun akka isa gowwoomsan yommuu hubate Herodis baay'ee aare; akka yeriha isa warra ogeessota sana irraa gaafatee baretti Betlihemii fi naannoo ishee hundumaa keessaa ijoollee dhiiraa waggaa lama guutan yookiis isaa gad kan ta'an hundumaa akka ajjeesaniif namoota in erge. ¹⁷Kanaanis dubbiin raajicha Ermiyaasiin dubbatame in raawwatame; ¹⁸innis,

"Sagaleen Raamaatti dhaga'ame, sagalee boo'ichaa fi wawwaannaa turc; Raahel ijoollee isheetiif boosse, isaan waan hin jirreef jajjabaachuu didde" isa jedhuu dha*.

*18 Er 31:15; Uma 35:19

Biyya Gibxii Gara Naazireetitti Deebi'uu Isaanii

¹⁹Yeroo Herodis du'etti garuu ergamaan gooftaa tokko biyya Gibxiitti abjuutti Yoseefitti mul'atee, ²⁰"Warri lubbuu mucichaa barbaadan du'aniiruutii, ka'ii, mucichaa fi haadha isaa fudhadhuutti biyya Israa'el dhaqi!"

ittiin jedhe. ²¹Kana irratti inni ka'ee mucichaa fi haadha isaa fudhatee gara biyya Israa'el in dhaqe. ²²Arkelaawos qooda abbaa isaa Herodis Yihudaa irratti mo'uu isaa waan dhaga'eef garuu, Yoseef achi dhaquu in sodaate; abjuudhaanis gorfamee gara kutaa biyya Galilaatti in sokke. ²³Achis dhaqee, raajonni waa'ee Yesusiif, "Inni 'Naaziricha' in jedhama" jedhanii kan dubbatan akka raawwatamuuf, mandara Naazireet jedhamtu tokko keessa jiraate*.

*23 Mar 1:24; Luq 1:26; 2:39; Yoh 1:45; Isa 11:1

Lallaba Yohannis Cuuphaa

(Mar 1:1-8; Luq 3:1-18; Yoh 1:19-28)

3 ¹Bara sanatti Yohannis cuuphaan sabatti mul'atee, lafa onaa biyya Yihudaatti jabsee*, ²"Mootummaan waaqaa dhi'aateeraatii yaada garaa keessanii geddardhaa!" jedhe*. ³Isaayaas raajichi,

"Sagaleen lafa onaa keessaa in iyya;

dhaga'aa dhaggeeffadhaa, gooftichaa karaa tolchaatii haraa, daandii inni irra adeermus qajeelchaa"

yommuu jedhe waa'ee namicha kanaaf dubbate*.

*1 Luq 1:13

*2 4:17; Mar 1:15

*3 Isa 40:3

⁴Yohannis uffata rifeensa gaalaa irraa dha'ame uffate, mudhii isaas teepphaan hidhate; nyaanni isaa immoo hawaannisaa fi damma mogga ture*. ⁵Yeroo sanatti warri Yersaalem jiraatan, warri Yihudaa, warri kutaa biyya naanna'aa Yordaanos jiraatan hundiinu lafa Yohannis cuuphaan jirutti ba'an. ⁶Isaan kun cubbuu isaani himachaa laga Yordaanositti isa of in cuuphsisu turan.

*4 2Mot 1:8

⁷Yohannis garuu Fariisotaa fi Saduqoota keessaa namoonni baay'een cuuphamuudhaaf gara isaa dhufuu isaani yommuu arge, "Isin ijoollee mar'ataa nana, dheekkamsa isinitti bu'uuf jiru jalaa akka baqattaniif, eenyutu isin yadachuuse*?" ⁸Ammas yaada garaa geddardhuu keessan ija gaarii haa godhatu! ⁹Abbaan keenya Abrahaamii dha jettanii

kan galtan isinitti hin fakkaatin; Waaqayyo dhagoota kanattii Abrahaamiif ijoollee kaasuu akka danda'u isinitti nan hima*. ¹⁰Ammuma iyyuu qottoon hidda muka hundumaa irra kaa'amee jira; mukti ija gaarii hin godhanne hundinuu muramee ibiddatti in naqama" jedhee gorse*.

*7 12:34; 23:33; 1Tas 1:10

*9 Yoh 8:33-39; Rom 2:28-29

*10 7:19; Luq 13:7-9; Yoh 15:6

¹¹Yohannis itti fufee, "Yaada garaa keessanii geddardhuu keessaniif bishaaniin isin nan cuupha, inni ana booddee dhufu garuu ana irra in jabaata, anis kophee miilla isaatii illee baachuudhaaf nama ta'u miti; inni hafuura qulqulluudhaa fi ibiddaan isin in cuupha". ¹²Oobdii isaa keessatti midhaan kan ittiin qulleessu hafarsaa of harkaa qaba; midhaan isa qulleeffames gombisaa isaatti in sassaaba; habaqii isaa garuu ibidda hin dhaamneen in guba" jedheen*.

*11 11:3; Yoh 1:33; HoE 13:24; 19:4

*12 13:30

Cuuphamuu Yesus

(Mar 1:9-11; Luq 3:21-22; Yoh 1:31-34)

¹³Yesus yommuu Yohannis cuuphaan akka isa cuuphuuf Galilaadhaa Yordaanositti isa bira dhufe. ¹⁴Yohannis garuu, "Siin cuuphamuun anaaf barbaachisa, ati immoo cuuphamuuf gara koo dhufftaa?" jedhee jabeessee isa ittise. ¹⁵Yesus garuu deebisee, "Waaqayyo duratti waan qajeelaa ta'e hundumaa akka-sitti raawwachuun waan nuuf ta'uuf, amma ana ittisuu dhiisi!" jedheen; kana irratti Yohannis isa ittisuu dhiise. ¹⁶Yesus cuuphamce bishaanicha keessaa akkuma ba'een, kunoo, bantiwwan waaqaa hundinuu [isaaf] banaman; achumaanis hafuuri Waaqayyoo akka gugeetti gad dhufee isa irra bu'uu isaa in arge. ¹⁷Kunoo, sagaleen immoo, "Inni kun ilma koo isa jaallatamaa dha, gammachuun koos isatti in raawwatama" jedhee waaqaa irraa in dubbate*.

*17 12:18; 17:5; Mar 1:11; Luq 9:35; Uma 22:2; Far 2:7; Isa 42:1

Qoramuus Yesus

(Mar 1:12-13; Luq 4:1-13)

4 ¹Ergasii Yesus Seexanaan qoramuudhaaf, hafuura qulqulluudhaan

gara lafa onaatti geeffame*. ²Inni guyyaa afurtamaa fi halkan afurtamaaf erga soomee booddee beela'e*. ³Yommuus inni isa qoru dhufee, "Ati dhugumaan ilma Waaqayyoo yoo taate, dhagoonni kun buddeena akka ta'aniif abboomi!" ittiin jedhe*. ⁴Yesus garuu deebisee, "Caaffata qulqullaa'aa keessatti 'Namni nyaata duwwaadhaan hin jiraatu, dubbii afaan Waaqayyoo keessaa ba'u hundumaan malee' kan jedhu caafameera" jedhe*.

*1 Ibr 2:18; 4:15

*2 Bau 34:28; 1Mot 19:8

*3 Uma 3:1-7

*4 Kes 8:3

5 Seexanni ammoo gara mandara qulqullaa'aatti isa geessee, fittee guuruu mana qulqullummaa irras dhaaba-chiisee,

"Ati dhugumaan ilma Waaqayyoo yoo taate kana irraa gad of darbadhu, 'Inni ergamoota isaa siif in abbooma, miilli kee dhagaatti akka hin buunettis isaan harka isaanii irratti si in baatu' kan jedhu caafameera" ittiin jedhe*.

*6 Far 91:11-12

7 Yesus garuu, "Waaqayyoo kee goofticha gar-malee bin eeggatin' kan jedhus immoo caafameera" ittiin jedhe*.

*7 Kes 6:16

8 Ammas immoo Seexanni gaara dheeraa tokkotti ol isa baasee, mootum-moota biyya lafaa hundumaa, ulfina isaanii itti argisiisee, ⁹"Lafa dhoofttee anaaf yoo sagadde, isaan kana hundumaa siif nan kenna" jedheen. ¹⁰Yommuus Yesus immoo, "Seexana nana, argaa koo duraa turi! 'Waaqayyoo kee gooftichaaf jilbeenfattee sagadi isa duwwaafis hojjedhu!' kan jedhu caafameera" jedheen*. ¹¹Ergasii Seexanni isa dhiise, ergamoonni Waaqayyoo dhufanii isaaf in ergaman.

*10 Kes 6:13

Yesus Galilaa Keessatti Hojil Isaa Jalqabuu Isaa
(Mar 1:14-15; Luq 4:14-15)

12 Yohannis mana hidhaatti dabarfamee kennamuu isaa dhaga'ee, Yesus

gara Galilaatti in sokke*. ¹³Naazireetii dhiisee gara kutaa biyya Zebulonii fi Niftaalem dhagee, Qifirnaahom mandara bishaan qarqaraa keessa jiraate*. ¹⁴Kunis Isaayaas raajichaan kan dubbatame akka raawwatamuuf,

¹⁵"Biyyi Zebulon, biyyi Niftaalem, garri galaanaa, Yordaanos gamni,

Galilaan inni kan warra saba Waaqayyoo hin ta'inni, ulfina in argatu;

¹⁶sabni dukkana keessa jiraate, ifa guddaa isaa arge; warra gooftummaa du'aa fi gaadidduu du'aa jala jiraataniifis ifni in ba'e" jedhe*.

¹⁷Yeroo sanaa jalqabee Yesus, "Mootummaan waaqaa waan dhi'aateef, yadda garaa keessanii geddaradhaa!" jedhee labsuutti ka'e*.

*12 14:3; Mar 6:17; Luq 3:19-20

*13 Yoh 2:12

*16 Isa 9:1-2; Luq 1:78-79

*17 3:2; 10:7

Yesus Bartoota Warra Jalqabaa Arfan Waamuu Isaa
(Mar 1:16-20; Luq 5:1-11)

18 Yesus ciisa bishaan Galilaa bukkee utuu deddeebi'un obbolaa lamaan, Simoon isa Pheeros jedhamuu fi Indriyaas obboleessa isaa kiyyoo isaanii bishaanitti darbachuutti jiru iyyuu arge; isaan qurxummi-qabduu turan.

¹⁹Yesusis, "Na duukaa bu'aa! Anis nama kan waliitti qabdan isin nan godhadha!" isaaniiin jedhe. ²⁰Achumaan isaan kiyyoota isaanii achitti dhiisanii isa duukaa bu'an. ²¹Inni achii adeemee obbolaa kan biraa lama, Yaaqoobii fi Yohannisin ilmaan Zabdewos, abbaa isaanii Zabdewosii wajjin bidiruu isaanii keessatti kiyyoota isaanii utuu tottofatanii argee, isaan in waame. ²²Achumaanis bidiruu isaanii, abbaa isaanii dhiisanii isa dunkaa in bu'an.

Yesus Barsiisun Isaa Fi Dhukkubsatoota Fayyisuu Isaa
(Luq 6:17-19)

23 Yesusis guutummaa Galilaa keessa naanna'ee, manneen sagadaa isaanii keessatti barsiisaa, wangeela

mootummaa Waaqayyoo lallabaa, namootaa dhukkubaa fi dhibee hundumaarti fayyisaa ture*. ²⁴Oduun isaas Sooriyaa hundumaatti dhaga'ame; yommuus namoonni dhukkubsatoota isaanii, warra dhukkuba garaa garaatiin, waraansaanis dhiphatan, warra hafuurri hamaan itti gale, dhukkuba nama kuffisu kan qaban, dhagni isaanii gar tokko kan du'es bundumaa gara isaatti fidan; innis isaan in fayyise*.

²⁵Kana irratti tuuti sonaan guddaan kutaa biyya Galilaatiin, mandaroota kurnanii, Yerusaleemii, kutaa biyya Yihudaatii, Yordaanos gamaas isa duukaa in bu'an*.

*23 9:35; Mar 1:39; Luq 4:15; HoE 10:38

*24 Mar 6:55

*25 Mar 3:7-8; Luq 6:17-19

Waa'ee Warra Gammadani
(Luq 6:20-23)

5 ¹Yesus namoota baay'ee sana argee gaaratti ol ba'e; erga inni taa'ees bartoonni isaa gara isaatti waliitti qabaman. ²Inni barsiisuma kanaan afaan isaa saaqate;

³"Karaa hafuuraatti hiyyeessota warri ta'an haa gammadan, mootummaan waaqaa kan isaanii ti*.

⁴Warri garaan isaanii gadde haa gammadan,

isaan jajjabina in argatu*.

⁵Warri garraamiin haa gammadan, isaan biyya isa abdaciifame in argatu*.

⁶Warri waan qajeelaa akka midhaanii beela'anii, akka bishaanii dheebotan haa gammadan, isaan geessifachuuf jiru*.

⁷Warri namaaf oo'an haa gammadan,

isaan oo'a in argatu*.

⁸Warri yaadni garaa isaanii qullaa'oo haa gammadan, isaan Waaqayyoon in argu*;

⁹Warri nagaa buusan haa gammadan, isaan ijoollee Waaqayyoo in jedhamu*.

¹⁰Warri qajeelummaadhaaf jedhanii ari'ataman haa gammadan, mootummaan waaqaa kan isaanii ti*.

*3 Isa 57:15

*4 Isa 61:2

*5 Far 37:11

*6 Isa 55:1-2

*7 25:35-46; Yaq 2:13

*8 Far 24:3-4

*9 Ibr 12:14

*10 1Phe 3:14

11 "Anaaf jedhanii namoonni yommuu isin arrabsan, yommuu isin ari'atan, (sobaan) waan hundumaa yommuu isin irratti dudubbatanis gammadaa*! ¹²Isaan raajota warra isin duraa akkasuma ari'achaa turan; egaa yeroo hundumaa gammadaa ililchaa waaqa irratti gatiin keessan guddaa in ta'a" isaaniiin jedhe*.

*11 1Phe 4:14

*12 2Sen 36:16; HoE 7:52; Ibr 11:32-38

Isin Soogidda, Ifas Jechuu Isaa
(Mar 9:50; Luq 14:34-35)

13 Yesus itti fufee, "Isin soogidda lafaa ti, soogiddi garuu miyaa yoo of keessaa dhabe maaliin deebi'ee miyeeffama ree? Gad baafamee gatamee namni irra ejjetee balceessa malee, homaa tokkoofuu waa'ee hin baasu. ¹⁴Isin ifa biyya lafaa ti, mandarri tulluu gubbaatti ijaarame dhokachu hin danda'u*. ¹⁵Homtinuu ibsaa qabsiisee guuboo jala hin kaa'u, baattuu ibsaa irra kaa'a malee; ibsichis mana keessa kan jiran hundumaaf in ibsa*. ¹⁶Namoonni hojii keessan isa gaarii arganii, abbaa keessan isa waaqa irraaf ulfina akka kennaniif ifni keessan akkuma kanaatti namoota duratti haa ifu!" jedheen*.

*14 Yoh 8:12; 9:5; Filip 2:5

*15 Mar 4:21; Luq 8:16; 11:33

*16 Efe 5:8-9; 1Phe 2:12

Waa'ee Seera Isa Karaa Masee Kennamee Barsiisuu Isaa

17 Yesus, "Seeraa fi barsiisa raajotaa diiguudhaaf waanan dhufe hin se'inaa, ani isaan raawwachuudhaafan dhufe malee, diiguudhaaf hin dhufne*. ¹⁸Ani dhuguman isinitti hima, hamma waaqni fi lafti badanitti seericha keessaa fidalli xinnaan tokko yookiis gar tokkoon fidalaa utuu fiixaan hin ba'in hin badu*. ¹⁹Kanaafis namni abboommota hundumaa irra xiinaatan keessaa tokko diigee, diigamuu isaas namoota barsiisu, mootummaa waaqaa keessatti isa hundumaa

irra xinnaatu in jedhama; namni ab-boommota kana eegge barsiisu garuu mootummaa waaqaa keessatti guddaa in jedhama*. ²⁰Ani isinittan hima, qajee-lummaan keessan qajeelummaa warra barsiisota seeraatii fi Fariisotaa irra guddaa yoo caaluu dhaabaate, mootum-maa waaqaatti gonkumaa hin galtan" isaaniin jedhe.

*17 3:15; Rom 3:31

*18 Luq 16:17

*19 Yaq 2:10

Waa'ee Dheekkamsaa

21 Yesus itti fufee, "Hin ajjeesin, namni yoo nama ajjeese abboota firdii duratti itti in faradama" jedhamee warra duriitti akka himame dhagees-saniittu*. ²²Ani garuu isinittan bima, eenyu illee obboleessa isaatti yoo dheekkame abboota firdii duratti itti in faradama; obboleessa isaatiin 'Doofaa' yoo jedhe yaa'ii biyya seeratu duratti itti in faradama; obbolees-sa isaatiin 'Raatu' yoo jedhe ibidda qililleetti itti in faradama*.

*21 Bau 20:13; Kes 5:17; 24:17

*22 1Yoh 3:15

23 "Kenna aarsaa dhi'eessuudhaaf iddoo aarsaatti yoo fidde, iddoodhuma sanattis akka obboleessa kee waa yakki-tee yaada isaa miite sitti in yaadatama ta'a". ²⁴Kenna aarsaa kee acbuma id-doo aarsaa duratti dhiisiitii dhaqii obbo-leessa keetti dura araarami; kana bood-dee deebi'ii kenna aarsaa kee dhi'eessii!

*23 Mar 11:25

25 "Nama waan ittiin si badheessu qabuu wajjin gara yaa'iitti utuu adeem-tuu daffii isa firoomfadhu; kanaa achi inni si hadheessu sun abbaa firdiitti si kennata, abbaan firdii immoo eegduu mana hidhaatti si kenna, mana bi-dhaattis in galfamta". ²⁶Egaa gatii si irra jiru bundumaa' of irraa bamma badduu baafutti, matumaa mana bi-dhaa sana keessaa akka ati hin baane dhuguman sitti hima" jedhe.

*25 18:35; Luq 12:58-59

Waa'ee Ejja

(Mar 9:43-47)

27 Yesus, "Hin ejjin" jedhamee akka bimame dhageessaniittu*. ²⁸Ani ga-

*1 Mat 5:26 "Gatii si irra jiru hundumaa" yookiis "Saantiima tokkitti illee".

ruu isinittan bima, namni ija hawwaa-tiin dubartii ilaale garaa isaatti isheetti ejjeera*. ²⁹Iji kee mirgaa cubbuu yoo si hojjechiise, isa of keessaa baasii gatii; guutummaan dhagna keetii qililleetti darbatamuu mannaa, bu'aa dhagna kee-tii keessaa tokko dhabuu siif wayya*. ³⁰Harki kee mirgaa cubbuu yoo si hojjechiise, isa of irraa murii gatii; guutummaan dhagna keetii qilillee dha-quu mannaa, bu'aa dhagna keetii kees-saa tokko dhabuu siif wayya" jedhe*.

*27 Bau 20:14; Kes 5:18

*28 2Sam 11:2; Iyo 31:1

*29 18:9; Mar 9:47

*30 18:8; Mar 9:43

Waa'ee Wal Hiikuu Haadha Manaa Fi Abbaa Manaa

(Mat 19:9; Mar 10:11-12; Luq 16:18)

31 Yesus itti fufee, "Namni haa-dha manaa isaa baasu caaffata ittiin ishee baasu haa kennuuf" jedhamee himameera*. ³²Ani garuu isinittan hima, yoo isheen ejjite malee namni baadha manaa isaa baasu, akka isheen ejjitu in godha; namni dubartii gad dhiifamte fuudbus in ejja" jedhe*.

*31 19:7; Mar 10:4; Kes 24:1-4

*32 19:9; Mar 10:11-12; Luq 16:18;

1Qor 7:10-11

Waa'ee Kakaa

33 Yesus, "Sobaan bin kakatin, waan gooftaadhaaf kakatte immoo fiixaan baasi!" jedhamee abbootatti akka himames immoo dbageessaniit-tu*. ³⁴Ani garuu isinittan hima, raaw-wattanii bin kakatinaa! Waaqaan hin kakatinaa, innoo teessoo Waaqayyoo ti*. ³⁵Lafaanis hin kakatinaa, innoo ejjeta miilla isaa ti; Yerusaleemiinis hin kakatinaa, innoo mandara mooti-cha guddichaa ti*. ³⁶Mataa keetiinis hin kakatin, rifeensa tokko addeessuu yookiis gurraachessuu bin dandeessu. ³⁷Dubbii keessan keessatti eyyeen keessan eyyee haa ta'u, waawuun keessanis waawuu haa ta'u! Kana irraa kan hafe kan isa hamaa ti" jedhe*.

*33 Lew 19:12; Lak 30:2; Kes 23:21

*34 23:22; HoE 7:49; Yaq 5:12; Isa 66:1

*35 Far 48:2

*37 Yaq 5:12; 2Qor 1:17

Waa'ee Ijaa Baafaannaa

(Luq 6:29-30)

38 Yesus itti fufee, "Qooda ijaa, iji; qooda ilkaani ilkaan haa kenna-mu!" jedhamee akka himame dhagees-saniittu*. ³⁹Ani garuu isinittan bima, isa hamaadhaan hin morkatinaa! Nam-ni maddii kee isa mirgaa yoo si kabale, isa gara kaaniis itti qabi! ⁴⁰Namni yaa'ii si irraa qabaatee qomee kee yoo si irraa fudbachuu barbaade, kootii kees dhiisiif*. ⁴¹Namni tokko akka kiilo metirii tokkoo isa duukaa akka dhaqxuuf yoo si giddisiise, akka kiilo metirii lamaa duukaa dhaqi! ⁴²Isa si kadhatuuf kenni, nama waa si irraa liqeeffachuu barbaaduttis dugda hin gatii!" jedhe*.

*38 Bau 21:24; Lew 24:20; Kes 19:21

*39 Yoh 18:22-23

*40 1Qor 6:7

*42 Kes 15:7-8

Waa'ee Diiuota Jaallachuu

(Luq 6:27-28, 32-36)

43 Yesus, "Fira kee jaalladhu, dii-na kees jibbi!" jedhamee akka himame dhageessaniittu*. ⁴⁴Ani garuu isinittan hima, diinota keessan jaalladhaa, warra isin ari'ataniifis kadhadaa*! ⁴⁵Kana yoo gootan ijoollee abbaa keessanii isa waaqa irraa in taatu; innoo aduu isaa warra hamootaa fi warra gaggaarii-dhaaf in baasa, bokkaa isaas warra qajeelotaa fi warra jal'ootaaf in roob-sa*. ⁴⁶Warra isin jaallatan duwwaa yoo jaallattan gatii maalii argattu ree? War-ri sodaa Waaqayyoo hin qabne iyyuu akkanuma in godhu mitii ree? ⁴⁷Obbo-loota keessan duwwaa ho'iftanii nagaa yoo gaafattan, warra kaan caalaa maal-faa gootu? Warri saba Waaqayyoo hin ta'in iyyuu akkanuma in godhu mitii ree? ⁴⁸Egaa abbaan keessan inni waaqa irraa mudaa malee akkuma ta'e, isinis warra mudaa bin qabne ta'aa!" jedhe*.

*43 Lew 19:18

*44 Bau 23:4-5; Luq 23:34; HoE 7:59;

Rom 12:14-20

*45 Efe 5:1

*48 Lew 19:2; Kes 18:13

Waa'ee Arjummaa

6 ¹Yesus, "Namootatti mul'achuu-dhaaf jettanii tola keessan nama du-ratti akka hin goone of eeggadhaa! Kana

yoo gootan garuu, abbaa keessan isa waaqa irraa biraa gatii hin argattan*.

*1 23:5

2 "Egaa akka warri of argisiiftuun namoota biratti galateeffamuudhaaf jedhanii, manneen sagadaa fi karaa keessatti godhan, ati yeroodhuma ar-joomtu hundumaatti kana of duratti bin odeessifatin! Dhuguman isinitti hima, isaan kun gatii isaanii argata-niiru. ³Ati garuu yeroo arjoomtu, waan harki kee mirgaa godbu harki kee bitaa iyyuu hin beekin*! ⁴Arjum-maan kee dhoksaatti haa ta'u malee; abbaan kee inni dhoksaatti argu im-moo gatii kee siif in kenna" jedhe.

*3 Rom 12:8

Waa'ee Kadhataa

(Luq 11:2-4)

5 Yesus itti fufee, "Yeroodhuma kadhattanis akka warra of argisiisanii hin ta'inaa! Isaan namootatti mul'a-chuudhaaf manneen sagadaa keessaa fi walga'ii karaa gurguddaa irra dhaa-batanii kadhachuu in jaallatu; ani dhu-guman isinitti hima, isaan gatii isaanii fudhataniiiru*. ⁶Ati garuu yeroodhu-ma kadhattu mana keetti ol gali, balbala cufadhu, abbaa kee isa iddoo dhoksaa sana jiru kadhachu! Abbaan kee inni dhoksaatti argus gatii kee siif in kenna*.

*5 Luq 18:10-14

*6 2Mot 4:33

7 "Yeroo kadhattanis akka warra saba Waaqayyoo hin ta'ini, dubbii waa'ee hin baafne keessa hin deddee-bi'inaa! Baay'ina dubbii isaaniiitiif waan isaaniiif dhaga'amu isaanitti fakkaata*. ⁸Akka isaanii hin ta'inaa! Abbaan keessan, utuudhuma isin hin himatin iyyuu waan isiniif barbaachi-su in beeka*.

*7 1Mot 18:26

*8 6:32; Luq 12:30

9 "Egaa yommuu kadhattan, 'Yaa isa waaqa irra jirtu abbaa keenyaa!

Maqaan kee qulqulluu ta'ee haa eegamu;

¹⁰mootummaan kee haa dhufu, jaallalli kee waaqa irratti akka ta'u, akkasuma immoo lafa irratti haa ta'u*!

- ¹¹ Soora har'aa bor nu barbaachisu har'a nuuf kenni!
¹² Akkuma nuyi warra nu yakkaniif dhiifne,
 yakka keenyas nuuf dhiisi*!
¹³ Qoramattis nu hin galchin, hamaa nu oolchi malee; [mootummaan, humni, ulfinnis baruma baraan kan kee ti. Ameen*!] jedhaa!

*10 26:42;
 *12 18:32-33
 *13 26:41; Yoh 17:15; 2Tas 3:3;
 2Xim 4:18

- ¹⁴ "Namootaaf irra-daddarbaa isaanii yoo dhiiftaniif, abbaan keessan inni waaqa irraa immoo isiniif in dhiisa*.
¹⁵ Garuu isin namootaaf yoo dhiisuufii baattan, abbaan keessan immoo irra-daddarbaa keessan isiniif hin dhiisu" jedhe*.
 *14 Mar 11:25-26; Efe 4:32; Qol 3:13;
 *15 18:35

Waa'ee Soomil

- ¹⁶ Yesus, "Yeroodhuma soomtanitti immoo, akka warra of argisiiftuu nyaara keessan hin guurinaa! Isaan soomuun isaanii namootatti akka mul'atutti, fuula isaanii in boosomsu; dhuguman isipitti hima, isaan gatii isaanii fudhataniru*.
¹⁷ Ati garuu yeroodhuma soomuttu, mataa kee diba-dhu, fuula kees dhiqadhu! ¹⁸ Soomuun kee abbaa kee isa wanta dhoksaatti hojjetamu hundumaa argutti malee, namoota duratti akka hin mul'anne godhi! Abbaan kee inni wanta dhoksaatti hojjetamu hundumaa argu immoo gatii siif in kenna" jedhe*.
 *16 Isa 58:5
 *18 6:4,6

Badhaadhummaa Waaqa Irraa (Luq 12:33-34)

- ¹⁹ Yesus ammoo, "Badhaadhummaa ofii keessaniif lafa irratti iddoo bilii fi daana'oon nyaatutti, hattuunis cabsitee iddoo hattutti, walitti hin qabatinaa*!
²⁰ Garuu badhaadhummaa ofii keessaniif waaqa irratti iddoo bilii yookiis daana'oon hin nyaannetti, hattuunis cabsitee iddoo hin hannetti walitti qabadhaa*!
²¹ Garaan kee lafa

badhaadhummaan kee jirutti hidhama" jedhe.
 *19 Yaq 5:2-3
 *20 19:21; Qol 3:1-2

Ibsaa Dhagnaa (Luq 11:34-36)

- ²² Yesus, "Iji ibsaa dhagnaa ti; iji kee fayyaa guutuu yoo ta'e, dhagni kee hundinuu ifaa in ta'a. ²³ Iji kee dhukkubsataa yoo ta'e garuu dhagni kee hundinuu dukkanaa'aa in ta'a; egaa ibsaan sitti jiru dukkana erga ta'ee, dukkanichi hammam haa guddatu ree!" jedhe*.
 *23 20:15; Mar 7:22

Waaqayyoo Fi Qabeenya Namaa (Luq 12:22-31; 16:13)

- ²⁴ Yesus itti fufee, "Eenyu illee gooftolii lamaaf hojjechuu hin danda'u, isa tokko jibbee isa kaan jaallachuu, isa tokkoof of keennee isa kaan tuffachuu dha malee; isinis akkasuma Waaqayyoo fi horiidhaaf hojjechuu hin dandeessan.

- ²⁵ "Kanaafis ani isinittan hima; waa'ee jireenya keessanitti; waan nyaattanii fi [waan dhugdaniif] yookiis dhagna keessaniif waan uffataniif hin yaadda'inaa! Jireenyi nyaata irra, dhagnis uffata irra guddaa in caala mitii ree*? ²⁶ Simbirroota qilleensa keessa balali'an ilaala! Isaan hin faacaasan hin haamanis gonbisaattis hin galchan; garuu abbaan keessan inni waaqa irraa isaan in soora. Egaa isin immoo isaan irra guddaa hin caaltanii ree*? ²⁷ Isin keessaa namni tokko hammam yaadda'u illee, bara jireenya isaatiitti yeroo gabaabaa² dabalachuu kan danda'u jiraa ree? ²⁸ Waa'ee uffataa immoo maaliif yaaddoftu ree? Mee daraaronni bakkee attamitti akka biqilani gudan ilaala! Isaan hin soqan hin fo'anis. ²⁹ Haa ta'u iyyuu malee, Solomoon mootichi inni ulfina guddaa qaba ture illee, isaan kana keessaa hamma isa tokkoo akka hin uffatani isinittan hima*.
³⁰ Egaa Waaqayyoo biqiltuu har'a bakkeetti argamee, bor ibiddatti naqamutti akkana bareechee itti uffisa erga ta'ee, isiniitti guddaa

caalchisee hin uffisuu ree? Isin warra amantiin itti hir'atuu dha malee.
 *25 Filp 4:6; 1Phe 4:7
 *26 10:29-31
 *29 1Mot 10:4-7; 2Sen 9:3-6

- ³¹ "Kanaafis isin 'Maal nyaanna?' yookiis 'Maal dhugna?' yookiis 'Maal uffanna?' jettanii hin yaadda'inaa*!
³² Warri saba Waaqayyoo hin ta'in yaada isaanii isaan kanatti hidhanii jiru'o; isaan kun hundinuu isiniif barbaachisoo akka ta'an garuu abbaan keessan inni waaqa irraa in beeka.
³³ Duraan dursitanii yaada keessan mootummaa Waaqayyoo fi qajeelummaa isaa barbaaduutti hidhaa! Kana malees kan barbaachisu hundinuu immoo isiniif in kennama*.
³⁴ Waa'ee boriifis hin yaadda'inaa, guyyaan bori ofii isaatiif iyyuu in yaadda'atao; rakinni guyyaa sanaa duwwaan iyyuu guyyichaaf in ga'a" jedhe.
 *31 Rom 14:17
 *33 1Mot 3:13; Far 37:4; Luq 10:42

Waa'ee Namatti Faraduu Fi Waa'ee Isa Qulqullaa'aa Eeguu (Luq 6:37-38, 41-42)

- ⁷ ¹ Yesus, "Waaqayyoo akka isinitti hin farannetti isin namatti hin faradinaa*!
² Firdiidhuma isin namatti faraddaniin isinittis in faradama; qodaa safaraa isin itti namaaf safartanitti isiniifis in safarama*.
³ Maaliif huuba ija obboleessa kee keessa jiru ilaaltu? Utubaa isa ija kee keessa jiru hin hubattuu? ⁴ Yookiis attamitti obboleessa keetiin, 'Lakkii huuba ija kee keessaa siifan baasa' jetta ree? Kunoo, utubaanoo ija kee keessa jiraa! ⁵ Ati of bin arginee nana, duraan dursitee utubaa ija ofii keeti keessaa baasi, isa booddee huuba ija obboleessa kee keessa jiru, hubattee baasuu in dandeessa.
 *1 Rom 2:1; 14:10
 *2 Mar 4:24

- ⁶ "Foon aarsaadhaaf qulqullaa'e sarootaaf hin kenninaa! Callee keessan akka isaan hin dhidhiinnetti booyyee dura hin buusinaa! Isinumatti garagalanii isin in kukkutu'o" jedhe.

Waa'ee Dhimmanii Kadhachuu (Luq 11:9-13)

- ⁷ Yesus itti fufee, "Kadhadhaa isiniif in kennamaa, barbaadaa in argatuu, balbala rukutaa isiniif in banama*.
⁸ Kan kadhata hundinuu in fudhata, kan barbaadus in argata, balbala kan rukutuufis in banama. ⁹ Isin keessaa nama attamiitu ilmi isaa buddeena yoo isa kadhate, dhagaa kennaafii ree? ¹⁰ Yookiis ilmi isaa qurxummii yoo kadhate, bofa kennaafii ree! ¹¹ Egaa isin hamoota taatanii utuu jirtanii, ijoollee keessaniif kenna gaarii kennuu erga beektanii, abbaan keessan inni waaqa keessaa immoo hammam isin caalaa warra isa kadhataniiif waan gaggaarii kenna*!
 *7 Mar 11:24; Yoh 14:13-14; 15:7; 16:23-24; Yaq 1:5; 1Yoh 3:22; 5:14
 *11 Yaq 1:17
¹² "Waanuma namoonni akka isiniif godhaniif jaallattan, isinis akkasuma isaaniif godhaa; seerrii fi raajonni isuma kana in barsiisu" jedhe*.
 *12 22:40; Luq 6:31; Rom 13:8-10

Karra Isa Dhiphaa (Luq 13:24)

- ¹³ Yesus, "Karra isa dhiphaadhaan ol galaa! Karaan gara badiisaatti geessu boochoo dha, karri isaas bal'aa dha; namoonni ittiin ol galan immoo baay'ee dha. ¹⁴ Karaan gara jireenyaatti geessu rakkoo dha, karri isaas dhiphaa dha, namoonni isa argatan muraasa" jedhe*.
 *14 19:24; HoE 14:22

Muka Tokkoo Fi Ija Isaa (Luq 6:43-44)

- ¹⁵ Yesus itti fufee, "Raajota sobduu irraa of eeggadhaa, isaan hoolaa fakkaachuudhaaf raro hoolaa uffatanii gara keessan in dhufu; keessa isaaniitiin garuu yeyyii butatanii dha*.
¹⁶ Ija hojii isaaniitiin isaan in beektu; ija waynii baalaanwaraanteetti, harbuus kosorruuttii ciruu dandeessuu ree*? ¹⁷ Akkasumas mukti gaariin ija ba'essa in godhata, mukti gadheenis ija hamaa in godhata*.
¹⁸ Mukti gaariin ija hamaa godhachuu, mukti gadheenis ija ba'essa godhachuu hin danda'u. ¹⁹ Mukti ija ba'essa hin godhanne hundinuu in murama, ibiddattis in naqama*.

² Mat 6:27 "Yeroo gabaabaa" yookiis "Hojjaa isaa irratti dhundhuma tokko".

²⁰ Egaa ija hojii isaaniitiin isaan in beektu" jedhe*.

*15 24:11,24; 1Yoh 4:1; Yoh 10:12; HoE 20:29

*16 Gal 5:19-23; Yaq 3:12

*17 12:33

*19 3:10; Luq 3:9; Yoh 15:2,6

*20 12:33

Maqaadhumaaf Isa Duukaa Bu'uu (Luq 13:25-27)

21 Yesus, "Jaalala abbaa koo isa waaqa irraa nama hojjetutu mootummaa waaqaatti gala malee, namni, 'Yaa gooftaa, yaa gooftaa' naan jechuu duwwaadhaan itti gala miti*." ²² Guyyaa isa duma sanatti namoonni baay'een, 'Yaa gooftaa, yaa gooftaa, nuyi maqaa keetiin raajii dubbanneerra, maqaa keetiin hafuurota hamoota baafneerra, hojii aangoos maqaa keetiin baay'ee hojjenneerra miti?' anaan jedhu*. ²³ Ani immoo yeroo sanatti, 'Matumaa ani isin hin beeku, isin yaa warra hamaa hojjetanii, ija koo duraa badaa!' jedheen mul'inatti isaanitti hima" jedhe*.

*21 21:31; Rom 2:13; Yaq 1:22-25

*22 1Qor 13:1-2; Er 27:15

*23 25:41; 2Xim 2:19; Far 6:8

Mana Ijaartota Lamaan (Luq 6:47-49)

24 Yesus, "Egaa namni dubbii koo dhaggeeffatee akka isaatti hojjetu hundinuu nama ogeessa mana isaa dhagaa irratti ijaarratetti in fakkeeffama. ²⁵ Bokkaan roobee, lolaan lola'ee, qilleensis qilleensa'ee, mana sanatti bu'an; manichi garuu hundeen isaa dhagaa irra dhaabamee waan tureef, hin jigne. ²⁶ Namni dubbii koo dhaggeeffatee akka isaatti bin hojjenne hundinuu garuu, nama gowwaa mana isaa hundee malee lafa cirraachaa irratti ijaarratetti in fakkeeffama*. ²⁷ Bokkaan roobee, lolaan lola'ee, qilleensis qilleensa'ee, mana sanatti bu'an; manichis in jige; jignun isaas badduu baasa ta'e" jedhe*.

*26 Yaq 1:22-23

*27 His 13:10-12

Yesus Akka Nama Aboo Qabuutti Barsiisuu Isaa

28 Yesus dubbii isaa kana dubbatee yommuu raawwate, namoonni na'anii

barsiisa isaa in dinqisiifatan*. ²⁹ Inni akka barsiisota sceraa warra kan isaanii utuu hin ta'in akka nama aboo qabuutti isaan in barsiisa ture*.

*28 11:1; 13:53; 19:1; 26:1; Mar 1:22;

Luq 4:32

*29 Yoh 7:46

Yesus Namicha Lamxaa'aa Qulleessuu Isaa

(Mar 1:40-45; Luq 5:12-16)

8 ¹ Yeroo Yesus gaara irraa gad bu'etti tuuti sonaan baay'een isa duukaa bu'an. ² Kunoo; namichi lamxaa'aan tokko gara isaa dhufee, fuula isaa durattis jilbeenfatee, "Yaa gooftaa! Fedha kee yoo ta'e na qulleessuu in dandeessa" jedheen. ³ Yesus hiixatee qabee, "Fedheera, qullaa'ii!" jedheen; achumaanis lamxiin isaa isa irraa qullaa'e. ⁴ Yesus, "Beekkadhu, waan tokko illee namatti hin himin! Garuu dhaqii luba of ilaalchisi, fayyuu kee hundumaatti haa mul'atuuf akka Museen abboometti kennaa kee dhi'eessil" ittiin jedhe*.

*4 9:30; Mar 7:36; Luq 17:14; Lew 14:1-32

Yesus Naa'oo Angafa Dhibbaa Tokko Fayyisuu Isaa

(Luq 7:1-10; Yoh 4:43-54)

5 Yommuu Yesus mandara Qifirnaahomitti galetti, angafni dhibbaa tokko gara isaa dhufee kadhatee, "Yaa gooftaa naa'oon koo dhagni isaa gar tokko du'ee mana ciisee baay'ee dhi-phachaa jira" jedhe. ⁷ Yesus immoo, "Ani dhufee isa nan fayyisa" jedheen. ⁸ Angafni dhibbaa sun garuu deebisee, "Gooftaa! Bantii mana kootii jala lixun kee anaaf hin ta'u, dubbii tokkicha duwwaa dubbadhu naa'oon koos in fayya. ⁹ Ani immoo of irraa nama na abboomu qaba, loltuus of jalaa qaba; isa tokkoon dhaqi yoon jedhe in dhaqa, isa kaaniinis kotu yoon jedhe, in dhufa; naa'oo kootiin kana raawwadhu yoon jedhe, in raawwata" jedhe.

10 Yesus kana yommuu dhaga'c dinqifatee warra isa duukaa jiraniin, "Dhuguman isiniin jedha, ani Israa'el keessatti illee eenyu biratti iyyuu amantii guddaa akkasii hin argine". ¹¹ Baay'een immoo ba'a-biiftuuti, lixa isheetis dhanfani mootummaa waaqaa keessatti Abrahaam Yisihaii fi Yaaqoobii wajjin

maaddiitti akka taa'an ani isinittan hima*. ¹² Warri ijoollee mootummichaa ta'uudhaaf yaadaman garuu, dukkana isa alaatti in darbatamu; achitti namoonni in boo'n ilkaanis in qaru" jedhe*. ¹³ Yesus angafa dhibbaa sanaan immoo, "Dhaqi! Akkuma ati amantes siif haa ta'u" jedheen; naa'oon sunis yerottii sanatti fayye*.

*10 15:28

*11 Luq 13:28-29; Isa 49:12

*12 13:42,50; 22:13; 24:51; 25:30;

Luq 13:28

*13 9:29; 15:28

Yesus Dhukkubsatoota Baay'ee Fayyisuu Isaa

(Mar 1:29-34; Luq 4:38-41)

14 Yesus mana Phexros yommuu lixe, amaatiin Phexros dhukkuba dhagna-gubaadhaan dhukkubsatee, ciifti iyyuu arge*. ¹⁵ Inni immoo harka ishee qabee, dhagna-gubaan sunis ishee dhiifnaan, kaatee isaaf in ergamte.

*14 1Qor 9:5

16 Galgala sanas warra hafuurri hamaan keessa ture baay'ee gara isaatti fidan; inni immoo sagalee tokkoon hafuurota hamoota baase, warra dhukkubsatan hundumaa in fayyise. ¹⁷ Kunis raajicha Isaayaasiin, "Inni waraansa keenya nu irraa fundhe, dhukkuba keenyas baate" kan jedhame akka raawwatamunf ta'e*.

*17 Isa 53:4; Yoh 1:29

Attamitti Yesus Duukaa Bu'uu (Luq 9:57-62)

18 Yesus tuntu sonaan baay'ee naannoo isaatti yommuu arge, gara gamaatti haa ce'aniif bartoota isaa abboome*. ¹⁹ Barsiisaan sceraa tokko immoo gara isaatti as ba'ee, "Barsiisa! Garuma ati dhaqxutti si duukaan bu'a" jedheen. ²⁰ Yesus immoo, "Waangonni boolla qabu, simbirroonis mann'ee qabu, ilmi namaa garuu lafa mataa isaa itti birki-fatu hin qabu" jedheen*. ²¹ Kan biraa tokko immoo bartoota keessaa, "Yaa gooftaa! Dura abbaa koo awwaalladhee akkan deebi'muf sin kadhada" ittiin jedhe*. ²² Yesus garuu, "Na duukaa bu'ii! Warra du'anis dhiisi, du'aa isaanii haa awwaallatan" jedheen.

*18 Mar 4:35; Luq 8:22

*20 2Qor 8:9

*21 1Mot 19:20

Yesus Qilleensa Jabaa Gab Gochuu Isaa

(Mar 4:35-41; Luq 8:22-25)

23 Yesus bidiruu yaabe, bartoonni isaas isaa wajjin adeeman. ²⁴ Kunoos qilleensi jabaan bishaanicha irratti ka'ee hamma dha'aan bishaanii bidiricha irra danbali'utti ga'e; Yesus garuu rafee ture. ²⁵ Bartoonni yommuu gara isaatti dhi'aatanii isa dammaqsanii, "Nu oolchi yaa gooftaa! Nu'oo dhumuuf" jedhan. ²⁶ Inni immoo deebisee, "Isin yaa warra amantii hir'uu, maaliif sodaattan?" isaaniiin jedhe; yommuusumas ka'ee qilleensichaa fi bishaanicha ifate; gabiiin guddaan isaas in ta'e*. ²⁷ Kana irratti namoonni na'anii dinqifachaa, "Kun nama attamii ti? Qilleensii fi bishaan iyyuu in abboomamuuf" jedhan.

*26 14:31; 16:8

Yesus Hafuurota Hamoota Namoota Keessaa Baasuu Isaa

(Mar 5:1-20; Luq 8:26-39)

28 Yesus bishaanicha gama ce'ee gara biyya Gadaraa' yommuu dhufe, namoonni hafuuronni bamooni keessa turan lama awwaalota giddundhaa ba'anii itti dhufan; isaan kun hamma namni karaa sana irra darbuu dadhabutti in sodaachisu turan. ²⁹ Isaan immoo kunoo, caraananii, "Maal nuttii qabda? Maaltus dhimma keenya keessa si buuse, yaa ilma Waaqayyoo? Yeroon unu hin ga'in nu dhiphisuu dhuftee ree?" jedhan*. ³⁰ Xinnoo isaan irraa fagaatanis hoomaan booyyee bobba'anii jiru turan. ³¹ Hafuuronni hamoonni sun, "Yoo gad nu baafte, gara boomaa booyyee sana keessatti nu ergi!" jedhanii isa kadhahan. ³² Inni "Dhaqaa!" isaaniiin jennaan, jara keessaa ba'anii booyyota sanatti galan; yommuusumas hoomaan booyyee sun guutummaatti hallayyaa irraa gara ciisa bishaaniitti gad konkolaatanii dhumun.

*29 1Mot 17:18; Mar 1:24; Luq 4:34,41

33 Warri booyyee eeganis baqatanii, mandaratti galanii waan hundumaa, waan warra hafuuronni hamoonni keessa turaniif ta'es in odeessan.

³⁴ Yommu mandarri sun guutummaatti Yesusin arguudhaaf gad ba'e; yeroo isa arganis kutaa biyya isaanii dhiisee akka adeemuuf isa kadhahan.

Yesus Namicha Dhagni Isaa Gar Tokko Du'e Fayyisuu Isaa

(Mar 2:1-12; Luq 5:17-26)

⁹ ¹ Yesus bidiruu yaabbatee bishaanicha ce'ee gara mandara isaa dhufe*. ² Kunoo, jarreen tokko nama dhagni isaa gar tokko du'e siree irra ciibsanii gara isaa fidan; Yesus amantii jarreen kanaa yommuu arge, namicha isa dhagni isaa gar tokko du'een, "Ilma koo jabaadhu! Cubbuun kee hundinuu siif dhiifameera" jedhe*. ³ Kana irratti barsiisota seeraa keessaa kaan, "Namni kun Waaqayyoon arrabsa" jedhanii garaa isaanii dubbatan. ⁴ Yesus garuu yaada isaanii beekke, "Maaliif garaa keessan keessatti hamaa yaaddu?" ⁵ Kamtu salphaa dha? Cubbuun kee siif dhiifameera jechuu moo yookiis ka'iitii adeemi jechuu? ⁶ Garuu ilma namaa lafa irratti dhiifamuu cubbu kennudhaaf aboo akka qabu beekaa!" isaanin jedhe. Isa dhagni isaa gar tokko du'een immoo, "Ka'iitii siree kee fudhadhuu mana keetti gali!" jedhe*. ⁷ Namichi yommuu ka'ee mana isaatti gale. ⁸ Namoonni kana yommuu argan in na'an, Waaqayyo isa aboo akkasii namootaaf kenneefis hooqubaa dhi'eessan.

*1 4:13

*2 9:22; Luq 7:48

*4 12:25; Yoh 2:25

*6 Yoh 5:8

Wamamuu Maatewos

(Mar 2:13-17; Luq 5:27-32)

⁹ Yesus achii ka'ee utuu darbuu, nama Maatewos jedhamu tokko, utuu inni iddoo qaraxaa taa'uu argee, "Na duukaa bu'il" jedheen. Maatewos yommuu ka'ee, duukaa in bu'e. ¹⁰ Kana booddee immoo Yesus mana namichaatti maaddiitti taa'e; kunoo qaraxoonnii fi warri akka seeraatti hin jiraanne baay'een dhufanii Yesusii fi bartoota isaa wajjin maaddiitti taa'an. ¹¹ Warri Fariisotaa garuu kana yommuu argan bartoota isaatiin, "Maaliif barsiisaan keessan warra qaraxxuu-

dhaa fi warra akka seeraatti hin jiraanne wajjin nyaata?" jedhan*. ¹² Yesus garuu kana yommuu dhaga'e, "Namoonni fayyaan ogeessa qorichaa hin barbaadan, dhukkuhsatootatu barbaada malee; ¹³ inni 'Gara-laafinan barbaada malee aarsaa miti' jedhu maallitti akka hiikamu dhaqaa bara! Anoo warra gara-qajeelota waamuu hin dhufne, warra cubbamoota waamuffan dhufe malee" jedhe*.

*11 Luq 15:1-2; 19:7

*13 12:7; 1Sam 15:22; Hos 6:6

Gaaffii Waa'ee Soomii

(Mar 2:18-22; Luq 5:33-39)

¹⁴ Gaaf tokko bartoonni Yohannis gara Yesus dhufanii, "Nuyii fi Fariisonni maaliif soomna? Bartoonni kee immoo maaliif hin sooman?" jedhaniin*. ¹⁵ Yesus deebisee, "Dhirsii misir-roo hamma isaan bira jirutti warri cidbaa gadduu danda'uu ree? Guyyoonni dhirsii misir-roo itti isaan duraa fudhatamu dhufuuf jiru; isaan yeroo sanatti in soomu*.

*14 Luq 18:12

*15 Yoh 3:29

¹⁶ "Homtinuu erbee haaraa takkaa hin miicamin uffata moofaa irratti hin erbu; erbichi haaraan uffata moofaa sana irraa in tarsiisa, tarsi'aan isaas isa duraa irra kan caalu ta'a. ¹⁷ Akkana immoo daadhii waynii haaraa qodaa bososaatti hin naqan; kana yoo godhan, qodichii in bada. Daadhii waynii haaraa qodaa jabaatti in naqu malee; daadhichis qodichis akkasitti in oolu" isaanin jedhe.

Intala Namicha Tokkoo Fi Dubartii Ishee Uffata Yesus Tuqxe

(Mar 5:21-43; Luq 8:40-56)

¹⁸ Yesus utuu kana isaanitti dubbachaa jiruu, kunoo, warra geggeessituu keessaa tokko dhufee isaaf sagadee, "Mucaan koo ammuma na duraa duute, ati garuu kotnuutii harka kee ishee irra kaa'i, isheenis deebitee in jiraatti" jedhe. ¹⁹ Kanaaf Yesus ka'ee bartoota isaa wajjin geggeessituu sana duukaa dhaqe.

²⁰ Kunoo gidduutti dubartiin waggaa kudha lamaaf dhiigni ishee dhaabachuu diduudhaan rakkachaa turte

tokko, dugda duubaan dhuftee, shaashara uffata Yesus tuqxe*. ²¹ Isheen garaa isheetti, "Uffamma Yesus duw-waa yoon mqe nan fayya" jettee yaad-dee turte*. ²² Yesus immoo garagalee ishee argee, "Jabaadhu intala koo, amantiin kee si fayyiseera" jedheen; dubartitiinis si'uma sana fayyite*.

*20 14:36; Mar 3:10; Lak 15:38; Kes 22:12

*21 14:36

*22 Mar 10:52; Luq 7:50; 17:19;

HoE 3:16

²³ Yesus mana geggeessituu sanaa bira yommuu ga'e, warra ulullee gaddaa afuufanii fi warra huursanii boo'an argee, ²⁴ "Asii adeemaa! Intalattiinoo hin duune rafuutti jirti malee" isaanin jedhe. Isaan garuu itti kolfan*. ²⁵ Namoonni erga gad baafamanii booddee, Yesus ol lixee harka intalattii qabe, isheenis in kaate. ²⁶ Oduun isaas naanaa kutaa biyya sanaa in ga'e*.

*24 Yoh 11:11

*26 Luq 7:17

Yesus Namoota Jaamaa Lama Fayyisuu Isaa

²⁷ Yesus achii ka'ee utuu darbuu jaamonni lama isa duukaa adeemanii, "Yaa ilma Daawit nu maari!" jedhanii iyyan*. ²⁸ Inni manatti ol gallaan, namoonni jaamonni sun isatti dhi'aatan; yommuu Yesus, "Kana gochuu akkan danda'u in amantuu ree?" ittiin jennaan, isaan immoo, "Eyyee yaa gooftaa" jedhaniin. ²⁹ Kana booddee ija isaanii qabee, "Egaa akkuma amantii keessanii isiniif haa ta'u!" jedheen*. ³⁰ Yommuu iji isaanii in banaman; Yesus immoo, "Beekkadhaa, namni tokko illee kana akka hin dhageenye" jedhee jabeessee isaan abboome*. ³¹ Isaan garuu akkuma achii ba'aniin guutummaa biyya sanaatti waa'ee isaa odeessan.

*27 20:29-34

*29 8:13

*30 8:4; Mar 1:44

Yesus Nama Arraba Didaa Tokko Fayyisuu Isaa

³² Yeroo isaan achii ba'anitti jarreen tokko nama arrabni isaa dide, hafuurri bamaan keessa jiru tokko gara Yesus fidan*. ³³ Hafuurichi hamaan erga isa keessaa baafamees namichi arrabni isaa didaa ture in dubbate.

Namoonnis raajeffachaa, "Wanti akkasii kun Israa'el keessatti takkaa hin argamne" jedhan. ³⁴ Fariisonni garuu, "Humna angafa Seexanootaatiin hafuurota hamoota in baasa" jedhan*.

*32 12:22

*34 10:25; 12:24; Mar 3:22; Luq 11:15

Yesus Namootaaf Oo'uu Isaa

³⁵ Yesus mandaroota hundumaa fi gandeen keessa naanna'ec manneen sagadaa isaanii keessatti barsiisaa, wangeela mootummaa Waaqayyoo himaa, dhukkubaa fi dhibee hundumaattiis fayyisaa ture*. ³⁶ Inni namoota akka hoolota tiksee hin qabneetti bututanii, gaamanii turan sana yommuu arge isaanii oo'e*. ³⁷ Yommuu bartoota isaatiin, "Midhaan sassaabamu baay'ee dha, hojjetoonni sassaaban garuu muraasa*"; ³⁸ egaa hojjetoota warra midhaan sassaaban itti haa yaafatuuf, abbaa midhaanichaa kadhadaa!" jedhe*.

*35 4:23; Mar 1:39; Luq 4:44

*36 14:14; Mar 6:34; Lak 27:17;

1Mot 22:17; 2Sen 18:16; His 34:5; Zak 10:2

*37 Yoh 4:35

*38 Luq 10:2

Yesus Bartoota Kudha Lamaaniif Ahoo Kennuu Isaa

(Mar 3:13-19; Luq 6:12-16)

10 ¹ Yesus bartoota isaa kudha lamaan ofitti waamee, hafuurota xuraa'ota akka baasaniif, dhukkubaa fi dhibee hundumaas akka fayyisaniif aboo isaanii kenne. ² Maqaan ergamoota kudha lamaanii immoo kanatti fufee jira; inni duraa Simoon isa Phexros jedhamee moggaafame, Indriiyaas obboleessa Phexros, Yaaqoob ilma Zabdewos, Yohannis obboleessa Yaaqoob*; ³ Filiphos, Bartolomewos, Toomaas, Maatewos isa qaraxa fuudhu, Yaaqoob ilma Alfewos, Taadewos*; ⁴ Simoon isa "Hinaafticha" jedhamee beekame, Yihudaa nama biyya Keriyot isa dabarsee Yesusin kenne.

*2 Yoh 1:40-41

*3 Yoh 1:43; HoE 1:13

Yesus Bartoota Kudha Lamaan Erguu Isaa

(Mar 6:7-13; Luq 9:1-6)

⁵ Isaan kudha lamaan kana Yesus ergec, "Karaa saba Waaqayyoo warra

hin ta'initti isin geessu irra hin gori-naa, mandara warra Samaariyaa tokko illees hin lixinaa! ⁶Kanaa mannaa gara warra akka hoolotaa karaa irraa goranii mana Israa'elii badanii dhaqaa*! ⁷Akuma dhaqxaniinis, 'Mootummaan waaqaa dhi'aateera' jedhaa lallabaa*! ⁸Warra dhukkubsatoo fayyisaa, warra du'an kaasaa, warra lamxaa'an qulleessaa, hafuurota hamoota baasaa; gatii utuu itti hin baasin fudhattan, isinis gatii utuu itti hin baasisin kennaa*! ⁹Adeemuudhaaf warqee, meetii yookiis sibiila diimaa gudunfachuu hin barbaadinaa*; ¹⁰karaadhaaf korojoo, qomee lama, kophee, ulees baachuu hin barbaadinaa; hojjetaan waan isa barbaachisu argachuun in ta'aaf*. ¹¹Mandara yookiis ganda kamitti illee yommuu galan, nama ta'u barbaadaa, hamma iddoo sanaa adeemtanitti isa bira ruraa! ¹²Manichatti yeroo lixxanis nagaa dhi'eessaa. ¹³Manichi kanaaf kan male yoo ta'e nagaan keessan isa irra haa buufatu, garuu yoo isaa hin malle ta'e, nagaan keessan isiniif haa deebi'u*. ¹⁴Eenyu illee yoo isin simuu dhaabaate, dubbii keessanis yoo dha-ga'uu dhaabaate, manicha sanaa yookiis mandaricha sanaa yommuu baatan awwaara miilla keessan irraa dha-dha'adhaa*! ¹⁵Ani dhuguman isinitti hima, guyyaa firdiitti inni warra So-doomii fi Gomoraatti faradamu kan warra mandara kanaa irra salphaa in ta'a" jedhe*.

*6 15:24; HoE 13:46

*7 3:2; 4:17; Luq 10:9,11

*8 Mar 16:17; HoE 20:33

*9 Luq 22:35

*10 Luq 10:4,7; 1Qor 9:14; 1Xim 5:18; Lak 18:31

*13 Luq 10:5-6

*14 Luq 10:10-12; HoE 13:51; 18:6

*15 11:24; Uma 19:24-28

Ari'atamuu Dhufuuf Jiru

(Mar 13:9-13; Luq 21:12-17)

16 Yesu itti dabalee, "Kunoo, akka hoolota yeeyyii gidduu dhaqaniit-tan isin erga; egaa akka bofaa afchaa-la ta'aa, akka gugees garraamii ta'aa-! ¹⁷Namoota irraa garuu of eeggadhaa! Yaa'iitti dabarsanii isin in kennu, manneen sagadaa isaanii

keessattis isin in reebu*. ¹⁸Isaanitti, warra saba Waaqayyoo hin ta'iniit-tis dhugaa ba'uudhaaf, anaaf jettanii fuula warra biyya buichanii fi fuula moototaatti in geeffamtu*. ¹⁹Yoni-muu dabarsanii isin kennan immoo akka itti dubbattan yookiis maal akka jettan hin yaadda'inaa; wanti isin dubbachuuf jirtan yeroo sanatti isiniif in kennama*. ²⁰Hafuura abbaa kees-saniiru isin keessaa dubbata malee, isintu dubbata miti*.

*16 Luq 10:3; Rom 16:19

*17 24:9; 2Qor 11:24; HoE 5:40; 6:12

*18 24:14; HoE 25:23; 27:24

*19 Luq 12:11-12

*20 1Qor 2:4

21 "Obboleessi obboleessa; abbaa-nis ilma du'atti dabarsee in kennu; ijoolleenis warra isaanii irratti in ka'u, isaan in ajjeesuu*. ²²Anaaf jettanii hundumaa biratti in jibban-tu; namni hamma dhumaatti rakkina obsu garuu in fayya*. ²³Mandara tokko keessaa yoo isin ari'atan, gara isa kaaniitti baqadhaa! Dhuguman isinitti hima, ilmi namaa hamma dhufutti mandaroota Israa'el hundumaa waliin hin geessan*.

*21 10:35-36; Mik 7:6

*22 24:9,13; Mar 13:13; Luq 21:17

*23 16:27-28

24 "Bartuun barsiisaa isaa gararraa miti, hojjetaanis isa isa hojjechiifatu gararraa miti*. ²⁵Bartuudhaaf akka barsiisaa isaa ta'uun, hojjetaffis akka isa hojjechiifatuu ta'uun isa in ga'a; abbaa manaa 'Bi'el Zebul' jedhanii erga waamanii, warra mana isaatii immoo hamma caalchisanii maqaa gadhee-dhaan haa waaman ree!" jedhe*.

*24 Luq 6:40; Yoh 13:16; 15:20

*25 9:34; 12:24; Mar 3:22; Luq 11:15

Sodaachuu Kan Namaaf Ta'u

(Luq 12:2-7)

26 Yesu ammoo, "Egaa isaan hin sodaatinaa! Waan haguugamee jiru hundinuu in mul'ifama; waan dhok-saatti eegamaa jirus in beeksifama*. ²⁷Waan ani dukkana keessatti isinitti himu ifa guyyaa keessatti dhageessi-saa, waan hasaasamee dhageessan lafa ol jedhaa irratti labsaa. ²⁸Warra foon namaa ajjeesani lubbuu garuu ajjeesuu

*4 Mat 10:25 "Bi'el Zebul" yookiis "Bi'el Zebub"; inni immoo 'Angafa Seexanootaa' jechuu dha.

hin dandeenye hin sodaatinaa! Kanaa mannaa isa lubbuu fi foon qillilee keessatti balleessuu danda'u sodaadhaa! ²⁹Simbirroonni lama akka saantiima tokkootti in gurguramu mitii ree? Isaanuma keessaa iyyuu tokko illee yaada abbaa keessanii malee lafa hin bu'u; ³⁰isin garuu, rifeensi mataa keessanii hundinuu iyyuu lakkaa'amaa dha. ³¹Kanaafis hin sodaatinaa! Isinoo simbirroota baay'ec irra guddaa in caaltu" jedhe*.

*26 Mar 4:22; Luq 8:17; 12:2

*31 6:26; 12:12

Kristosin Amanachuu

Yookiis Gannu

(Luq 12:8-9)

32 Itti fufees Yesu, "Eenyu illee namoota duratti eenyu akkan ta'e dhugaa ba'ee yoo mul'ise, anis abbaa koo isa waaqa irra jiru duratti dhugaa nan ba'aaf*. ³³Eenyu illee namoota duratti yoo na gane garuu, anis immoo abbaa koo isa waaqa irra jiru duratti isa nan gana" jedhe*.

*32 Mul 3:5

*33 Mar 8:38; Luq 9:26; 2Xim 2:12

Namoonni Waa'ee Yesuuf

Wal Diduu Isaanii

(Luq 12:51-53; 14:26-27)

34 Yesu ammoo, "Biyya lafaa irratti nagaa fiduudhaaf waanan dhufe isinitti hin fakkaatin; ani billaa fiduufan dhufe malee, nagaa fiduudhaaf hin dhufne. ³⁵Ani nama tokko abbaa isaa wajjin, intala haadha ishee wajjin, haadha manaa ilmaa amaatii ishee wajjin walitti naquudhaaf dhufeera. ³⁶Diinni nama tokkoos warra mana isaa keessaa in ta'u*. ³⁷Namni abbaa yookiis haadha ana caalaatti jaallatu, anaaf kan male miti; namni ilma yookiis intala ana caalaatti jaallatu, anaaf kan male miti*. ³⁸Namni fannoo isaa (isa anaaf jedhee ol fudhatu) baatee ana duukaa hin buune anaaf kan male miti*. ³⁹Namni jireenya ofii isaatiif barbaaddatu jireen-yi isaa isa duraa in fudhatama, namni anaaf jedhee jireenya isaa kennu immoo isa in argata" jedhe*.

*35-36 Mik 7:6

*37 Kes 13:6-11; 33:9

*38 16:24; Mar 8:34; Luq 9:23

*39 16:25; Mar 8:35; Luq 9:24; 17:33; Yoh 12:25

Gatii Namoonni Argatan

(Mar 9:41)

40 Yesu, "Namni isin simu ana simuu isaa ti, namni ana simus isa ana erge simuu isaa ti*. ⁴¹Namni, raajii tokko raajii ta'uu isaatiif sime, gatii raajii tokkoo in argata; namni, nama qajeelaa tokko qajeelaa ta'uu isaatiif simes, gatii nama qajeelaa tokkoo in argata*. ⁴²Dhuguman isinitti hima, eenyu illee isaan xixinnayyoo kana keessaa isa tokkoof, waan inni bartuu koo ta'eef, bishaan qabbanaa'aa willee tokko illee yoo kenne, gatii isaa hin dhabu" jedhe*.

*40 18:5; Luq 10:16; Yoh 13:20; Mar 9:37; Luq 9:48; Gal 4:14

*41 1Mot 17:9-24; 2Mot 4:8-37

*42 25:40

Warra Yohannis Cuuphaa

Biraa Ergaman

(Luq 7:18-35)

11 ¹Yesu bartoota isaa kudha la-maan ajajuu erga raawwatee booddee, mandaroota jaraatti barsiisudhaa fi lallabuudhaaf karaa isaa itti fufe*.

*1 7:28; 13:53; 19:1; 26:1

2 Yohannis cuuphaan utuu mana hidhaa jiruu, hojii Masiihichi hojjete hundumaa dhaga'ee, karaa bartoota ofii isaatii Yesuutti dhaamsa ergee*, ³"Kan dhufuudhaaf jiru si'i moo? Yookiis kan biraa eeggannu?" jedheen*. ⁴Yesu immoo deebisee, "Deebi'aa! Waan dhageessan, waan argitanis Yohannisitti himaa! ⁵Kan jaaman in argu, kan hokkolan in adeemu, kan lamxaa'an in qullaa'u, kan dundan in dhaga'u, kan du'an in ka'u, hiyyeessotaafis misraachoon in lallabama*. ⁶Namni waa'ee kootiif abdi hin kutanne, gammachuu attamii qaba" isaaniin jedhe*.

*2 14:3; Yoh 3:24

*3 3:11; Mik 3:1; Yoh 1:15,27

*5 Isa 35:5-6; 61:1; Luq 4:18

*6 13:57; 26:31

7 Warri ergaman kunis erga deebi'anii, Yesu waa'ee Yohannis cuuphaa namootatti dubbachuu jalqabee, "Maal arguu Yohannis bira gara lafa onaa dhaqqan? Jajjaba qilleensi raasu?" ⁸Yookiis maal ilaaluudhaaf baatan? Nama uffata miidhagaadhaa fi

dhagnatti tolu uffatee? Warri uffata mimmiidhagaadhaa fi dhagnatti tolu uffatanoo mana moototaa jiru. ⁹Egaa maaliif baatan? Raajii ilaaludhaafii? Eyyee, isiniinan jedha raajii irra iyyuu kan caaluu dha*. ¹⁰Caaffanni qulqulaa'aan waa'ee isa kanaatiif, 'Ilaa ergamaa koo karaa kee akka siif qopheessuuf si dura nan erga' jedhec dubbateera*. ¹¹Dhuguman isiniin jedha, nama ta'ee lafa irratti kan dhalate keessaa, Yohannis cuuphaa irra kan caalu takkaa hin kaane; garuu mootummaa waaqaatti inni hundumaa irra xinnaatu iyyuu isa irra in caala. ¹²Yeroo Yohannis cuuphaan barsiisuu jalqabee ka'ee hamma ammaatti mootummaan waaqaa humnaan dhiibbachaa jira; warri itti galuudhaaf dhiibbatanis isa in fudhatu. ¹³Raajonni hundinuu, seerris hamma bara Yohannis cuuphaatti raajii dubbataniiru*. ¹⁴Kana fudhachuus in barbaaddu yoo taatan, Yohannis kun Eliyaas, isa dhufuuf jiru sana*. ¹⁵Namni gurra qabu baa dhaggeeffatu*.

*7 3:5

*9 14:5; Luq 1:76

*10 Bau 23:20; Mil 3:1; Mar 1:2; Yoh 3:28

*12-13 Luq 16:16

*14 Mil 4:5; Mat 17:10-13; Mar 9:11-13; Luq 1:17

*15 13:9,43; Mar 4:23; Luq 8:8; Mul 13:9

16 "Dhaloota si'anaa kana garuu maalittan fakkeessa? Inni akka ijoollee lafa gabaa taa'anii hiriyoona isaaniitiin, ¹⁷Faaggaa isiniif afuufnaan, sirbuu diddan; faaruu isin dhageessifnaan gadduu diddan jedhanii wacanii ti. ¹⁸Yohannis yommuu dhufe, nyaata hin nyaatu, dhugaatiis hin dhugu ture; isaan immoo, 'Innoo Seexana qaba' jedhan*. ¹⁹Ilmi namaa yommuu dhufe, in nyaata, in dhugas; isaan immoo, 'Ilaa nama albaadheessaa fi machaa'aa kana, hidhata warra qaraxxuufti fi warra akka seeraatti hin jiraannee' jedhu. Haa ta'u iyyuu malee, ogummaan Waaqayyoo ija hojii isaatiin dhugaa argate" jedhe*.

*18 3:4; Luq 18:12; Yoh 10:20

*19 9:10-15; Yoh 2:2

*Mat 11:23 "Lafa jala" Ibr "Sii'ool" isa jedhuu dha.

Mandaroota Hin Amanne

(Luq 10:13-15)

20 Ergasii Yesus warra mandaroota hojiin aangoo isaa garri caalaan itti hojjetaman keessa jiraatan, yaada gurnaa isaani waan bin geddaratiniif ifachuu jalqabe. ²¹"Siif wayyoo yaa Koraaziin, siif wayyoo yaa Betsayidaa! Hojiin humna Waaqayyoo isin keessatti godhu me, utuu Xiirsoosii fi Sidoon keessatti godhameera ta'ee, sabni isaan keessaa jiraatu yoonaa, uffata gaddaa fi daaran-dhaan geddarannaa yaada garaa isaa in mul'isa ture*. ²²Egaa ani isinittan himu, guyyaa sanatti isin irra kan caalu Xiirsoosii fi Sidooniif firdiin in salphata. ²³Ati immoo yaa Qifirnaahom, hamma waaqaatti ol ol kaafamuu barbaadde? Badduu baasa iyyuu gara lafa jalaatti gad in darbatamta; hojiin humna Waaqayyoo inni si keessatti godhame, utuu Sidoon keessatti godhameera ta'ee, hamma har'aatti dhaabatee in argama ture*. ²⁴Egaa ani isinittan hima, guyyaa sanatti mandara kana irra kan caalu biyya Sodoomiif firdiin in salphata" jedhe*.

*21 Isa 23:1-18; His 26:1-28; Yoe 3:4-8;

Amo 1:9-10; Zak 9:2-4; Yon 3:6

*23 4:13; Isa 14:13-15; Uma 19:24-28

*24 10:15; Luq 10:12

Yesus Abbaa Galateeffachuu Isaa

(Luq 10:21-22)

25 Yesus yeroo sanatti, "Yaa abbaa, gooftaa waaqaatii fi lafaa, isa kana warra ogeessotaa fi hubattoota jalaa dhoksitee, wallaalotatti waan mul'ifteef sin jajadha*. ²⁶Eyyee, yaa abbaa isa kanatti gammaddeetta. ²⁷Abbaan koo waan hundumaa dabarsee anatti kenneera; abbaa duwwaatu isa beeka malee, ilma kan beeku tokko illee hin jiru, ilma isaatii fi warra ilmi isaa itti mul'isuu barbaadetu abbaa beeka malee, abbaa kan beekus tokko illee hin jiru" jedhe*.

*25 1Qor 1:18-29; Isa 29:14

*27 28:18; Yoh 3:35; 17:2; 1:18; 10:15;

Filp 2:9

Yesus Namoota Gara Boqonnaatii Waamuu Isaa

28 Yesus itti fufee, "Isin warri itti dhamaatanii dadhabdan, ba'aanis kan

isinitti ulfaatu hundinuu gara koo kot-taa; ani boqonnaa isiniifan kenna*. ²⁹Waanjoo koo fuudhaatii baadhaa, ana irraas baraa; anoo garraamii dha kanan gad of deebise; boqonnaas lubbuu keessaniif in argattu*. ³⁰Waanjoon koo nama hin dhibu, ba'aan [namni anaaf jedhee baatus] salphaa dha" jedhe*.

*28 Er 31:25

*29 Er 6:16; Filp 2:5

*30 1Yoh 5:3

Gaaffii Waa'ee Sanbataa

(Mar 2:23-28; Luq 6:1-5)

12 ¹Yeroo sana Yesus guyyaa Sanbataatti maasii qamadii tokko keessa darbe; bartoonni isaa immoo beela'anii waan turaniif, asheetii isaa ciranii nyaachuutti ka'an*. ²Warri Fariisotaa yommuu kana argan Yesusiin, "Bartoonni kee akka seeraatti Sanbataan gochuun kan hin taane gochaa jiru, ilaali!" jedhan*. ³Inni immoo deebisee, "Daawit namoota isaa wajjin yommuu beela'e waan godhe hin dubbifne moo isin"? ⁴Inni mana Waaqayyooti galee, buddeena ilaalchaa isa Waaqayyoo dhi'aate nyaate; isa nyaachuun luboota duwwaaf malee, isaaf warra isaa wajjin turaniif, seeraan dhowwamaa nre*. ⁵Yookiis luboonni guyyuma Sanbataatti mana qulqullummaa keessatti Sanbata akka xureessan, yakka ta'ees akka isaanitti bin lakkaa'amin, seera keessaa bin dubbifnee ree"? ⁶Mana qulqullummaa irra kan caalu as akka jiru, ani isinittan hima*. ⁷Garuu inni, 'Ani gara-laafina malee, aarsaan barbaada miti' jedhu, maal jechuu akka ta'e utuu hubattaniittu ta'ee, warra yakka hin qabnetti yakka bin murtan turtan*. ⁸Ilmi namaa Sanbata irratti iyyuu gooftaa dha" isaaniin jedhe.

*1 Kes 23:25

*2 Bau 20:10; Kes 5:14

*3 1Sam 21:1-6

*4 Lew 24:9

*5 Lak 28:9-10

*6 12:41-42; Luq 11:31-32

*7 9:13; Hos 6:6

Yesus Namicha Harka

Naafaa Fayyisuu Isaa

(Mar 3:1-6; Luq 6:6-11)

9 Achiis darbee Yesus mana sagadaa isaani lixe. ¹⁰Kunoo, namni harki isaa naafaa tokko achi ture; yommuu jarri ittiin isa hadheessuudhaaf, "Guyyaa Sanbataatti fayyisuun seeraa?" jedhanii isa gaafatan*. ¹¹Inni immoo, "Isin keessaa namni hoolaa tokko qabu, boolaan isaas guyyaa Sanbataatti boolla keessatti yoo kufe, qabee achi keessaa kan hin baafne eenyu inni"? ¹²Egaa namni immoo hammam hoolaa irra haa caalu ree? Kanaafis guyyaa Sanbataatti gaarii hojjechuun seera" isaaniin jedhe. ¹³Ergasii namicha, "Harka kee diriirsi!" jedhe; namicbis diriirsee, harki isaa deebi'ee akkuma isa kaanii fayyaa ta'e. ¹⁴Warri Fariisotaa garuu gad ba'anii, attamitti akka isa balleessan mari'achuutti ka'an*.

*10 Luq 14:3

*11 Luq 14:5

*14 Yoh 5:16,18

Yesus Hojjetaa Waaqayyoo Isa Fo'amaa Ta'uu Isaa

15 Yesus kana baree achii sokke; namoonni baay'eenis isa duukaa dhaqnaan warra dhukkubsatan hundumaa fayyise*; ¹⁶jarri immoo namootatti akka isa hin beeksifne cimsee isaan dhowwe*. ¹⁷Kunis isa Isaayaas raajichaan dubbatame raawwachuudhaaf ta'e*.

¹⁸innis, "Ilaa hojjetaa koo isa ani fo'adhe,

isa jaallatamaa kan koo tii, isa lubbuun koo itti gammade; hafuura koo isa irra nan bulcha, inni saba bundumaaf firdii qajeelaa in labba*.

¹⁹Inni hin wacu, hin caraanus, namni tokko illees karaa keessatti

sagalee isaa hin dhaga'u.

²⁰Firdiin qajeelaan akka mo'u hamma godhutti,

inni jajjaba buruqfamaa hin cabsu,

fo'aa ibsaa isa seequs hin dhaamsu;

²¹sabni hundinuu maqaa isaa in abdatu"

isa jedhee dha.

*15 Mar 3:7-10; Luq 6:17-19.

*16 8:4; 9:30; Mar 3:12

*17 Isa 42:1-4

*18 3:17

Yesus Humna Maallitiln Hafuurota Hamoota Akka Baasu

(Mar 3:20-30; Luq 11:14-23)

22 Yommuus namicha hafuurri haamaan keessa jiru, iji isaa jaamaa, arrabni isaas didaa tokko gara Yesusitti fidan; inni immoo arrabni namichaa akka dubbatu, iji isaas akka argu godhee isa fayyise*. 23 Yommuus namoonni hundinuu na'anii dinqifatanii, "Kun ilma Daawit ta'uu hin danda'uu?" jedhan. 24 Warri Fariisotaa yommuu kana dhaga'an garuu, "Namichi kun Bi'el Zebul angafa Seexanootaa duwwa-dhaan hafuurota hamoota baasa" jedhan*. 25 Yesus immoo yaada isaanii beekke, "Biyya kam illee taanaan tokkummaan isaa yoo gargar caba, mootummaan isaa dhaabatee hin turu; mandarri tokko yookiis maatiin tokko ofii isaa irratti ka'ee yoo gargar caba, dhaabachuu hin danda'u. 26 Seexannis Seexana yoo baase ofii isaatii gargar in caba, egaa mootummaan isaa attamitti dhaabachuu danda'a ree? 27 Yoo ani humna Bi'el Zebuliin, hafuurota hamoota haase, ijoolleen keessan immoo humna eenyuutiin isaan baasu? Kanaafis ijoolleedhumti keessan isinitti in farachiisu. 28 Ani garuu hafuura Waaqayyootiin hafuurota hamoota kanan baasu erga ta'ee, mootummaan Waaqayyoo isin irratti dhufeera*.

*22 9:32-33

*24 9:34; 10:25

*28 1Yoh 3:8; HoE 10:38

29 "Yookiis namicha jabaa sana duraan dursee yoo hidhe malee, attamitti namni mana nama jabaa tokkoo lixee mi'a isaa saamuu danda'a ree? Erga isa hidhee garuu dhuguma mana isaa akka jirutti saamuu in danda'a*. 30 Eenyu illee gara koo yoo ta'uu dhaabaate morminuu koo ti, akkasumas na gargaaree kan walitti hin qabne, in bittimsa*. 31 Kanaafis ani isinittan hima, cubbuun kam illee arrabsoonis namootaaf in dhiifama; arrabsoon hafuura qulqulluu irratti ka'u garuu hin dhiifamu*. 32 Eenyu illee ilma namaa-

tiin mormee waa isa irratti yoo dubbate, dhiifama in argata; eenyu illee hafuura qulqulluudhaan mormee isa irratti yoo dubbate garuu, bara kanatti, bara dhufuttis dhiifama hin argatu" isaaniin jedhe*.

*29 Isa 49:24

*30 Mar 9:40; Luq 9:50

*31 1Yoh 5:16; 1Ibr 6:4-6; 10:26

*32 Luq 12:10; 1Xim 1:13

Muka Tokkoo Fi Ija Isaa

(Luq 6:43-45)

33 Yesus itti fufee, "Muka gaarii qabaadhaa, iji isaas gaarii in ta'a; yookii immoo muka gadhee qabaadhaa, iji isaas gadhee in ta'a; mukti ija isaatiin in beekama*. 34 Isin ijoollee mar'ataa! Ofii keessanii hamoota erga taatanii, attamitti gaarii dubbachuu dandeessu? Waan garaa namaa keessa guute afaan dubbata*. 35 Namni gaariin gaarummaa garaa isaa keessaa waan gaarii in baasa; namni hamaanis hammina garaa isaa keessaa waan hamaa in baasa. 36 Ani isinittan hima, namoonni dubbii yaada malee afaan isaanii keessaa ba'e hundumaatti gaafatamanii, guyyaa firdiitti deebii deebisuuf jiru. 37 Dubbii kee hundumaan siif in faradama, dubbii kee hundumaanis sitti in faradama" jedhe.

*33 7:17-20

*34 3:7; 23:33; Luq 3:7; Mat 15:18

Barsiisonni Seeraa Fi Fariisonni Milikkita Gaafachuu Isaani

(Mar 8:11-12; Luq 11:29-32)

38 Yommuus barsiisota seeraa fi Fariisota keessaa jarri tokko Yesusiin, "Yaa barsiisaa! Milikkita akka ati nu argisiiftu barbaanna" jedhan*. 39 Inni garuu deebisee, "Dhaloonni hamaanii fi garagaggalaan milikkita in barbaada; garuu milikkita Yoonas raajichaa irraa kan hafe milikkiini tokko illee hin kennamuuf*. 40 Akkuma Yoonas garaa qurxummii guddichaa keessa guyyaa sadii fi halkan sadii ture, ilmi namaas akkasuma guyyaa sadii fi halkan sadii garaa lafaa keessa turuuf jira*. 41 Namoonni Nanawwee guyyaa firdiitti dhaloota si'anaa wajjin ka'anii in dhi'aatu, ittis in farachiisu. Isaan lallaba Yoonas dhaga'anii yaada garaa isaanii geddarataniiru; amma garuu, kunoo, inni Yoonas irra caalu as

Fakkeenya Namicha Sanyii Facaasuu

(Mar 4:1-9; Luq 8:4-8)

13 ¹ Guyyaadhuma sanas Yesus manaa ba'ee ciisa bishaanii biratti walitti qabamnaan, bidiruu tokko yaabbatee barsiisuudhaaf taa'e; namoonni hundinuu immoo qarqara ciisa bishaanichaa in dhaabatu turan*. ² Yesus fakkeenya garaa garaatiin waan baay'ee isaanitti himuutti ka'e; "Kunoo, namichi tokko sanyii facaasuudhaaf ba'e. ³ Inni utuu facaasuu kaan karaa bukke bu'an, simbirroonni immoo dhufanii funaananii nyaatan. ⁴ Kaan immoo lafa dhagaa, lafa biyyoo baay'ee hin qabne irra bu'an; lafti isaan irra bu'anis biyyoo gad fagoo waan hin qabneef dafanii biqilan. ⁵ Yommuu aduun itti baate garuu in coollagan; hidda gad fagoo waan hin godhatiniifis in gogan. ⁶ Kaan qoraattii keessa bu'an; qoraattonnis guddatanii isaan hudban. ⁷ Kaan garuu biyyoo gaarii irra bu'anii ija godhatan, iji isaanis kaan dachaa dhibba, kaan dachaa jaatama, kaanis dachaa soddoma ta'e. ⁸ Namni gurra qabu haa dhaggeeffatu!" jedhe*.

*2 Luq 5:1-3

*9 11:15

Fakkeenya Maaliif Akka Barbaachise

(Mar 4:10-12; Luq 8:9-10)

10 Ergasii bartoonni Yesusitti dhi'aatanii, "Maaliif fakkeenyaan isaanitti dubbatta?" jedhanii isa gaafatan. ¹¹ Yesus immoo deebisee, "Dhoksaa mootummaa waaqaa beekuun isiniif kennameera; isaanii garuu hin kenname. ¹² Isa fudhatee waa qabuuf, hamaa isa irraa hafutti itti dabalamee in kennamee, kan hin qabne garuu, innumti inni qabu iyyuu isa duraa in fudhatama*. ¹³ Isaan utuma ilaalanii hin argan, utuma dhaggeeffatanii hin dhaga'an, hin hubatanis; kanaafan fakkeenyaan isaanitti dubbadha. ¹⁴ Egaa raajiin, Isaayaas dubbate isaanitti raawwatameera;

inni, 'Dhaga'uu in dhageessu garuu hin hubattan; ilaalu in ilaaltu, garuu hin argitan*.

jira*. ⁴² Mootuun biyya gara mirgaa guyyaa firdiitti dhaloota si'anaa kanaa wajjin kaatee in mul'atti, ittis in farachiifti. Isheen ogummaa Solomoon dhaggeeffachuudhaaf biyya fagoodhaa dhufteetti; amma garuu, kunoo, inni Solomoon irra caalu as jira" jedhe*.

*38 16:1; Mar 8:11; Luq 11:16; Yoh 6:30; 1Qor 1:22

*39 16:4; Mar 8:12

*40 Yon 2:1

*41 Yon 3:5,8

*42 1Mot 10:1-10; 2Sen 9:1-12

Hafuurri Hamaan Ba'ee Deebi'uu Isaa

(Luq 11:24-26)

43 Yesus, "Hafuurri hamaan nama keessaa yommuu ba'u, iddoo itti aara galfatu barbaaduuf lafa bishaan hin jirre keessa in deddeebi'a; garuu tokko illee hin arganu. ⁴⁴ Kana booddees, 'Mana koo isa ani keessaa ba'ettan deebi'ee gala' jedha. Yommuu deebi'ee dhufus, manichi duwwaa isaa haramee, qopheeffamee in argata. ⁴⁵ Ergasii dhaggeeffachuudhaaf torba isa irra kan hammaatan of duukaa in fida; isaanis manichatti galanii keessa taa'u. Jireenyi namicha sanaa inni gara booddee isa duraa irra kan itti hammaatu ta'a; kan dhaloota hamaa kanaas akka-suma in ta'a" jedhe*.

*45 2Phe 2:20

Haadha Yesusil Fi Obholoota Isaa

(Mar 3:31-35; Luq 8:19-21)

46 Utuu Yesus namootaa wajjin dubbachaa jiruu, kunoo, haati isaa, obbolloonni isaas isaa wajjin dubbachuu barbaadanii dhufanii, ala in dhaabatu turan*. ⁴⁷ Yommuu namni tokko, "Ilaa! Haati kee fi obbolloonni kee ala dhaabatanii jiru, sii wajjin dubbachuu barbaadus" ittiin jedhe. ⁴⁸ Yesus garuu deebisee namicha isatti himen, "Haati koo eenyu? Obbolloonni koos eenyufa'i?" jedhe. ⁴⁹ Harka isaas gara bartoota isaatiitti qabee, "Kunoo ti haati koo, obbolloonni koos! ⁵⁰ Jaalala abbaa koo isa waaqa irraa kan godhu eenyu iyyuu, obboleessa koo ti, obboleettii koo ti, haadha koo tis" jedhe*.

*46 13:55; Mar 6:3; Yoh 2:12; HoE 1:14

*50 Yoh 15:14; Rom 8:29

¹⁵ Yaadni garaa saba kanaa hadooddeera'o; gurra isaanii cuqqaalaniiiru, ija isaanis dununfachiisaaniiru. Silaa'oo, ija isaanitiin in argu, gurra isaanitiinis in dhaga'u turan; yaada garaa isaanitiinis in hubatu, gara koottis in deebi'u turan, anis isaan nan fayyisan ture jedha ture.

*12 25:29; Mar 4:25; Luq 8:18; 19:26
*14 Isa 6:9-10; Yoh 12:40; HoE 28:26-27

16 "Iji keessan garuu waan arganiif gurri keessanis waan dhaga'aniif ayyaantuu dha". ¹⁷ Raajonni baay'eenii fi warri jireenya qajeeltoo jiraatan isa isin argitan kana arguu akka kajcelan, akka hin argin hafanis, waan isin dhageessanis dhaga'uu akka kajeelan, akka hin dhaga'in hafanis dhuguman isinitti hima" ittiin jedhe*.

*16 16:17; Luq 10:23-24
*17 Yoh 8:56; 1Phe 1:10; 1Ibr 11:13

Hiikaa Fakkeenya Namicha Sanyii Facaasuu (Mar 4:13-20; Luq 8:11-15)

18 Yesus itti fufee, "Egaa fakkeenya namicha sanyii facaasuu maalitti akka hiikamu dhaggeeffadhaa. ¹⁹ Akkuma sanyiin karaa bukkeetti facaafame ta'e, cennyu illee dubbii mootummichaa dhaga'ee yoo hubachuu dhaabaate, inni hamaan dhufee dubbicha isa garaa isaa keessatti facaafame in butata. ²⁰ Akkuma sanyiin lafa dhagaa keessatti facaafame ta'e, akkasuma namni dubbicha dhaga'ee achumaan gammachuudhaan in fudhata. ²¹ Inni yeroodhaaf malee hundee hin qabu; sababii dubbichiif rakkinni yookiis ari'atamuun yommuu ka'u achumaan in gufata. ²² Akkuma sanyiin qoraattii keessa bu'e ta'e, akkasuma namni dubbicha in dhaga'a; kana booddees yaaddoon biyya lafaa, gowwomsaan soorumaa dubbicha in huda, ija utuu hin godhatinis in bafa*. ²³ Akkuma sanyiin lafa gaariitti facaafame ta'e immoo, akkasuma namni dubbicha in dhaga'a in bubatas; ija godhaates, inni tokko dhibba, inni tokko jaatama inni kaanis soddama in baata" jedhe.

*22 6:19-34; 19:23; Luq 12:16-21; 1Xim 6:9-10,17

Fakkeenya Inkirdaadaa

24 Yesus ammoo fakkeenya biraa tokko isaanitti hime, "Mootummaan waaqaa nama sanyii gaarii qotiisa isaatti facaafatetti in fakkceffama. ²⁵ Yeroo namni rafutis diinni namichaa dhufee, inkirdaada qamadii keessa facaasee sokke. ²⁶ Midhaanichi guddatee ija erga godhaatee booddee, inkirdaadiichis immoo mul'ate. ²⁷ Kana irratti hojjetoonni abbaa warraatti dhi'aatanii, 'Goofaa, sanyii gaarii qotiisa keetti facaafte mitii? Inkirdaada immoo cessa godhate ree?' jedhaniin. ²⁸ Inni immoo, 'Nama diina koo ta'etu kana godhe' jedhee isaanii in deebise; yommuu hojjetoonni, 'Nuyi dhaqqee isa akka aramnu barbaaddaa ree?' jedhaniin. ²⁹ Abbaan qotiisichaa garuu, 'Lakkii inkirdaada utuu aramtanii isaa wajjin qamadii akka hin buqqifnetti, dhiisaa! ³⁰ Hama yeroo midhaan sassaabamutti lachuu walumaa wajjin haa guddatan, Yeroo midhaan sassaabamutti warri sassaaban, dura inkirdaadiicha bubuqqisanii akka gubamuuf bissii bisiitti akka hidhaniif, qamadicha garuu gombisaa kootti akka anaaf sassaabaniif ittan himadha' jedhee isaanii deebise" jedhe*.

*30 3:12; Mul 14:15

Fakkeenya Ija Mukaa Hundumaa Irra Xiinaatuu Fi Fakkeenya Raacitii (Mar 4:30-32; Luq 13:18-21)

31 Yesus itti fufee fakkeenya kan biraa tokko isaanitti hime; "Mootummaan waaqaa ija sanaaficaa namni fuudhee qotiisa isaa keessa facaase fakkaata. ³² Iji isaa sanyii hundumaa irra xinnayyoo dha, yommuu guddatu garuu biqila hundumaa irra caalee mukas ta'e, simbirroonni dhufanii damee isaa irratti man'ee in ijaarratu" jedhe*.

*32 His 17:23; 31:6; Dan 4:9,18

33 Yesus ammas "Mootummaan waaqaa raacitii dubartiin fuutee daakuu safartuu sadiin maktee, raacitichis hunduma isaa buccessu fakkaata" jedhee fakkeenya kan biraa tokko isaanitti in dubbate.

Yesus Fakkeenyaan Dubbachuu Isaa (Mar 4:33-34)

34 Yesus kana hundumaa fakkeenyaan namoota sanatti dubbate; fakkeenya malees waan tokko isaanitti hin dubbanne. ³⁵ Kanaan raajichaan inni, "Fakkeenyaanan afaan saaqqadha, uumamuu biyya lafaatii jalqabee isa dhokatee tures nan beeksisa" jedhamee dubbatame in raawwatame*.

*35 Far 78:2

Yesus Fakkeenya Inkirdaadichaa Hiikuu Isaa

36 Yesus kana booddee namoota sana gad dhiisee manatti ol lixe; yommuu bartoonni isaa itti dhi'aatanii, "Fakkeenya inkirdaada qotiisicha keessaa nuuf hiikil" jedhaniin. ³⁷ Yesus immoo deebisee, "Inni sanyii gaarii facaasu ilma namaa ti; ³⁸ qotiisichi biyya lafaa ti; sanyiin gaariin ilmaan mootummaa ti; inkirdaadis ilmaan isa hamaa ti*. ³⁹ Diinichi inkirdaada facaase Seexana; yeroon itti midhaan sassaabamu dhuma biyya lafaa ti; warri midhaan sassaabanis ergamoota Waaqayyoo ti. ⁴⁰ Akkuma inkirdaadi walitti qabamee ibiddaan gubamu, dhuma biyya lafaattis immoo akkasuma in ta'a*. ⁴¹ Ilmi namaa ergamoota isaa in erga; isaanis karaa Waaqayyoo irraa waan nama gufachiisu hundumaa, warra hamaa hojjetan hundumaas mootummaa isaa keessaa walitti in qabu*; ⁴² boolla ibiddaattis isaan in darbatu. Achitti boo'ichii fi ilkaan qaruun isaan irra in ga'a*. ⁴³ Egaa warri qajeeltonni mootummaa abbaa isaanii keessatti akka biiftuu in ifu; namni gurra qabu haa dhaggeeffatu!" jedheen*.

*38 Yoh 8:44; 1Qor 3:9; 1Yoh 3:8,10

*40 3:10; 7:19; Yoh 15:6

*41 24:31; 25:31-46; Sef 1:3

*42 13:50; 8:12

*43 Dan 12:3

Fakkeenya Qabeenya Dhokfameetii Fi Fakkeenya Callee Gati-Jabeessaa

44 Yommuu Yesus, "Mootummaan waaqaa qabeenya lafa qotiisaa keessa dhokfame fakkaata; namni tokko qabeenya kana argee deebisee erga dhoksee booddee, gammachuu irraa kan

ka'e dhaqee waan qabu hundumaa gurguree lafa qotiisaa sana bitate*.

*44 Fak 2:4; Filp 3:7

45 "Mootummaan waaqaa ammas naggaadee callee babba'eessa barbaadu fakkaata. ⁴⁶ Naggaadichi callee gati-jabeessa argannaan, dhaqee waan qabu hundumaa gurguree callee sana bitate" jedhe*.

*46 Fak 8:10,11

Fakkeenya Kiyoo Qurxummii

47 Yesus itti fufee, "Mootummaan waaqaa ammas kiyoo galaanatti darbatamee akaakuu qurxummii hundumaa walitti qabe fakkaata*. ⁴⁸ Kiyiichis guunnaan, qurxummi-qabduun gara qarqara bishaaniitti isa harkisanii, taa'anii qurxummii isa gaggaarii qodaa isaanitti naqanii, isa gaggadhee immoo gaggatan. ⁴⁹ Yeroo dhuma biyya lafaattis akkasuma in ta'a; ergamoonni Waaqayyoo ba'anii warra hamoota warra qajeelotattii gargar in baasu*. ⁵⁰ Warra hamoota boolla ibiddaatti in darbatu; achitti boo'ichii fi ilkaan qaruun isaan irra in ga'a" jedhe*.

*47 22:9,10

*49 25:32

*50 13:42; 8:12

Waan Bartoonni Yesus Barsiisuuf Jiran

51 Kana booddee Yesus, "Kana hundumaa bubattaniittuu ree?" jedhee isaan gaafate; isaan immoo deebisanii, "Eyyee" jedhaniin. ⁵² Inni garuu, "Kanaaf barsiisaan seera durii mootummaa waaqaatiif bartuu ta'ee qopheeffame hundinuu, abbaa manaa isa mana mi'a isaatii keessaa waan haaraa fi waan moofaa gad baasu fakkaata" jedhe.

Yesus Naazireetitti Tuffatamuu Isaa (Mar 6:1-6; Luq 4:16-30)

53 Yesus fakkeenya kana hundumaa isaanitti himee erga raawwatee, iddoo sana dhiisee in adeeme*. ⁵⁴ Gara mandara kutaa biyya itti dhalatee dhaqee, mana sagadaa isaanii keessatti isaan barsiise. Warri isa dhaga'an immoo raajeffatanii, "Ogummaan akkasii hojiin aangoo kun hundinuus eessaa dhufee?" ⁵⁵ Kun ilma isa muka sooftichaa mitii? Haati isaas Maariyaam jedhamtee waamanti mitii ree?

Yaaqoobii fi Yoseef, Simoonii fi Yihudaan obbolaa isaa ti mitii? ⁵⁶Obboleettonni isaas hundiinu as nu bira jiru mitii ree? Egaa wanti kun hundiinu eessaa dhufee?" jedhan*. ⁵⁷Isaan kanaaf isa maman; Yesus garuu, "Raajiin iddoo biraatti malee, biyya isaatti, mana ofii isaattis ulfina hin argatu" isaaniin jedhe*. ⁵⁸Sababii amanti-dhabina isaaniitiif hojii aangoo baay'isee achitti hin hojjenne.

⁵³ 7:28

⁵⁵ 12:46; Yoh 6:42

⁵⁶ Yoh 7:15,52

⁵⁷ Yoh 4:44

Ajjeefamuu Yohannis Cuuphaa

(Mar 6:14-29; Luq 9:7-9)

14 ¹Yeroo sanatti Herodis abbaan biyyaa oduu Yesus dhaga'ee, ²hojjetoota isaatiin immoo, "Kun Yohannis cuuphaa dha, isatu du'aa kaafame; kanaaf hojiin aangoo kun hundinuu isaan hojjetamaa jiru" jedhe. ³Herodis waa'ee Herodiyaas haadha manaa obboleessa isaa Filiphosiif jedhee, Yohannis qabsiisee fuuncaadhaan hiisee, mana hidhaatti galchisiisee ture*. ⁴Yohannis yommuu Herodisiin, "Ati ishee fuudhuun kee seera miti" in jedha ture*. ⁵Inni Yohannis ajjeesii barbaadee ture, garuu namoota warra Yohannis akka raajiitti ilaalan sodaate*.

³ 11:2; Luq 3:19-20

⁴ 19:9; Lew 18:16; 20:21

⁵ 21:26

⁶Guyyaan seenaa dhaloota Herodis geenyaan, intalli Herodiyaas keessumoota sana duratti sirbitee Herodisiin gammachiifte. ⁷Kana irratti inni waa-numa isheen gaafatte isheedhaaf kennuudhaaf kakaadhaan abdachiise. ⁸Intalattiin immoo haadha isheetiin gorfamtee, "Asitti mataa Yohannis cuuphaa gabateetti anaaf kenni" jette. ⁹Mootichi yommuu in gadde, garuu sababii kakaa isaatiif, keessumoota isaatiifis jedhee akka inni isheedhaaf kennamu in abboome. ¹⁰Itti ergees, mana hidhaa keessatti mataa Yohannis mormatti irraa kuchisiise. ¹¹Mataan isaa sun gabateetti fidamee intalattiidhaaf in keename; isheen immoo haadha isheetti in geessite. ¹²Yommuu bartoonni Yohannis dhufanii reeffa

isaa fuudhanii awwaalan; dhaqaniin Yesusitti in himan.

Yesus Namoota Kuma Shan

Nyaachisu Isaa

(Mar 6:30-44; Luq 9:10-17; Yoh 6:1-14)

¹³Yesus kana yommuu dhaga'e kophaa isaa bidiruudhaan achii ka'ee garuu iddoo qoofniitti sokke; tuntu sun immoo adeemuu isaa dhaga'anii mandarootaan miillaan isa duukaa bu'an. ¹⁴Yesus qaraqara bishaaniitti yommuu bu'e tuutu gobbuu argee, isaaniif oo'ee, dhukkubsatoota isaaniis in fayyise*. ¹⁵Yeroo galgalaa'e immoo bartoonni gara isaa dhufanii, "Kun lafa onaa dha, guyyichis sokkeera; egaa tuuti kun gara gandeenii dhaqanii nyaata ofii isaaniitiif haa bita-taniif gad isaan dhiisi!" jedhan. ¹⁶Yesus immoo, "Dhaquu isaan hin barbaachisu, ofii keessanii waan isaan nyaatan ken-naaf!" isaaniin jedhe. ¹⁷Isaan garuu deebisanii, "Nuyi buddeena shanii fi qurxummii lama duwwaa asii qabna" jedhaniin. ¹⁸Inni immoo, "As gara kootti fidaa!" jedhe.

¹⁴ 9:36

¹⁹Kana booddee marguma sana irra akka taa'aniif tuuta sana abbo-mee, buddeenan shananii fi qurxummii lamaan fundhee, gara waaqaatti ol ilaalee, eebbisee cabsees, buddecanu sana bartoota isaatti kekkenne; bartoonni immoo tuuta sanaaf in dhi'es-san*. ²⁰Isaan hundumtinuu nyaatanii in quufan; ergasii bartoonni hurraa isaan irraa hafe gundoo kudha lama guutuu fuudhan*. ²¹Warri nyaatanis dubartootaa fi ijoollee malee dhiirri akka kuma shanii turan.

¹⁹ 15:35-39

²⁰ 2Mot 4:43-44

Yesus Bisbaan Gubbaa

Adeemuu Isaa

(Mar 6:45-52; Yoh 6:15-21)

²²Yesus hamma ofii isaatii tuutu sana gad dhiisutti, bidiruu yaabbatanii isa dura gamatti akka ce'aniif bartoota isaa in giddisiise. ²³Tuuta sana erga gad dhiisee booddees, kophaa isaatti kadha-chuudhaaf gara gaaraatti ol ba'e; yommuu galgalaa'es kophaa isaa achi ture*. ²⁴Bidirichi garuu yeroo kana qarqara irraa baay'ee fagaate; sababii qilleensi fuula duraan itti qilleensa'uufis dha'aa

bishaaniitiin asii fi achi daddarbatamaa ture. ²⁵Halkan keessaa gara iyya indaanqoo isa lammaffaattis Yesus bishaan gubbaa adeemaa gara isaanii dhufe. ²⁶Bartoonni garuu bishaan irra utuu inni adeemuu arganii baay'ee na'anii, "Innoo ekeraa dha" jechaa, sodaachuu isaanii irraa kan ka'e iyyan*. ²⁷Yesus immoo achumaan isaanitti dubbatee, "Jabaadhaa, innoo anaa, hin sodaatinaa!" jedhe. ²⁸Phexros deebisee, "Gooftaa! Si erga ta'ee, bishaan irra gara kee akkan dhufu na abboomi!" jedheen. ²⁹Inni immoo, "Kottu!" jedhe; yommuu Phexros bidiricha keessaa ba'ee bishaan gubbaa gara Yesusitti adeemuutti ka'e. ³⁰Qilleensi jabaan sun yeroo isatti dhaga'ame garuu in sodaate; gad liqimfamu jalqabnaanis iyyee, "Gooftaa! Na oolchil!" jedhe. ³¹Yesus achumaan harka isaa hiixatee isa qabee, "Yaa namicha amantiin hir'uul! Maaliif mamte?" jedheen*. ³²Yeroo isaan bidiruu yaabbatanitti qilleensichi in dhaabate. ³³Kana irratti warri bidiricha keessaa Yesusiif sagadanii, "Ati dhuguma ilma Waaqayyoo ti!" jedhaniin*.

²³ Luq 6:12; 9:18,28

²⁶ Luq 24:37

³¹ 8:26

³³ 16:16; Yoh 1:49

Yesus Genesaarexitti

Dhukkubsatoota Fayyisuu Isaa

(Mar 6:53-56)

³⁴Yommuu ce'anis bakkee Genesaarexitti lafatti ba'an. ³⁵Namoonni iddoo sanaa immoo isa ta'uu baranii, naanna'aa sana hundumaatti erganii, warra dhukkubsachaa turan hundumaa gara isaatti fidan. ³⁶Warri dhukkubsatan kun shaashara wayyaa isaatii duwwaa illee akka tuqanii isa in kadhatu turan; hammi shaashara wayyaa isaa tuqan hundinuu in fayyan*.

³⁶ 9:20-21; Luq 6:19

Abboommii Waaqayyoo Seera

Muka Abbootaa Caaluu Isaa

(Mar 7:1-13)

15 ¹Ergasii Fariisonnii fi barsiisonni seeraa Yerusaleemii gara Yesus dhufanii, ²"Bartoonni kee maaliif seera muka abbaa keenya irra daddarbu? Isaanoo buddeena nyaachuu isaanii dura barka dhiqachuudhaan of

hin qulleessan" jedhaniin*. ³Yesus deebisee, "Isinoo seera muka abbaa keessaniitiif jettanii, maaliif abboommii Waaqayyoo irra daddarbitu? ⁴Waaqayyoo, 'Abbaa keetii fi haadha keetiif ulfina kenni!' iddoo biraatti immoo, 'Abbaa isaa fi haadha isaa irratti hamaa kan dubbatu dhugumaan haa ajjeefamu!' jedheera*. ⁵Isin garuu, 'Namni abbaa isaa fi haadha isaa gargaaruuf ture tokko isaanii, wanti na hira isiniif kennamuuf malee, amma Waaqayyooof kenname yoo jedhe, 'egaa abbaa isaaf yookiis haadha isaaf ulfina kennuu isa hin barbaachisu' jettu. Akkasitti seera muka abbaa keessaniitiif jettanii dubbii Waaqayyoo busheessitu. ⁷Isin of hin arginee nana! Isaayaas waa'ee keessaniif raajii isaa keessatti*.

⁸Sabni kun afaan isaatiin ulfina anaaf kenna,

garaan isaa garuu baay'ee anattii fagoo dha;

⁹ana waaqessuun isaanii akkasumaan,

abboommii namaa akka seera Waaqayyoootti barsiisu' isa jedhe ba'eessa dubbate" jedhe.

² Luq 11:38

⁴ Bau 20:12; Kes 5:16

⁷ Isa 29:13

Yesus Wanti Nama Xureessu Maal

Akka Ta'e Barsiisuu Isaa

(Mar 7:14-23)

¹⁰Yesus namoota ofitti waamee, "Dubbi koo dhaga'aa hubadhaas! ¹¹Wanti afaan namaa lixu, xuraa'aa nama hin godhu; wanti afaan namaa keessaa ba'u garuu xuraa'aa nama godha" isaaniin jedhe*.

¹¹ 12:34; HoE 10:14-15; 1Xim 4:4

¹²Yommuu bartoonni gara isaa dhufanii, "Warri Fariisotaa dubbii ati jette yommuu dhaga'an gufachuu isaanii beekteettaa?" ittiin jedhan. ¹³Yesus immoo deebisee, "Biqiltuun abbaan koo inni waaqa irraa hin dhaabin hundinuu in buqqa'a*. ¹⁴Waa'ce isaanii dhiisaa! Isaan jaamota, jaamota akka isaaniis karaa in argisiisu; namni jaamaan jaamaa akka isaatii karaa yoo argisiise, lachuu wal

fudhatanii boolla keessa in bu'u" jedhe*.

*13 Yoh 15:2; HoE 5:38

*14 23:16; Luq 6:39; Rom 2:19

15 Phexros garuu deebisee, "Fakkeenycha nuuf hiiki!" jedheen. 16 Yesus immoo deebisee, "Isinumtuu hamma ammaatti hin hubatin jirtuu? 17 Wanti afaaniiu lixu hundinnu, mar'umaanitti darbee bakkeetti akka ba'u hin qalbifattanii ree? 18 Dubbiin afaan keessaa ba'u garuu, yaada garaa namaa keessaa dhufu; isatu xuraa'aa nama godha*. 19 Wanti hamaan hundiinu yaada garaa keessaa ba'ao, isaanis, nama ajjeechaa, ejjummama, halalummaa, hanna, sohaan dhugaa ba'uu, nama salphisuus*. 20 Isaan kanatu xuraa'aa nama godha malee, harka dhiqachuudhaan utuu of hin qulleessin nyaachuun xuraa'aa nama hin godhu" jedheen.

*18 12:34

*19 Uma 6:5; 8:21; Gal 5:19-21;

1Qor 6:9-10

Amantii Duhartii Tokkoo

(Mar 7:24-30)

21 Yesus achii adeemee gara kutaa biyya Xiirsoosii fi Sidoonitti sokke. 22 Kunoo, dubartiin Kana'aan tokko naanna'aa biyya sanaatii dhuftee sagalee guddaadhaan, "Ilma Daawit, gooftaa koo! Intalli koo hafuura hamaadhaan qabamtee jirti, anaaf maari!" jette. 23 Yesus garuu sagalee tokko iyyuu isheef hin deebifne. Bartoonni isaa yommuus gara isaa dhufanii, "Ishee nu booddeedhaa iyyaa adeemtu kana, waan isheen barbaaddu godhiifii of biraa deebisi!" jedhaniin.

24 Inni immoo deebisee, "Ani warra akka hoolotaa karaa irraa goraniit mana Israa'elii badan duwwaaf malee hin ergamne" jedheen*. 25 Dubartittiin garuu dhuftee miilla Yesusitti kuftee, "Yaa gooftaa na gargaari!" jetteen. 26 Yesus yommuus deebisee, "Buddeena ijoollotaa fuudhanii sarootaa darbachuun ba'essa miti" jedheen. 27 Isheen, "Eyyee, yaa gooftaa, haa ta'u iyyuu malee, saroonnis maaddii gooftota isaanii irraa isa harca'u in nyaatu" jette. 28 Kana irratti Yesus, "Dubartii nana! Amantiin kee guddaa dha, akkuma ati barbaadde siif

haa ta'u!" jedhee deebiseef; intalli ishees si'uma sana fayyite*.

*24 10:6

*28 8:10,13

Yesus Namoota

Baay'ee Fayyisuu Isaa

29 Ergasii Yesus achii adeemee, ciisa bishaan Galiilaa bira dhufee, garaa tokkotti ol ba'ee achi in taa'e*. 30 Tuuti sonaan baay'een immoo warra hokkolan, warra jaaman, warra kottaa'an, warra arraba didaa akkasumas kan biraa baay'ee fidanii dhufanii, miilla Yesus jala kaa'an; yommuus inni isaan in fayyise. 31 Tuuti sun immoo, warri arraba didaa akka dubbatan, warri kottaa'an akka fayyan, warri hokkolan akka asii fi achi adeeman, warri jaaman akka argan hubatee in raajeffate; Waaqayyo gooftaa Israa'elii immoo hooqubaa dhi'esse*.

*29 5:1; Mar 7:31

*31 Mar 7:37

Yesus Namoota Kuma

Afur Nyaachisuu Isaa

(Mar 8:1-10)

32 Yesus garuu bartoota isaa ofitti waamee, "Namoonni kun guyyaa sadan kana anaa wajjin turan, nyaatas waan isaan hin qabneef hunduma isaaniif nan oo'a; egaa ani akka isaan karaatti hin kukkufneetti, akkuma beela'aa jiranitti gad isaan dhiisuu hin barbaadu" isaaniiin jedhe*. 33 Kana irratti bartoonni isaa, "As lafa onaa kanatti buddeena tuuta guddaa kana quufsu eessaa arganna ree?" jedhaniin. 34 Yesus immoo, "Buddeena meeqa qabdu?" jedhee isaan gaafannaan, isaan immoo, "Buddeena torbaa fi qurxummii xixinnoo muraasa qabna" jedhaniin. 35 Yommuus inni lafuma sana akka tattaa'aniif namoota abboome. 36 Buddeenan torbanii fi qurxummiwwan sana fuudhee, Waaqayyoof galata galchee, caccabssee bartootatti kekkenne; bartoonnis tuuta sanaaf in dhi'essan. 37 Hundumti isaanis nyaatanii quufan; hurraa irraa hafes gundoo gurguddaa torba guutanii fuudhan. 38 Warri buddeenicha nyaatan dubartootaa fi ijoollota malee dhiirota kuma afur turan. 39 Ergasii Yesus tuuta sana gad dhiisee, bidiruu yaabbatee

gara kutaa biyya Magadaan jedhamuu dhaqe.

*32 9:36; 14:14

Warri Fariisotaa Milikkita

Gaafachuu Isaanii

(Mar 8:11-13; Luq 12:54-56)

16 1 Warri Fariisotaa fi warri Saduqootaa dhufanii Yesusin qorruudhaaf, akka inni milikkita waaqa irraa isaan argisiisuuf gaafatan*. 2 Inni immoo deebisee, "[Yeroo galgalaa'u, 'Waaqni diimateera, kanaaf bor bokkaan hin roobu' 3 ganama immoo, 'Boruun diimatee duumessi irra buufateera, kanaaf har'a in rooba' in jettu. Egaa bifa waaqaa ilaaltanii waan ta'u himuu beektu, milikkita yeroo kanaa immoo hubachuu hin dandeessan.] 4 Dhaloonni hamaan garagaggalaanis milikkita in barbaada; garuu milikkita Yoonas irraa kan hafe milikkiinni tokko illee hin kennamuuf" isaaniiin jedhe. Kana booddee achumatti isaan dhiisee adeeme*.

*1 12:38; Luq 11:16

*4 12:39; Luq 11:29; Yon 2:1; 3:4-5

Yaada Fariisotaa Fi Saduqootaa Irraa Of Eggachiisuu Isaa

(Mar 8:14-21)

5 Bartoonni yeroo bishaanicha gammatti ce'anitti, buddeena tokko illee fudhachuu irraanfatan. 6 Yesus immoo, "Ilaalladhaa! Raacitii warra Fariisotaa fi, warra Saduqootaa irraas of eeggadhaa!" isaaniiin jedhe*. 7 Yommuus isaan walii isaanii gidduutti dudubbatanii, "Isa nuyi buddeena hin fudhatiiniif akkas jedha" jedhan. 8 Yesus garuu kana baree, "Yaa warra amantii bir'uu! Maaliif waa'ee buddeena dhabuu keessaniitti hiiktanii walii keessan gidduutti dudubbattu? 9 Isin amma iyyuu yaadatti hin fudhattanii? Buddeenan shanan namoota kuma shaniif kennaman, hurraa gundoo meeqa akka walitti qabdan hin yaadattanii ree*? 10 Yookiis buddeenan torban namoota kuma afuriif kennaman, gundoo meeqa walitti qabdan*? 11 Attamittis waa'ee buddeenaaf akka ani isinitti hin dubbatin yaadatti fudhachuu dadhabdan ree? Anoo raacitii warra Fariisotaa fi Saduqootaattii of eeggadhaan jedhe" isaaniiin jedhe. 12 Ergasii isaan, waa'ee

raacitii buddeena utuu hin ta'in, barisiisa warra Fariisotaa fi Saduqootaattii akka of eeggatan jechuu isaa akka ta'e hubatan.

*6 Luq 12:1; 1Qor 5:6; Gal 6:9

*9 14:17-21; Mar 6:34-44; Luq 9:11-17;

Yoh 6:1-13

*10 15:34-38; Mar 8:1-9

Phexros Waa'ee Yesus

Dhugaa Ba'uu Isaa

(Mar 8:27-30; Luq 9:18-21)

13 Yesus gara naanna'aa mandara Qiisaariyaa Filiphos yommuu dhaqe, "Namoonni ilma namaatiin eenyu jedhu?" jedhee bartoota isaa gaafate. 14 Isaan yommuus deebisanii, "Kaan 'Inni Yohannis cuuphaa dha' jedhu, kaan 'Inni Eliyaas', kaanis 'Inni Ermiyaas yookiis raajota keessaa tokko' jedhu" jedhan*. 15 Yesus immoo, "Isinoo, eenyu anaan jettu?" jedhee isaan gaafate. 16 Simoon Phexros deebisee, "Ati Masiihicha, ilma Waaqayyoo jiraataa ti" jedhe*.

*14 14:1-2; Mar 6:14-15; Luq 7:16; 9:7-8

*16 26:63; Yoh 6:69; 11:27

17 Kana irratti Yesus deebisee, "Yaa Simoon ilma Yoonas, ati kan ayyaanomtee dha! Kana abbaa koo isa waaqa irra jirutu sitti mul'ise malee, yaadni nama foonii sitti hin mul'ifne". 18 Anis sittan hima, akkuma Phexros jechuun dhagaa jechuu ta'e, ati dhagaa dha; anis dhagaa hin sochoone kana irratti waldaa koo nan ijaara, gooftummaan du'aas matumaa waldicha irratti humna hin godhatu hin mo'us*. 19 Baanaa mootummaa waaqaa siifan kenna; waanumti ati lafa irratti hiite, waaqa irratti hidhamaa in ta'a; waanumti ati lafa irratti hiikte immoo waaqa irrattis hiikamaa in ta'a" jedhe*. 20 Yommuus Masiihicha ta'uu isaa nama tokkotti iyyuu akka isaan hin himneef, bartoota isaa cimsee abboome*.

*17 17:5; Gal 1:15-16

*18 Yoh 1:42; Efe 2:20; Isa 38:10

*19 18:18; Yoh 20:23

*20 17:9; Mar 9:9

Yesus Waa'ee Dbiphina Isaa Fi

Du'a Isaa, Du'aa Ka'uu Isaas

Dubbachuu Isaa

(Mar 8:31-9:1; Luq 9:22-27)

21 Yeroo sanaa jalqabee Yesus gara Yerusaalem akka dhaqan harka

maanguddootaatiin, harka luboota warra angafootaa fi barsiisota seeraatiin guddaa dhiphachuun, ajjeefamuun, guyyaa sadaffaattis du'aa kaafamuun akka isa irra jiru bartoota isaatti mul'isuutti ka'e*. ²²Phexros immoo gara bukkeetti isa qabee, "Waaqayyo si haa oolchu! Kun si irratti dhufuun hin ta'uuf" jedhee isa gorsuutti ka'e. ²³Inni garuu garagalee Phexrosiin, "Na duraa turi Seexana nana! Ati gufuu anatti taate, atii kan namootaa malee kan Waaqayyoo hin yaaddu" jedhe*.

*21 12:40; 17:22-23; Yoh 2:19

*23 4:10

²⁴Ergasii Yesus bartoota isaatiin, "Namni tokko illee ana duukaa bu'uu yoo barbaade, waa'ee ofii isaa dhiisee, fannoo isaa [isa anaaf jedhee baatu] of irra kaa'atee, ana duukaas haa bu'u*! ²⁵Namni jireenya isaa oolfachuu yoo barbaade, jireenyi isaa duraa in fudhatama; namni anaaf jedhee jireenya isaa kennu immoo, isa in argata*. ²⁶Namni biyya lafaa guutummaatti yoo buufate, lubbuu isaa garuu yoo dhabe, bu'aan isaa maali ree? Yookiis namni gatii lubbuu isaa maal kennuu danda'a ree? ²⁷Ilmi namaa ulfina abbaa isaatiin ergamoota isaa wajjin dhufuuf jira; yommu adduma addaan akka boji isaatiitti gatii isaa in kennaaft*. ²⁸Dhuguman isiniin jedha, namoota as dhaabataniin jiran keessaa, kaan utuu bin du'in, ilmi namaa mootummaa isaatiin dhufuu isaa arguuf jiru" jedhe*.

*24 10:38; Luq 14:27

*25 10:39; Luq 17:33; Yoh 12:25

*27 25:31; Far 62:12; Rom 2:6

*28 10:23

Yesus Ulfina Isaa Mul'isuu Isaa

(Mar 9:2-13; Luq 9:28-36)

17 ¹Guyyaa ja'a booddec, Yesus Phexrosii fi Yaaqoobin, Yohannis obboleessa Yaaqoobis fudhatee, ol gara gaara dheeraa tokkotti kophaatii isaan baase*. ²Innis bifa ulfina isaatiin isaanitti mul'ate, fuulli isaas akka biiftuu ibse uffanni isaas akka ifaa addaatee balaqqise*. ³Kunoo, Museenii fi Eliyaas achitti isaanitti mul'atanii, isaa wajjin dudubbachaa turan. ⁴Phexros gidduutti, "Yaa gooftaa! Asitti argamuun keenya attam gaarii

dha; fedha kee yoo ta'e asitti godoo sadii, tokko siif, tokko Museedhaaf, tokkos Eliyaasiif nan ijaara" jedhee Yesusitti dubbate. ⁵Utuu inni kana dubbachaa jiruu, kunoo, duumessi ifa of keessaa qabu tokko isaanitti uffise. Sagaleenis duumessicha keessaa dubbate, "Kun ilma koo isa ani jaalladhu, gammachuun koos isatti in raawwatama; isa dhaga'aa!" jedhe*. ⁶Bartoonni immoo sagalicha dhaga'anii adda isaanittiin gombifaman, guddaas in sodaa-tan. ⁷Yesus garuu isaanitti dhi'aatee harkaan isaan qabee, "Ka'aa, hin sodaatinaas!" isaanin jedhe. ⁸Isaan yommuu ol ilaalan Yesus duwwaa argan malee, nama biraa tokko iyyuu hin argine.

*1 26:37; Mar 5:37; 13:3

*2 2Phe 1:16-18

*5 3:17; 12:18; Uma 22:2; Far 2:7;

Isa 42:1; Mar 1:11; Luq 3:22; Kes 18:15

⁹Isaan gaaricha irraa utuu gad bu'uutti jiranii Yesus, "Ilmi namaa du'ee warra du'an keessaa hamma kaafamutti, mul'ata argitan kana nama tokkotti iyyuu hin himinaa!" jedhee bartoota isaa abboome*. ¹⁰Kana booddec bartoonni, "Egaa maaliif barsiisonni seeraa, 'Eliyaas dura dhufuutu ta'a' jedhu?" jedhanii isa gaafatan*. ¹¹Yesus immoo deebisee, "Eliyaas waan hundumaa iddootti deebisuudhaaf dhufuun isaa beekamaa dha. ¹²Ani garuu, Eliyaas kanumaan dura iyyuu akka dhufe isinittan hima; namoonni waanuma jaallatan isa irratti hojjetan malee isa hin hubanne; ilmi namaas immoo akkasuma harka isaaniitti dhiphachuuf jira" isaanin jedhe*. ¹³Yommuu bartoonni waa'ee Yohannis cuuphaatiif isaanitti dubbachuu isaa in hubatan*.

*9 16:20

*10 Mil 4:5-6

*12 11:14; 14:9,10

*13 Luq 1:17

Yesus Gurbaa Hafuura Hamaatiin Qabame Fayyisuu Isaa

(Mar 9:14-29; Luq 9:37-43)

¹⁴Isaan gara tuuta sanaatti yommuu deebi'an, namni tokko Yesusitti dhi'aatee jilbeenfatee isa kadhatee, ¹⁵"Yaa gooftaa ilma koo anaaf maari, innoo dhukkuba qaroo yerootti nama kuffisu tokkoon qabamee baay'ee dhiphachaa jira; takka takka ibidda keessatti in kufa,

takka takkas bishaan keessatti in kufa. ¹⁶Ani bartoota keetti isa fideera, isaan garuu isa fayyisuu hin dandeenye". jedhe. ¹⁷Yesus deebisee, "Isin dhaloota hin amannee fi jajal'aa nana, hamma yoomiitti isinii wajjin jiraachuun anaaf ta'a? Hamma yoomiittis ba'aa anatti taatu? Mucicha as naa fidaa!" jedhe. ¹⁸Yesus hafuuriicha hamaa sana ifannaan, inni gurbicha keessaa ba'e; gurbiichi immoo si'uma sana fayye.

¹⁹Bartoonni ergasii kophaatti gara Yesus dhufanii, "Nuyi maaliif hafuuriicha hamaa sana baasuu hin dandeenye?" jedhanii isa gaafatan*. ²⁰Yesus immoo deebisee, "Amantiin keessan waan bir'ateef kaa! Anoo dhuguman isiniin jedha, amantii hamma ija sanaaficcaa geessu utuu qabaattanii, gaara kanaan, 'Asii ka'ii achi butadhu' in jettu, gaarichis asii ka'ee achi in butata; wanti isiniif hin danda'amnes hin jiru*. ²¹Inni akkasii kun kadhataan soomuudbaanis malee gonkumaa bin baafamu]" jedheen.

*19 10:1

*20 21:21; Mar 11:23; Luq 17:6;

1Qor 13:2

Yesus Ammoo Waa'ee Du'a Isaatii Fi Du'aa Ka'uu Isaa Dubbachuu Isaa

(Mar 9:30-32; Luq 9:43-45)

²²Bartoonni Galiilaatti Yesus biratti walitti qabamnaa Yesus, "Ilmi namaa harka namootaatti dabarfamee in kennama*. ²³Isaan isa in ajjesu, inni garuu guyyaa sadaffaatti du'aa in kaafama" isaanin jedhe; kana irratti bartoonni baay'ee in gaddan.

*22 16:21

Gibira Mana Qulqullummaa Baasuu Isaanii

²⁴Yesusii fi bartoonni isaa Qifirnaabomitti gallaan, warri gibira mana qulqullummaa fuudhan Phexros bira dhufanii, "Barsiisaan keessan gibira mana qulqullummaa hin baasuu?" jedhanii isa gaafatan*. ²⁵Phexros immoo deebisee, "Lakkii in baasa" jedheen. Phexros gara manaa dhufee utuu inni bin dubbatin, Yesus, "Maal sitti fakkaata yaa Simoon? Mootonni biyya lafaa qaraxa yookiis gibira eenyu irraa fudhatu? Namoota isaanii

irraa moo yookiis warra ormaa irraa fudhatu?" jedhee isa gaafate. ²⁶Phexros deebisee, "Warra ormaa irraa fudhatu" jennaan, Yesus immoo, "Yoo namoonni isaanii hin gaafataman kaa! ²⁷Haa ta'u iyyuu malee, nuyi gufuu akka isaanitti hin taanetti, gara ciisa bishaanii dhaqiiitti hokkoo ittiin qurxummii qaban bishaanichatti darbadhu; qurxummii isa dura ba'u fuutee, afaan isaa yoo bante, horii meetii akka birrii lamaa in argatta. Meeticha kana fuudhiitti anaaf, ofii keetiifis itti kenni!" jedheen*.

*24 Bau 30:13; 38:26

*27 Rom 14:13; 1Qor 8:9,13

Inni Caalu Eenyu?

(Mar 9:33-37; Luq 9:46-48)

18 ¹Yeroo sanatti bartoonni Yesusitti dhi'aatanii, "Mootummaa waaqaa keessatti hundumaa irra kan caalu eenyu?" jedhanii*. ²Yommuu inni mucaa tokko gara isaatti waamee isaan gidduu dhaabachiisee, ³"Ani dhuguman isiniitti hima, deebitanii akka mucoolii yoo ta'uu dhaabaattan, mootummaa waaqaatti matumaa hin galtaa*. ⁴Eenyu illee akka mucaa kanaatti yoo gad of deebise, mootummaa waaqaatti bundumaa irra kan caalu isa. ⁵Eenyu illees mucaa akkasii tokko maqaa kootiin kan simu ana sima" jedhe*.

*1 Luq 22:24

*3 19:14; Mar 10:15; Luq 18:17

*5 10:40; Luq 10:16; Yoh 13:20

Namoota Gufachiisuu Irraa Of Eeggachiisuu Isaa

(Mar 9:42-48; Luq 17:1-2)

⁶Yesus itti fufee, "Eenyu illee warra xixinnaa anatti amanann kana keessaa tokko gufachiisuu irra, dhagaan daakuu guddaan morma isaatti hidbamee tuujjuba galaanaa keessatti liqimsiifamuu isaaf wayya ture. ⁷Gufannaan waan dhufuuf biyya lafaatiif wayyoo! Gufannaan dhufuun irra jira'o; garuu nama gufannaan karaa isaa dhufu sanaaf wayyoo!

⁸"Harki kee yookiis miilli kee yoo si gufachiise, of irraa murii gati; harka lama yookiis miilla lama qabaatee ibidda bara baraatti darbatamuu kee mannaa, bu'aan dhagna keetii hir'uu

ta'ee, yookiis hokkolaa taatee jireenyatti galuu siif wayya*. ⁹Iji kee yoo si gufachiise, of keessaa baasii gatii; ija lacbuu qabaatee qilillee ibiddaatti darbatamuu kee mannaa, ija tokko qabaatee jireenyatti galuu siif wayya" jedhe*.

*9 5:30

*9 5:29

Fakkeenya Hoolaa Badee Argamee (Luq 15:3-7)

10 Yesus, "Isaan xixinnayyoo kana keessaa tokko illee akka hin tuffanne ilaalladhaa! Ani isinittan hima, waaqa irraa ergamoonni warri isaan ceguudhaaf kennaman guyyaa hundumaa fuula abbaa koo isa waaqa irraa duratti in argamu'o*. [¹¹Ilmi namaas isa bade oolchuuf dhufe*.]

*10 HoE 12:11; Ibr 1:14

*11 9:13; Luq 19:10

12 "Namni tokko hoolota dhibba qabaatee tokko keessaa yoo bade, sagaltamii salganuu gaarota irratti dhiise isa bade sana barbaacha hin dhaquu ree? Maal isinitti fakkaata*? ¹³Ani dhuguman isinitti hima, yoo argate sagaltamii salgan warra takkaa karaa irraa bin badin caalaatti, isatti in gammada. ¹⁴Akkasumas isaan xixinnayyoo kana keessaa tokko illee baduun jaalala abbaa keessan isa waaqa irraa miti" jedhe.

*12 His 34:11-12; IPhe 2:25

Obboleessi Obboleessa Gorsuu, Waan Kadhatanitti Walii Galuu

15 Yesus itti fufee, "Obboleessi kee yoo si yakke, dhaqii lafa isin lamaan kophaa jirtanitti balleessaa isaa itti himi! Inni yoo si dhaga'e obboleessa kee deebifatteetta". ¹⁶Inni yoo si dhaga'uu dhaabaate garuu, dubbiin hundiinu amansiisa dhaga-baatota lamaa yookiis sadiitiin dhaabataa akka ta'utti; nama kan biraa tokko yookiis lama ofii wajjin fudhadhuu dhaqi*. ¹⁷Isaanis yoo dhaga'uu dide waldaatti himi; waldaa iyyuu yoo dhaga'uu dide immoo, si biratti akka nama hin amaniniif, akka qaraxxuu hin amananneetti baa lakkaa'amu*.

*15 Lew 19:17; Luq 17:3; Gal 6:1

*16 Kes 19:15; 2Qor 13:1; 1Xim 5:19

*17 1Qor 5:13; 2Tas 3:6; Tit 3:10

18 "Ani dhuguman isiniin jedha; waanumti isin lafa irratti hiitan, waaqa irrattis hidhamaa in ta'a; waanumti isin lafa irratti hiiktan immoo, waaqa irrattis hiikamaa in ta'a*.

*18 16:19; Yoh 20:23

19 "Ammas isiniin nan jedha; isin keessaa namoonni lama biyya lafaa kana irratti waa'ee waan tokkootti walii galanii yoo kadhatan, abbaa koo isa waaqa irraa biraa wanti isaan kadhatan in kennamaaf*. ²⁰Iddoo namoonni lama yookiis sadii maqaa kootiin walitti qabamanitti, ani achitti isaan gidduutti nan argama" jedhe*.

*19 7:7; 21:22; Mar 11:24; Yoh 16:23-24;

Yaq 1:5; 1Yoh 5:14-15

*20 28:20; Luq 24:36; Yoh 14:23

Deedeebi'anii Waliif Dhiisuu

21 Ergasii Phexros gara Yesusitti dhi'aatce, "Gooftaa, obboleessi koo si'a meeqa yoo na yakke dhiisuuf? Hamma si'a torbaattii?" jedheen. ²²Yesus deebisee, "Ani hamma si'a torbaatamii torbaatti malee, hamma si'a torbaatti siin hin jedhu" jedheen*.

*22 Luq 17:3-4; Efe 4:32; Uma 4:24

Fakkeenya Abbaa Gatii Oo'a Hin Qabnee

23 Yesus itti fufee, "Akkasumas mootummaan waaqaa mootii hojjetoota isaa irraa gatii lakkaa'achuuf murtoo godhetti in fakkeeffama. ²⁴Yommuu inni lakkaa'achuu jalqabetti immoo, nama inni meetii miliyoonii baay'ee irraa qabu tokko itti fidan. ²⁵Namichi waan baasu dhabnaan garuu, gooftaan isaa gatiichi haa baafamuuf, inni, haati manaa isaa, ijoolleen isaa, wanti inni qabu hundinuus akka gurguraman abboome. ²⁶Hojjetaan sun immoo miilla gooftaa isaa jalatti lafa dha'ee, 'Gatii kee bundumaa siifan baasaatii anaaf obsi' jedhee cimsee kadhate. ²⁷Kana irratti gooftaan isaa hojjetaa isaa sanaaf garaa laafee isa gad dhiise; gatii isa irraa qabus in dhiiseef*.

*27 Luq 7:42

28 "Hojjetaan sun garuu akkuma gad ba'een, hojjetadhumaa akka isaatii kan gatii akka birrii dhibba tokkoo irraa qabutti ba'ee, morma isaa hudhee qabee, 'Gatiin si irraa qabu anaaf baasi!' jedhe.

*29 Hojjetichi akka isaatii sun immoo

miilla isaa jalatti kufee, 'Anaaf obsi, gatii kee siifan baasa' jedhee kadhate. ³⁰Abbaan gatii garuu in dide; hamma namichi gatii isaa baasuufitti, dhaqee mana hidhaatti isa galchisiise. ³¹Hojjetoonni akka isaatii warri kaan waan ta'e kana yommuu argan baay'ee gaddan; dhaqaniis waan ta'e kana hundumaa gooftaa isaaniitti himan. ³²Kana irratti gooftaan isaa hojjetaa isa duraa sana waamsisee, 'Ati hojjetaa hamaa nana! Ani gatii si irra jiru sana hundumaa waan ati ana kadhatteefan siif dhiise. ³³Akkuma ani siif oo'e, atis immoo hojjetaa akka keetiitiif oo'uun siif hin ta'u turee ree? jedheen*. ³⁴Akkasitti gooftaan isaa dheekkamee, hamma inni gatii isa irra jiru hundumaa baasutti, dabarsee warra isa dhiphisanitti kenne*.

*33 7:2; Luq 6:36-38; Qol 3:13; Yaq 2:13;

1Yoh 4:11

*34 5:25-26; Luq 12:58-59

35 "Isinis tokkon tokkon keessan garaa keessaniin obboleessa keessaniif yoo dhiisuu dhaabaatan, abbaan koo inni waaqa irraa akkas isin in godha" jedhe*.

*35 6:15; Mar 11:25

Gaaffii Wal Hiikuu Haadha Manaa Fi Abbaa Manaa (Mar 10:1-12)

19 ¹Yesus dubbii kana hundumaa dubbatee erga raawwatee, Gaaliilaadhaa ka'ee gara kutaa biyya Yi-hudaa isa laga Yordaanos gamaa dhaqqe. ²Tuuti sonaan guddaan isa duukaa bu'e, inni immoo warra dhukkubsatan achitti isaan in fayyise.

3 Yommuu warri Fariisotaa gara isaa dhufanii isa qorquudhaaf, "Namni tokko sababiidhuma halleen haadha manaa isaa baasuun seeraa?" jedhanii gaafatan*. ⁴Inni garuu deebisee, "Waaqayyoo inni jalqabatti isaan uume 'Dhiiraa fi dubartii akka nume' hin dubbifnee ree?" jedhe*. ⁵Itti dabalalee, "Sababii kanaaf dhiirri abbaa isaa fi haadha isaa in dhiisa haadha manaa isaattis in maxxana; isaan lachanuus foon tokko in ta'u*." ⁶Egaa isaan lama miti, foon tokko malee; kanaafis waan Waaqayyoo walitti qabchiise, namni gargar hin baasin!" jedhe. ⁷Fariisonni immoo, "Yoos Mu- seen, 'Caaffata ittiin ishee baasu ken-

neefii haa baasu' jedhee maaliif abboome ree?" jedhanii Yesusin gaafatan*. ⁸Yesus deebisee, "Museen sababii mata-jabina keessaniitiif haadha manaa keessan akka baafaniif karaa isiniif bane malee, jalqabatti akkas hin turre. ⁹Ani isinittan hima, yoo isheen ejjite malee, namni haadha manaa isaa baasee kan biraa fuudhe in ejja" isaaniin jedhe*.

*3 5:31-32

*4 Uma 1:27; 5:2

*5 Uma 2:24; Efe 5:31

*7 Kes 24:1-4; Mat 5:31

*9 5:32; Luq 16:18; 1Qor 7:10-11

10 Yommuu bartoonni isaa, "Seerri abbaa manaa haadha manaa isaatti hidhu akkas yoo ta'e, fuudhuu hin wayyuu" ittiin jedhan. ¹¹Yesus immoo deebisee, "Dubbii kana warra isaaniif kenname duwwaatu mataatti fudhata malee, namni hundinu danda'ee mataatti hin fudhatu*. ¹²Dhalachuu isaaniitiif jalqabanii xu'aashii kan ta'an jiru; warri harka namaatti xu'aashii ta'anis jiru; mootummaa waaqaatiif jedhanii warri akka xu'aashii of godhanis jiru. Namni kana mataatti fudhachuu danda'u haa fudhatu!" isaaniin jedhe*.

*11 1Qor 7:7,17

*12 1Qor 7:32-35

Yesus Mucoolii Eebbisu Isaa

(Mar 10:13-16; Luq 18:15-17)

13 Ergasii Yesus harka isaa irra kaa'ee akka isaaniif kadhatuuf, namoonni mucoolii gara isaatti fidan; bartoonni garuu ifatanii isaan dhowwan. ¹⁴Yesus immoo, "Lakkisaa mucoolii dhiisaa, gara koo dhufuu isaan hin dhowwinaa! Mootummaan waaqaa warra akkasitiif in ta'a" jedhe*. ¹⁵Yesus harka isaa mataa mucoolii irra in kaa'e; kana booddee immoo achii in adeeme.

*14 18:2-3

Gaaffii Dargaggeessa Sooreessa Tokkoo

(Mar 10:17-31; Luq 18:18-30)

16 Kunoo, namni tokko gara Yesus dhufee, "Yaa barsiisa! Jireenya bara baraa qabaachuuf hojii gaariin gochuun anaaf ta'u maal inni?" jedheen. ¹⁷Yesus immoo, "Waa'ee hojii gaarii maaliif ana gaafatta? Isa tokkicha

sanatti gaarii dha; jireenya sanatti galuu yoo feete garuu, abboommota eegil" ittiin jedhe*. ¹⁸ Kana irratti dargaggeessichi, "Abboommota isaan kam?" jedheen. Yesus immoo deebisee, "Hin ajjeesin, hin ejjin, hin hatin, sobaan nama irratti dhugaa hin ba'in*! ¹⁹ Abbaa kee fi haadha keef ulfina kenni; namas akka mataa keetiitti jaal-ladhu!" isa jedhu" jedheen*. ²⁰ Dargaggeessichi yommuu, "Kana hundumaa raawwadheera; egaa amma maaltu na duraa hir'ate?" jedheen. ²¹ Kana booddee Yesus deebisee, "Raawwattee guutuu ta'uu yoo feete, dhaqi qabeenya kee gurguri, warra deegaadhaaf kenni, waaqa irratti badhaadhummaa in qabaatta! Kottuutii ana duukaa bu'i!" jedheen*. ²² Dargaggeessichi qabeenya guddaa qaba waan tureef, dubbii kana yommuu dhaga'e, gaddee achiin in adeeme*.

*17 Luq 10:26-28; Gal 3:12,21

*18 Uma 20:13-16; Kes 5:17-19

*19 Uma 20:12; Lew 19:18; Kes 5:16

*21 6:20; Luq 12:33; HoE 2:45; 4:34

*22 Far 62:10

²³ Ergasii Yesus bartoota isaatiin, "Ani dhuguman isinitti hima, namni sooressi mootummaa waaqaatti galuun rakkisaa dha. ²⁴ Ammas isinittin hima, sooressi tokko mootummaa Waaqayyooti galuu irra, gaalli qaawwa lilmoo keessa ba'uutu salphata" jedhe. ²⁵ Bartoonni kana yommuu dhaga'an baay'ee na'ani dinqifatanii, "Egaa eenyutu fayyuu danda'a ree?" jedhan. ²⁶ Yesus immoo gara isaanii ilaalee, "Kun namootaaf hin danda'amu, Waaqayyooof garuu wanti hundinuu in danda'ama" isaaniin jedhe*.

*26 Uma 18:14; Iyo 42:2; Luq 1:37

²⁷ Phexros kana irratti, "Kunoo, nuyi hundumaa dhiifnee si duukaa buune'otii, egaa maal arganna laata ree?" jedheen*. ²⁸ Yesus immoo, "Ani dhuguman isinitti hima, biyya lafaa ishee haaraatti ilmi namaa ulfina isaatiin teessoo irra yommuu taa'u, isin warri na duukaa buutan immoo, teessota kudha lamaan irra teessanii, gosa Israa'el kudha lamaan keessatti firdii in kennitu*. ²⁹ Namni maqaa kootiif jedhee manneen yookiis obboloota yookiis obboleettota yookiis abbaa

*20:2 Sagaleen "Miindaa guyyaa tokkoo" jedhame kun afaan Griikiitti "Draakimee" jedhama ture.

yookiis haadha yookiis ijoollee yookiis araddaa dhiise, dachaa dhibba in fudhata; jireenya bara baraas in argata. ³⁰ Garuu baay'een warra dura jiran keessaa warra hundumaa booddee kan ta'an jiru; warra hundumaa booddee jiran keessaa warra duraa kan ta'an jiru" isaaniin jedhe*.

*27 4:20,22

*28 25:31; Luq 22:28-30; Mul 3:21

*30 20:16; Luq 13:30

Fakkeenya Warra Iddoo Waynii Keessa Hojjetanii

20 ¹ Yesus, "Mootummaan waaqaa akka nama araddaa qabu tokkoo ti; namichi iddoo dhaabaa waynii isaatiif hojjetoota qacarachuudhaaf ganama obboroodhaan gad ba'e*. ² Inni guyyaatti nama tokkoof miindaa guyyaa tokkoo kennuudhaaf hojjetoota sanaa wajjin erga walii galee, gara iddoo waynii isaatiif isaan erge. ³ Gara sa'aatii sadiittis achi ba'ee, kaan immoo lafa gabaa hojii malee dhaabatanii arge. ⁴ Gara sanaanis, 'Isinis gara iddoo waynichaa dhaqaa, ani immoo waan ta'u isiniifan kenna' jedhe. ⁵ Jarris in dhaqan; gara sa'aatii ja'aatti, gara sa'aatii sagaliittis ammoo gad ba'ee akkasuma godhe. ⁶ Gara sa'aatii kudha tokkoottis gad ba'ee kan biraa immoo utuu dhaabatanii arge. Isaaniinis, 'Maaliif guyyaa guutuu hojii malee addana dhaabattu?' jedhe. ⁷ Isaanis, 'Namni tokko iyyuu hojiitti waan nu hin qacaratiiniif as dhaabanna' jedhaniin; inni immoo, 'Isinis gara iddoo waynichaa dhaqaa!' jedheen.

*1 21:33

⁸ "Yeroo galgalaa'es abbaan waynichaa isa hojii isaa adeemsisuun, 'Hojjetoota waami! Warra booddeetii jalqabii hamma warra duraatti, beenyaa isaanii baasiifi!' jedhe*. ⁹ Warri gara sa'aalii kudha tokkootti qacaraman dhufanii, miindaa guyyaa tokko tokkoo fudhatan. ¹⁰ Warri duraa yommuu dhufan immoo caalaa waan argatan isaanitti fakkaate; garuu isaanis miindaa guyyaa tokko tokkoo fudhatan. ¹¹ Haa ta'u iyyuu malee, fudhatanii abbaa waynichaa irratti guunguman. ¹² Isaan, 'Warri booddee kun sa'aatii tokko duwwaaf hojjetan, ati

garuu nuyi warra dadhabbii guyyichaa fi ho'a saafaa baatee wajjin wal isaan qixxeessite' ittiin jedhan. ¹³ Namichi garuu isaan keessaa isa tokkoon, 'Yaa namicho! Ani waan tokko illee sitti hin balleessine; ati miindaa guyyaa tokkootti anaa wajjin walii hin gallee ree? ¹⁴ Amma kan kee fudhadhuu dhaqi! Ani namicha isa booddee kanaafis hammuma kan keetii kennuufii nan fedha. ¹⁵ Ani immoo horii ofii kootiitiin waanan fedhe gochuun anaaf hin ta'uu ree? Yookiis arjummaa koo weennaattaa?' jedheen*. ¹⁶ Akkasuma warri booddee warra duraa, warri duraa warra booddee in ta'u" jedhe*.

*8 Lew 19:13; Kes 24:14-15

*15 6:23; Rom 9:16,21

*16 19:30; Mar 10:31; Luq 13:30

Yesus Si'a Sadaffaa Waa'ee Du'a Isaatiif Fi Waa'ee Du'aa Ka'uu Isaa Dubbachuu Isaa (Mar 10:32-34; Luq 18:31-34)

¹⁷ Yesus gara Yerusaleemitti ol in ba'a ture; karaatti immoo bartoota kudha lamaan kophaatti fudhatee, ¹⁸ "Kunoo, nuyi gara Yerusaleemitti ol ba'uu keenya, ilmi namaa immoo luboota warra angafootaatti barsiisota sceraattis dabarfamee in kennama. Isaanis yakka du'aa itti in muru*, ¹⁹ akka itti ga'isaniif, akka reebamuuf, akka fannifamuufis saba Waaqayyoo warra hin ta'initti dabarsanii isa in kennu; guyyaa sadaffaatti immoo du'aa in kaafama" isaaniin jedhe.

*18 16:21; 17:22-23; Luq 9:22

Gaaffii Ilmaan Zabdeewos

(Mar 10:35-45)

²⁰ Ergasii haati ilmaan Zabdeewos ilmaan ishee wajjin gara Yesus dhuftee, waa kadhachuudhaaf miilla isaatti kufte*. ²¹ Inni immoo, "Maal barbaad-da?" isheedhaan jedhe. Isheen itti fuftee, "Ilmaan koo kun lamaan mootummaa kee keessatti inni tokko gara mirga kee, inni tokko immoo gara bitaa kee akka taa'aniif abboomi!" ittiin jette*. ²² Yesus garuu deebisee, "Waan kadhattan hin beektan! Isin immoo xoofoo dhiphinaa ani keessaa dhuguuf jiru keessaa dhuguu in dandeessuu?" jennaan, isaan immoo, "In dandeenya" jedhaniin*. ²³ Innis, "Xoofoo koo kees-

saa illee dhuguuf jirtu, gara mirga koo yookiis gara bitaa koo taa'uu garuu kennuun kan koo miti; taa'umsi sun warra kanaan dura abbaa kootiin qopheeffameefiif ta'a" isaaniin jedhe*.

*20 10:2

*21 19:28

*22 26:39; Yoh 18:11

*23 HoE 12:2; Mul 1:9

²⁴ Bartoonni warri kaan kurnan yommuu kana dhaga'an obbolaa lamaan sanatti aaran. ²⁵ Yesus garuu gara isaati isaan waamee, "Warri saba biyya lafa kanaa abbooman gooftummaadhaan akka isaan seerratan isin iyyuu in beektu; gurguddoonni isaaniis aboo isaanii isaan irratti argisiisu*. ²⁶ Isin gidduutti akkas hin ta'u; eenyu illee isin keessatti guddaa ta'uu kan barbaadu, hojjetaa keessan ta'uutu isa irra jira*. ²⁷ Eenyu illee isin keessaa dura ta'uu kan barbaadu, garbicha isiniif ta'uutu isa irra jira. ²⁸ Ilmi namaas akkasuma hojjechiifachuudhaaf hin dhufne, namootaaf hojjechuu fi, lubbuu isaa furii namoota baay'eedhaaf kennuuf dhufe malee" jedhe*.

*25 Luq 22:24-26

*26 23:11; Mar 9:35; Luq 22:26; IQor 9:19

*28 Luq 22:27; Filip 2:7; 1Xim 2:6;

1Phe 1:18-19

Yesus Namoota Jaamota Lama Fayyisuu Isaa

(Mar 10:46-52; Luq 18:35-43)

²⁹ Akkuma isaan Yerikoodhaa ba'aniin tuuti sonaan baay'een Yesus duukaa bu'an. ³⁰ Kunoo, namoonni jaamonnii lama karaa bukkee in taa'u turan; isaanis Yesus achiin darbaa akka ture dhageenyaan iyyanii, "Gooftaa, yaa ilma Daawit nu maari!" jedhan*. ³¹ Tuuti sun calluma isaan jechisiisuudhaaf isaan ifate. Isaan garuu ittuma caalchisanii iyyanii, "Gooftaa, yaa ilma Daawit nu maari!" jedhan. ³² Yommuu Yesus dhaabatee isaan waamee, "Maal akkan isiniif godhu barbaadu?" jedhe. ³³ Isaan immoo deebisanii, "Gooftaa, ija keenya akka nuuf bantu" jedhaniin. ³⁴ Yesus gara-laafinaan ija isaanii qaqqabnaan, achumaan agartuun isaanii deebi'eeffii, isa duukaas bu'an*.

*30 9:27; 15:22

*34 9:29-30

**Yesus Milikkita Ulfinaatiin
Yerusaalemitti Galuu Isaa**
(Mar 11:1-11; Luq 19:28-40;
Yoh 12:12-19)

**Yesus Mana Qulqullummaa
Keessaa Warra Bitee
Gurguru Oofnuu Isaa**
(Mar 11:15-19; Luq 19:45-48;
Yoh 2:13-22)

21 ¹ Isaan Yerusaalemitti dhi'aata-nii, gara gaara ejersaa, Betfaa-gee yommuu ga'an, Yesus bartoota lama ergee, ² "Ganda fuullee keessan jiru sana dhaqaa, actumaan harree [yaabbii] hidhamtee ilmoon ishee bira dhaabatu in argattu; biikaatii naa fidaa! ³ Namni tokko yoo waa isiniin jedhe immoo, 'Goofaatu dhimma isaanii qaba, utuu hin turinis isaan in deebisa' ittiin jedhaa!" isaanin jedhe*. ⁴ Kun immoo wanti raajiehi jedhe akka fii-xaan ba'uuf ta'e;

⁵ inni, "Namoota Xiyoonnitti himaa! Mootiin keessan gad of deebisee, kunoo, inni harree [yaabbii] keessaa, ilmoo harree irra taa'ee siif in dhufa" isa jedhuu dha*.

*3 26:18
*5 Isa 62:11; Zak 9:9

⁶ Kana irratti bartoonni dhaqanii akkuma Yesus isaan ajaje godhan. ⁷ Harree sana ilmoo ishee wajjin fidanii uffata isaanii irra buusan; Yesus immoo irra taa'e. ⁸ Tuuta sana keessaa harki caalaan uffata isaanii karaa irra afan; warri kaan immoo damee baala qabu muka irraa kukkutanii karaa irra firfirsan*. ⁹ Tuuti warri dura adeemanii fi warri duukaa bu'an sagalee isaanii ol fudhatanii,

"Hosaa'inaa ilma Daawitiif!
Inni maqaa Waaqayyo
goftaatiin dhufu
galateeffamaa dha;
hosaa'inaa ol waaqa gubbaatti"
jedhan*.

*8 2Mot 9:13
*9 23:29; Far 118:25-26

¹⁰ Yerusaalemitti yommuu inni gale, mandariehi guutummaatti raafame; namoonnis, "Inni kun eenyu?" jedhan*. ¹¹ Tuuti isaa wajjin adoomus, "Kun raajicha, Yesus nama Naazireet kutaa biyya Galiilaa ti" jedhee deebise.
*10 Yoh 12:19

¹² Yesus ergasii mana qulqullummaatti ol lixee, warra mana qulqullummaa keessatti bitanii fi warra gurguran hundumaa gad baase; gabatoota warra horii callaa gegeddaraniitii fi taa'umsa warra gugee gurguranii gad garagalchee, ¹³ "Manni koo mana ka-dhataa jedhamee in waamama" jedhamee caafameera, isin garuu holqa hattuu isa godhattan" isaanin jedhe*.
*13 Isa 56:7; Er 7:11

¹⁴ Warri jaaman, warri hokkolaniis mana qulqullummaa keessatti isa bira dhufan; inni immoo isaan fayyise. ¹⁵ Luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraa wanta dinqisiisaa inni gochaa turce fi ijoollota mana qulqullummaa keessatti sagalee isaanii ol fudhatanii, "Hosaa'inaa ilma Daawitiif!" jedhan yommuu argan in aaran*. ¹⁶ Kana irratti isaan, "Waan isaan kun jedhan dhageessaa?" jedhaniin. Yesus immoo deebisee, "Eyyee, 'Mucoliiniin fi daa'imoonni afaan isaanitiin akka si galateeffatan goote' isa jedhu takkaa hin dubbifnee ree?" isaanin jedhe*. ¹⁷ Kana booddee Yesus isaan dhiisee mandaricha keessaa ba'ee, Bitaaniiyaa dhaqee achi bule.

*15 21:9
*16 Far 8:2

**Yesus Harbuu Tokko
Irraa Ija Dhabuu Isaa**
(Mar 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Yesus ganama barii gara mandarichaatti utuu deebi'uu in beela'e. ¹⁹ Muka harbuu tokko karaa bukkeetti argee, gara isaatti yommuu gore baala duwwaa malee, boma irraa hin arganne. Kanaaf mukichaan, "Bara baraan iji si irraa hin argamin!" jedhe; kana irratti harbichi achumaan goge*. ²⁰ Bartoonni mukicha yommuu argan raajeffatanii, "Attamitti mukti harbuu sun achumaan goge?" jedhan. ²¹ Yommuus Yesus deebisee, "Ani dhuguman isiniin jedha, amantii yoo qabaattan, yoo mamuu dhaabaatanis, mukicha irratti waan ta'e duwwaa hin gootan;

gaaruma kanaan, 'Ol kaafamii galaa-nattis darbatami!' yoo jettan iyyuu in raawwatama". ²² Amantanii kadhataan waan dhi'eeffattan hundumaa in fudhattu" isaanin jedhe.

*19 Luq 13:6
*21 17:20; Luq 17:6; 1Qor 13:2

**Gaaffii Waa'ee Gooftummaa
Yesusiif Dhi'aate**
(Mar 11:27-33; Luq 20:1-8)

²³ Yesus mana qulqullummaatti ol galee utuu barsiisuu, luboonni warri angafoonnii fi maanguddoonni jaraa isa biraan ba'anii, "Gooftummaa maaliitiin kana hundumaa goota? Gooftummaa kanas eenyutu siif kenne?" jedhaniin*. ²⁴ Kana irratti Yesus deebisee, "Anis immoo dubbii tokko isinan gaafadha, yoo isin deebii isaa anatti himtan anis immoo gooftummaa maaliitiin kana hundumaa akkan godhu isinitti nan hima. ²⁵ Cuuphaan Yohannis cuuphe eessaa abboomame? Waaqayyo biraa moo, nama biraa abboomame?" isaanin jedhe. Isaanis walii wajjin dudubatanii, "Waaqayyo biraa" yoo jenne, "Yoo immoo maaliif dubbii isaa hin amanin ree?" nuun jedha*. ²⁶ "Nama biraa" akka hin jenneef namoonni hunduu Yohannisin raajiitti waan fudhatanii, isaan in sodaanna" jedhan*. ²⁷ Kanaaf, "Nuyi hin beeknu" jedhanii Yesusiif deebisan; Yesus immoo, "Egaa anis kana hundumaa gooftummaa maaliitiin akkan godhu isinitti hin himu" isaanin jedhe.

*23 Yoh 2:18; HoE 4:7
*25 Luq 7:30
*26 14:5

Fakkeenya Ilmaan Lamaa

²⁸ Yesus amma immoo, "Waa'ee isa ani isinitti himuuf jedhu kanaa maal yaaddu? Namni ilmaan lama qabu tokko ture; innis ilma isaa isa tokko bira dhaqee, 'Yaa ilma ko, dhaqiitii har'a dhaabaa waynii keessa hojjedhu!' jedheen; ²⁹ Ilmi isaa sun immoo, 'Anoo hin dhaqu' jedhee deebiseef; ergasii garuu gaabbee dhaqe. ³⁰ Namichi ergasii ilma isaa isa kaan bira dhaqee, isuma ilma isaa isa tokkotti dubbate itti hime; inni immoo, 'Tole yaa abbayyee kol' jedhe, garuu hin dhaqne. ³¹ Isaan lamaan sana keessaa isa kam inni

jaalala abbaa isaatii godhe?" jedheen; jarri immoo, "Isa duraa ti" jedhanii deebisan.

Yommuus Yesus, "Ani dhuguman isinitti hima, warri jal'isanii qaraxa fuudhanii fi gaalamootonni isin dura mootummaa Waaqayyooti in galu*. ³² Yommuu Yohannis cuuphaan qajee-lummaa isin barsiisuu dhufe, isin isa hin amanne; qaraxoonnii fi gaalamootonni garuu isa in amanan. Isin immoo erguma kana argitanii booddee iyyuu, gaabbitanii isa hin amanne" isaanin jedhe*.

*31 Luq 3:12; 18:14
*32 Luq 7:29-30

**Fakkeenya Warra Muka Waynii
Akka Eeganiif Itti Kennamee**
(Mar 12:1-12; Luq 20:9-19)

³³ Yesus itti fufee, "Fakkeenya biraa tokko dhaga'aa! Abbaan warraa mukkeetii waynii baay'ee lafa isaa irra dhaabe tokko ture. Naannoo isaatti dallaa dhagaa ijaaree, boolla ija waynii keessatti cuunfan dallieha keessatti qotee, siree irra taa'anii eeganiis ijaare. Namoota hojjetanii eeganiis, isaa wajjin ija isaa irraa hirmaatanitti kennatee, biyya tokko dhaqe*. ³⁴ Yeroon itti iji waynii bilchaatu geenyaan, ija mukkeetii waynichaa irraa kan isa ga'u fudha-chuudhaaf hojjetoota isaa gara warra waynichaa eeganiitti erge. ³⁵ Warri waynicha eegan immoo hojjetoota sana qabanii isa tokko in reeban, isa kaan in ajjeesan isa kaanis dhagaadhaan rukutan. ³⁶ Abbaan waynichaa amma immoo hojjetoota biraa warra duraa irra baay'atan isaanitti erge; isaaniniis immoo akkuma warra duraa godhan. ³⁷ Namichi hundumaa booddee, 'Ilma koo in safeeffatu' jedhee ilma isaa gara isaanitti erge. ³⁸ Warri waynicha eegan ilmicha yommuu argan, 'Isa kana abbaa waynichaa kan dhaalu, kottaa isa in ajjeefnaa, dhaala isaas in arganna!' waliin jedhan*. ³⁹ Isaan isa butanii, dhaabaa waynichaa keessaa gad baasanii, isa ajjeesan*. ⁴⁰ Egaa abbaan waynichaa yommuu dhufu, warra waynicha eegan sana attam godhinna laata ree?" isaanin jedhe.

*33 Isa 51:2
*38 26:3-4; 27:23
*39 Ibr 13:12

41 Isaan immoo deebisanii, "Warra hamoota sana, hamaa itti fidee isaan in balleessa. Mukkeetii waynii sanas namoota biraa, warra hojjetanii eeganii isaa wajjin ija isaa irraa hirmaatanitti dabarsee in kennata; egaa isaan yeroo yerootti ija isaa in kennuuf" jedhan. 42 Kana irratti Yesus, "Isin caaffata qulqullaa'an keessaa,

'Dhagichi, mana ijaartuun tuffatan,

inni dhagaa mataa golee qajeelchu ta'e;

kun gocha goftaa ti, ija keenyattis dinqii dha'

kan jedhu takkaa hin dubbifnee ree*?

*42 Far 118:22-23; HoE 4:11; Rom 9:33; 1Phe 2:6-8

43 "Egaa mootummaan Waaqayyoo isin irraa fudhatamee, saba ija isaaf godhatuuf akka kennamu isinittan hima". [44 Dhagaa kana irratti kan kufu in caccaba, dhagichi nama irratti yoo kufe garuu isa in buruqsaj] isaaniin jedhe*.

*43 HoE 13:46

*44 Isa 8:14-15; Dan 2:34-35, 44-45; Luq 20:18

45 Luboonni warri angafoonnii fi warri Fariisotaa fakkeenya inni dubbate yommuu dhaga'an, akka inni waa'ee isaaniitiif dubbate in baran. 46 Kana irratti isa qabachuu yaalan, garuu tuuta warra Yesusin akka raajiitti fudhatan sana sodaatan.

Fakkeenya Cidhichaa

(Luq 14:15-24)

22 1 Yesus ammoo fakkeenyaan namootatti dubbate; 2 "Mootummaan waaqaa mootii ilma isaatiif cidha godhatetti fakkeeffama". 3 Mootichi warra cidhichatti waamamanii turan haa yaadachiisaniiif hojjetoota isaa erge; isaan garuu dbufuu hin jaallanne. 4 Amma immoo hojjetoota kan biraa ergee, 'Warra waamaman sanaa, kunoo, nyaanni qophaa'eera, sangoonni, horiin coccoomoon qalamaniiru, hundinuus qophaa'aa dha, gara cidhaatti kottaa jedhaatii itti himaa!' jedhe. 5 Warri waamaman garuu tuffatanii, inni tokko gara qotiisa isaa, inni kaanis gara bitaa gurgurtaa isaa dhaqe. 6 Warri kaan immoo hojjetoota mootii

chaa qabanii, salpbisanii, ajjeesanis*. 7 Mootichi yommuu baay'ee aaree, loltoota isaa itti ergee, warra hojjetata isaa ajjeesan sana balleessee, mandara isaanii gube*. 8 Ergasii hojjetoota isaatiin, 'Cidhichi qophaa'aa dha, warri waamaman garuu cidhichaaf hin malle*. 9 Gara karaa mandaratti galchu dhaqaa, namuma argitanis gara cidhichaatti waamaa!' jedhe*. 10 Yommuu hojjetoonni sun gara karaa gurguddaatti ba'anii, kan argatan hundumaa, warra hamootas warra gaggaariis dachaasan, manni cidhichaas keessummootaan guute.

*2 Yoh 3:29

*6 21:35; 23:37

*7 24:2

*8 HoE 13:46

*9 13:47

11 "Kana booddee mootichi keessummoota isaa ilaaluudhaaf ol galee, nama uffata cidhaa hin uffatin tokko arge". 12 Namichaan immoo, 'Namicho! Uffata cidhaa malee attamitti asiiti ol lixe?' jedhe; namichis waan dubbatu dhabe. 13 Yommuu mootichi warra achi keessaa ergamaniin, 'Harka isaa fi miilla isaa hidhaatii, dukkana isaa alaatti darbadhaa! Achitti namoonni in boo'u ilkaanis in qaru' jedhe*. 14 Warri waamaman baay'ee dha, warri fo'aman garuu muraasa" jedhee dubbii isaa xumure.

*11 Efe 4:24; Mul 19:8

*13 8:12; 25:30; Luq 13:28; Far 112:10

Gaaffil Waa'ee Mootii Gabbaruu

(Mar 12:13-17; Luq 20:20-26)

15 Yommuu warri Fariisotaa dhaqanii waan inni dubbatuun kiyyootti isa galchuudhaaf, Yesus irratti mari'atan. 16 Ergasii duuka-buutuu isaanii akka sumas warra garee Herodis keessaa gar tokko gara Yesuutti erganii, "Yaa barsiisa, akka ati dhuga-qabeessa taate, karaa Waaqayyoo dhugaadhumaan akka barsiiftu beekna; ati nama hin sodaattu, nama wal caalchisuunis si bira hin jiru". 17 Ammas maal siiti fakkaata, mootii warra Roomaatiif gibira baasuun seera moo, seera miti? Nutti himi!" jedhaniin.

*16 Mar 3:6; Yoh 3:2

18 Yesus garuu jal'ina isaanii beekke, "Isin warra of hin arginee nana,

maaliif na qortu? 19 Horii ittiin gibira sana baaftan anatti argisiisaa!" jedhe; kanaaf isaan bifa borichaa isati fidan. 20 Yesus immoo, "Kun bifa eenyuu ti? Caaffata eenyuu tis?" jedhe. 21 Isaanis, "Kan mooticha warra Roomaa ti" ittiin jedhan. Achumaanis Yesus, "Egaa mootichaaf, kan fudhachuun isaaf ta'u kennaa; Waaqayyoo is kan fudhachuun isaaf ta'u kennaa!" isaaniin jedhe*. 22 Yeroo kana dhaga'anitti dinqifatanii, achumatti isa dhiisanii adeeman. 21 Luq 23:2; Rom 13:7

Gaaffil Waa'ee Du'aa Ka'uu

(Mar 12:18-27; Luq 20:27-40)

23 Gaafasuma Saduqoonni, warri du'aa ka'uun hin jiru jedhan, gara Yesus dhufanii*. 24 "Yaa barsiisa, 'Namni tokko dhala utuu hin godhatin yoo du'e, obboleessi isaa niitti sana dhaalee sanyii obboleessa isaatiif haa dhaabu!' jedhe Museen*. 25 Kunoo, obboleonni torba nu gidduu jiraachaa turan; inni angafni niitti fuudhee, utuu dhala hin godhatin niitti isaa obboleessa isaatti dhiisee du'e. 26 Inni lammafaan inni sadaffaanis hamma isa torbafaatti ishee fuudhanii dhala utuu hin godhatin irraa du'an. 27 Hunduma isaanii booddee immoo dubartittiin in duute. 28 Egaa hundumti isaanii ishee fuudhanii turani'o, du'aa ka'uutti isaan torbanuu keessaa isa kamiif haadha manaa taati ree?" jedhanii isa gaafatan. 23 HoE 23:6,8

*23 HoE 23:6,8

*24 Kes 25:5; Uma 38:8

29 Yesus garuu deebisee, "Caaffata qulqullaa'aa, humna Waaqayyoo waan hin beekiniif irraa kaattan. 30 Du'aa ka'uutti akka ergamoota Waaqayyoo warra waaqa keessaa ta'u malee hin fuudhan, hin heerumanis. 31 Waa'ee ka'uu warra du'anii immoo isa Waaqayyoo isiniin jedhe hin dubbifnee ree?

32 Inni, 'Ani Waaqayyoo isa kan Abrahaam,

Waaqayyoo isa kan Yisihaq,

Waaqayyoo isa kan Yaaqoob' jedheera.

Inni Waaqayyoo warra du'anii miti,

Waaqayyoo warra jiraatanii ti malee" isaaniin jedhe*.

33 Yommuu namoonni kana dhaga'anis barsiisa isaatti in dinqifatan*.

*32 Bau 3:6,16

*33 7:28

Abboommi Keessaa Isa Caalu

(Mar 12:28-34; Luq 10:25-28)

34 Yesus warra Saduqootaa afaan qabachiisuu isaa yommuu dhaga'an, warri Fariisotaa achitti walitti dachaa'an. 35 Isaan keessaa immoo namichi seera beekaan tokko Yesusin qoruudhaaf gaaffii isa gaafatee, 36 "Yaa barsiisa, seera keessaa abboommiin inni hundumaa irra caalu isa kam?" jedhe. 37 Yommuu Yesus deebisee, "Waaqayyoo kee goofticha garaa kee guutuudhaan, jirenya kee guutuudhaan, yaada kee guutuudhaanis jaallachuutu siif ta'a". 38 Abboommiin hundumaa irra caalu inni duraa isa kana. 39 Abboommiin inni lammafaan akkuma isa duraa ti; Nama akka mataa keetiitti jaallachuutu siif ta'a". 40 Seerrii fi barsiisi raajotaa hundinu abboommi kana lamaan irra dhaabatanii jiru" jedheen*.

*37 Kes 6:5

*39 Lew 19:18; Rom 13:9; Gal 5:14

*40 Rom 13:10

Gaaffii Waa'ee Kristos

Isa Abdachilfamee

(Mar 12:35-37; Luq 20:41-44)

41 Akkuma warri Fariisotaa walitti dachaa'anii jiranitti, Yesus gaaffii isaan gaafatee; 42 "Waa'ee Masihiichaa maal yaaddu? Inni ilma eenyuu ti?" jedhe. Isaan immoo, "Ilma Daawii" jedhanii deebisanii*. 43 Kana irratti inni, "Yoos immoo attamitti Daawii hafuura qulqulluudhaan geggeeffamee goftaa ittiin jedhe ree?

44 'Gooftichi goftaa kootiin, diinota kee miillan kee jala hamma ani siif kaa'utti, gara mirga koo taa'i, jedheera' jedhee dubbate*.

*42 Yoh 7:42

*44 26:64; Far 110:1; HoE 2:34-35;

Ibr 1:13

45 Egaa Daawit 'Gooftaa koo' jedhee erga isa waamee, attamitti immoo ilma isaa ta'a ree?" isaaniin jedhe. 46 Namni tokko illee sagalee tokko deebii isaaf kennuu hin dandeenye; guyyaa sanaa

jalqabees gaaffii tokko isa gaafachuudhaaf namni ija jabaate hin turre*.

*46 Mar 12:34; Luq 20:40

Yesus Barsiisota Seeraati Fi Fariisota Irraa Of Eeggachiisuu Isaa
(Mar 12:38-39; Luq 11:43-46; 20:45-46)

23 ¹Ergasii Yesus tuuta achi jirutti, bartoota isaatti dubbatee, ²"Barsiisonni seeraa, Fariisonnis iddoo Musee bu'anii in barsiisu. ³Waan isaan isinitti biman hundummaa godhaa, cegaas! Garuu hojii isaanii duukaa hin bu'inaa! Isaan in dubbatu malee, isa dubbatan hojiidhaan hin raawwatan*. ⁴Isaan ba'aa ulfaataa hidhanii gatiittii namootaa irra in kaa'u; ofii isaaniitii garuu qubuma isaanii iyyuu itti hin buusan*. ⁵Isaan waan hojjetan hundummaa namootatti of argisiisuudhaaf hojjetu. Isa yeroo kadhataatti akka kudhaamaa rarraafatanis in bal'isu, shaashara isa ittiin seera Waaqayyoo yaadachuudhaaf uffata isaaniitti hothatanis in dheeressu*. ⁶Lafa cidhaatti iddoo ulfinaa, manneen sagadaattis taa'umsa olaanuu jaallatu*. ⁷Gabaa keessattis namoonni gugguufanii akka nagaa isaan gaafatan, barsiisaa guddaa akka isaaniin jedhanis in jaallatu.

*3 Mil 2:7-8; Rom 2:21

*4 HoE 15:10,28

*5 6:1; Bau 13:9; Kes 6:8; Lak 15:38-39

*6 6:5; Luq 14:7

⁸"Isin garuu 'Barsiisaa guddaa' ofiin hin jechisiisinaa! Barsiisaan keessan inni guddaan tokkicha; isin immoo hundumti keessan obboloota. ⁹Lafa irratti nama akka abbaatti hin waammatinaa! Abbaan keessanoo tokko, innis isa waaqa irraa ti. ¹⁰Geggeessaa amantii ofiin hin jechisiisinaa! Geggeessaan keessanoo Kristosuma. ¹¹Isin keessaa inni caalaan hojjetaa keessan haa ta'u*. ¹²Namni ol of qabu gad in deebifama, namni gad of deebisus ol in qabama" jedhe*.

*11 20:26-27; Mar 9:35; 10:43-44; Luq 22:26

*12 Iyo 22:9; Fak 29:23; His 21:26;

Luq 14:11; 18:14; iPhe 5:5

Yesus Of Arguu Dhabina Isaaniitiif Ifachuu Isaa

(Mar 12:40; Luq 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³Yesusis, "Barsiisota seeraa fi Fariisota of hin arginee nana, mootum-

maa waaqaa namoota duraa waan cuf-taniif isiniif wayyoo! Offii keessanii itti hin galtan, warra itti galuu yaalan immoo akka itti galaniif karaa hin kennineef. [¹⁴Barsiisota seeraa fi Fariisota of hin arginee nana, isin fucha ceggattanii bultoo haadha hiyyeessaa duraa fixxanii, fakkeessaadhaaf immoo kadhata keessan waan dheeressitaniif isiniif wayyoo! Kanaafis yakki caalaan isinitti in murama]*. ¹⁵Barsiisota seeraa fi Fariisota of hin arginee nana, isiniif wayyoo! Nama tokko amantii warra Yihudootaa fudhachiisuudhaaf galaana irra biyya keessas asii fi achi in adeemtu; erga inni amantii kana fudhatee immoo hamminni isaa harka lama isinitti naanna'e qilillee akka dhaqu in gootu.

*14 His 22:25

¹⁶"Isin geggeessituu jaamota nana, isiniif wayyoo! 'Namni mana qulqullummaatiin kakate kakaan isa hin ga'u; namni warqee mana qulqullummaatiin yoo kakate garuu kakaan isa in ga'a' in jettu*. ¹⁷Isin gowwoota nana, jaamota nanas! Warqicha moo manicha qulqullummaa isa warqicha qulqulleessutu caala? ¹⁸Isin immoo, 'Namni iddoo aarsaatiin yoo kakate kakaan isa hin ga'u, kennaa isa iddoo aarsaa irra jiruun yoo kakate garuu kakaan isa in ga'a' in jettu. ¹⁹Isin jaamota nana! Kennaa sana moo iddoo aarsaa isa kennaa sana qulqulleessutu caala? ²⁰Egaa namni iddoo aarsaatiin kakatu, iddoo aarsaatiin, waan iddoo aarsaa irra jiru hundumaanis kakachuu isaa ti. ²¹Namni mana qulqullummaatiin kakatus, mana qulqullummaatiin, Waaqayyoo isa mana qulqullummaa keessa jiraatuunis kakachuu isaa ti. ²²Namni bantii waaqaatiin kakatus, teessoo Waaqayyootiin, Waaqayyoo isa teessicha irra taa'uunis kakachuu isaa ti*.

*16 15:14

*19 Bau 29:37

*22 5:34; Isa 66:1

²³"Barsiisota seeraa fi Fariisota of hin arginee nana, isiniif wayyoo! Baala kefoo, inchilaala, ija dimbilaalaas kudhan keessaa tokko Waaqayyoo in kennitu; garuu seera Waaqayyoo keessaa isa caalaa barbaachisu kan akka firdii qajeelaa, gara-laafina, amannummaa in dhiiftu. Kudhan keessaa

tokko baasuu utuu hin dhiisin, isa kanas immoo raawwachuun isiniif ta'a ture*. ²⁴Geggeessituu jaamota nanal. Bookee in calaltu gaala immoo in liqimsitu*.

*23 Lew 27:30; Mik 6:8; iXim 1:5

*24 15:14; Rom 2:19

²⁵"Barsiisota seeraa fi Fariisota of hin arginee nana, isiniif wayyoo! Kub-bayyaadhaa fi waciitii duuba duuba isaa in qulleessitu, garuu keessi isaanii sassataa fi of gad dhiisuudhaan guutuu dha*. ²⁶Fariisicha jaamaa nana! Duubi isaa akka qullaa'utti mee dura kubbayyicha keessa isaa qulleessi*!

*25 Mar 7:4,8

*26 Yoh 9:40

²⁷"Barsiisota seeraa fi Fariisota of hin arginee nana isiniif wayyoo! Isin alaa gaarii akka awwaalota nooraa dibamanii ti; isaan karaa alaa ijatti mimmiidhagoo in fakkaatu, keessi isaanii garuu lafee warra du'anii fi waan xuraa'aa hundumaatiin guutuuf dha*. ²⁸Isinis immoo akkasuma karaa alaa namoota biratti qajeelota fakkaatu, keessi keessan garuu of arguu dhabinaa fi irra-daddarbaan guutuu dha" jedhe*.

*27 HoE 23:3

*28 Luq 16:15

Yesus Waa'ee Adaba Isaan Irra Ga'uu Dubbachuu Isaa

(Luq 11:47-51)

²⁹Yesus itti fufee, "Barsiisota seeraa fi Fariisota of hin arginee nana isiniif wayyoo! Isin seenaa raajotaatiif awwaala isaanii in ijaatu, seenaa awwaalota warra qajeelotaas in miidhag-situ. ³⁰Kanaanis, 'Bara abboota keenya sana utuu jiraannee, nuyi dhiiga raajotaa dhangalaasuu isaaniitti walii hin gallu turro' in jettu. ³¹Akkasitti immoo isin ilmaan warra raajota ajjees-sanii akka taatan of irratti dhugaa baasiftu*. ³²Egaa isinis safara jal'ina abboota keessanii guuttadhaa*! ³³Isin bofoota, ijoollee mar'ataa nana! Qilillee keessatti adabamuu jalaa attamitti baatu ree*?

*31 HoE 7:52

*32 ITas 2:16

*33 3:7; 12:34; Luq 3:7

³⁴"Kanaaf kunoo, ani raajota, namoota ogeeyyii, barsiisotas isinittan erga; isaan keessaa kaan in ajjeefuu

kaan in fanniftu, warra kaan immoo manneen sagadaa keessan keessatti in reebdu, mandaraa gara mandaraattis in ari'attu. ³⁵Kanaanis dhiigni warra qajeelotaa inni lafatti dhangala'e hundi-nuu isin irratti in dhufa; kunis immoo dhiiga Abeel nama qajeelaa sanaa jal-qabee, hamma dhiiga Zakaariyaas ilma Baraakiyaa, isa isin iddoo aarsaa fi balbala mana qulqullummaa gidduutti ajjeestaniitti, isa jiruu dha*. ³⁶Ani dhuguman isinitti hima, gumaan kun hundinuu dhaloota kana irratti in dhufa" isaaniin jedhe.

*35 Uma 4:8; 2Sen 24:20-21; Zak 1:1

Yesus Yerusaleemiif Boo'uu Isaa

(Luq 13:34-35)

³⁷Yesus amma immoo, "Yaa Yerusaleem, yaa Yerusaleem, ishee raajota ajjeeftuu, warra sitti ergamanis dha-gaadhaan rukuttuu, indaanqoon cuucota ishee qoochoo ishee jalatti akkuma walitti qabatutti, si'a meeqaan ijoollee kee walitti qabuu barbaade; atii fi ijoolleen kee garuu hin barbaanne*. ³⁸Ilaa, manni keessan once in hafa*. ³⁹Ani isinittan hima; ammaa jalqabee, 'Maqaa Waaqayyootiin kan dhufu galateeffamaa dha' hamma jettanitti ana hin argitan" jedhe*.

*37 Yoh 8:59; 10:31; HoE 7:59; ITas 2:15; Ibr 11:37

*38 IMot 9:7-8; Er 12:7; 22:5

*39 21:9; Far 118:26

Yesus Waa'ee Diigamuu Mana Qulqullummaa Dubbachuu Isaa

(Mar 13:1-2; Luq 21:5-6)

24 ¹Yesus mana qulqullummaa keessaa ba'ee, utuu adeemaa jiruu, bartoonni isaa ijaarsa mana qulqullummaa isatti argisiisuudhaaf dhufan. ²Inni garuu deebisee, "Isaan kana hundumaa in argitu mitii? Dhuguman isiniin jedha, iddoo kanatti dhagaan tokko illee wal irratti hin hafu in diigama malee" isaaniin jedhe*.

*2 Luq 19:44

Yesus Waa'ee Rakkinnaa Fi Ari'atamuu Dhufuuf Jiruu Dubbachuu Isaa

(Mar 13:3-13; Luq 21:7-19)

³Akkuma Yesus gaara ejersaa gubbaa taa'een, bartoonni gara isaa dhufanii kophaatti, "Nutti himi, kun yoom

ta'a? Milikkinni dhufa keetii, kan dhu-
mma barichaas maali?" jedhan*. 4 Yesu
immoo deebisee, "Homtinuu akka isin
hin wallaalchifnetti akcekkadhaa*!
5 Baay'een, 'Ani Masiihii dha' jecbaa
maqaa kootiin in dhufu, namoota
baay'ees in wallaalchisu*. 6 Lolaa fi
oduu lolaa dhaga'uuf jirtu, akka hin
naanetti ilaalladhaa! Kan akkasii kun
ta'uun irra jira; kun garuu amma illee
dhuma isaa miti. 7 Sabni saba irratti,
mootummaanis mootummaa irratti in
ka'a; beelli, socho'i lafaas iddoo adda
addaatti in ta'a*. 8 Wanti kun hundinuu
garuu jalqaba ciniinsuu ti.

*3 24:27,37,39; 13:39,40,49; 28:20;

HoE 1:6-8

*4 2Tas 2:3

*5 24:11,23-24; Yoh 5:43; 1Yoh 2:18

*7 2Sen 15:6; Isa 19:2

9 "Yommuu rakkinatti dabarsanii
isin in kennu; isin in ajjeesu; anaaf
jettanii saba hundumaa biratti kan jib-
bamtan in taatu*. 10 Yeroo sanatti na-
moonni baay'een in gufatu, walii isaa-
niis dabarsanii wal kennu, walis in
jibbu. 11 Raajonni sodduun baay'een in
ka'u; namoota baay'ees in wallaalchi-
su*. 12 Scera malee jiraachuun waan
baay'atuuf, jaalalli namoota baay'ee
qabbanaa'aa in adcema*. 13 Namni
hamma dhumaatti jabaatee dhaabatu
garuu in fayya*. 14 Saba hundumaatti
akka dhugaa ba'uuf, wangeelli moo-
tummaa kun guutummaa biyya lafaatti
in lallabama; kana booddees dhumni in
dhufa" jedhe*.

*9 10:17,22; Yoh 16:2

*11 7:15; 2Phe 2:1; 1Yoh 4:1

*12 2Tas 2:10; 2Xim 3:1-5

*13 10:22

*14 28:19

Yesus Milikkita Garaa Garaa Kennee Of Eeggachiisuu Isaa (Mar 13:14-23; Luq 21:20-24)

15 Yesu itti fufee, "Egaa inni jib-
bisiisaan iddoo qullaa'aa xureessu sun,
inni Daani'el raajichi waa'ee isaa dub-
bate, iddoo qullallaa'aa dhaabatee ar-
guuf jirtu, namni kana dubbisu haa
hubatu*! 16 Yommuu warri Yihudaa
jiran gara gaarotaatti haa baqatan.
17 Namni bantii mana isaa irra jiru,
waan manicha keessa jiru fudhachu-
dhaaf gad hin bu'in*! 18 Lafa qotiisaa
inni jirus wayyaa isaa fudbachuudhaaf

hin galin! 19 Garuu dubartoota ulfaa li
warra hoosisaniif guyyoonni sun attam
sodaachisoo dha*! 20 Baqachuun kees-
san yeroo gannaatti yookiis guyyau
Sanbataatti akka hin taaneef kadha-
dhaa! 21 Yommuu rakkinni guddaan
ta'uuf jira; rakkinni akkasiiis jalqaba
biyya lafaatii jalqabee hamma am-
maatti bin taane, deebi'ees hin ta'u*.
22 Guyyoonni sun utuu gabaabbachuun
dhaabaatanii, namni tokko iyyuu hin
fayyuu ture; amma garuu warra fo'ama-
niif jedhanii guyyoonni sun gabaabba-
chuuf jiru.

*15 Dan 9:27; 11:31; 12:11

*17 Luq 17:31

*19 Luq 23:29

*21 Dan 12:1; Mul 7:14

23 "Egaa yeroo sanatti namni, 'Ilaa
Masiihiin as jira' yookiis 'Achi jira'
yoo isiniin jedhe bin amaninaa! 24 Ma-
siihonni sobaatii fi raajonni sobaa
ka'anii yoo danda'ame warra Waaqay-
yoof fo'aman iyyuu akka wallaalchisa-
niif milikkita gurguddaa fi dinqii
baay'ee in argisiisu*. 25 Kunoo, ani
duraan dursee isinitti bimeera.

*24 Kes 13:1-3; 2Tas 2:9-10; Mul 13:13-14

26 "Kanaafis, 'Kunoo, lafa onaa
keessa jira' yoo isiniin jedhan gad hin
ba'inaa; 'Kunoo, mana keessa gola
jira' yoo isiniin jedhanis hin amaninaa!
27 Akka bakakkaan ba'a-biiftuutti bu'u
bamma lixa-biiftuutti ibsu, dhubni ilma
namaas akkasuma in ta'a*. 28 Raqni
iddoo jirutti goggocoroonni wal ga'u"
jedhe*.

*27 Luq 17:23-24

*28 Iyo 39:30; Luq 17:37

Yesus Waa'ee Dhufa Ilma Namaa Dubbachuu Isaa

(Mar 13:24-27; Luq 21:25-28)

29 Yesu itti dabalee, "Rakkina
guyyoota sanaa booddee achumaan
biiftuun in dukkanoofti, jiinis ifa ishee
hin laattu; urjoonni waaqa irraa in
harca'u, humnoonni bantii waaqaas in
raafamu*. 30 Yommuu milikkinni ilma
namaa waaqa keessatti in mul'ata;
yeroo sanatti sabni biyya lafaa hundi-
nuu boo'uuf jiru; ilmi namaa immoo
duumessoota waaqaa irra humnaa fi
ulfiina guddaadbaan dhufuu isaa arguuf
jiru*. 31 Inni ergamoota isaa waaqa
irraa sagalee malakataa guddaa wajjin

in erga, isaan immoo warra Waaqay-
yoof fo'aman qixa arfanii, andaara
bantii waaqaa gar tokkoo hamma gara
isa kaaniittis walitti in-qabu" jedhe*.
*29 Isa 13:10; 34:4; His 32:7; Yoe 2:10,31;
3:15; Mul 6:12,13
*30 26:64; Dan 7:13; Mul 1:7
*31 13:41; Isa 27:13; Zak 2:6;
1Qor 15:52; 1Tas 4:16; Mul 8:2

Fakkeenya Muka Harbuu

(Mar 13:28-31; Luq 21:29-33)

32 Yesu ammoo "Muka harbuu
fakkeenya godhadhaatii irraa baraa!
Dameen isaa ququuqee baala yom-
muu biqilchu, bonni akka dhi'aate in
hubattu. 33 Akkasuma isinis immoo,
kana hundumaa yommuu argitan, akka
inni balbalatti dhi'aate beekaa!

34 "Dhuguman isinitti hima, wanti
kun hundinuu hamma raawwatamutti
dhaloonni si'anaa kun hin darbu*.
35 Waaqnii fi lafti darbuuf jiru; dubbiin
koo garuu gonkumaa hin darbu" jedhe*.
*34 16:28

*35 5:18; Luq 16:17

Guyyicha Yookiis Yericha Homtinuu Hin Beeku

(Mar 13:32-37; Luq 17:26-30,34-36)

36 Yesu itti dabalee, "Guyyicha
sanaa fi yericha sana garuu abbaa koo
duwwaafu beeka malee, ergamoonni
waaqa irraa, ilmis, namni tokko illees
kana hin beekan*. 37 Bara Nohitti akku-
ma ture, bara dhufa ilma namaattis
akkasuma in ta'a*. 38 Bara sana bishaan
badiisaa dura, hamma gaafa Nohi mar-
kabatti galetti, namoonni nyaachaa,
dhugaa, fuudhaa, heerumaas turan.
39 Isaan hamma gaafa bishaan badiisaa
dhufee hunduma isaanii haree sokketti,
utuu hin beekin akka turan; bara dhufa
ilma namaattis akkasuma in ta'a*.
40 Gaafas namoonni lama lafa qotii-
saatti in argamu, inni tokko in fudha-
tama inni kaan immoo in dhiifama.
41 Dubartoonni lama dhagaa daakuutti
in daaku, isheen tokko in fudhatamti
isheen kaan immoo in dhiifamti. 42 Ka-
naafis gooftaan keessan yoom akka
dhufu hin beektan, dammaqaa*! 43 Ab-
baan manaa balkan keessaa yeroo bat-
tuun itti dhufu utuu beekke in damma-
qa, mana isaas hin qochisiisu ture;
kanas immoo yaadadbaa*! 44 Kanaaf
isinis immoo qophaa'oo ta'aa! Ilmi

namaa yeroo isin quba hin qabaatinitti
in dhufa" jedhe*.

*36 HoE 1:7; 1Tas 5:1-2

*37 Uma 6:5-13

*39 Uma 7:6-24; 2Phe 3:6

*42 25:13

*43 Luq 12:39-40; 1Tas 5:2; 2Phe 3:10;
Mul 3:3

*44 Mul 16:15

Hojjetaa Amanamaa Yookiis Hin Amanamne

(Luq 12:41-48)

45 Yesu itti fufee, "Egaa hojjetaan
amanamaanii fi ogeessi, gooftaan isaa
naa'ota isaa warra kaaniif yeroodhaan
nyaata isaanii akka isaanii kennuuf
mana isaa irra kaa'ate isa kam ree?
46 Egaa hojjetaan kun, gooftaan isaa
dhufee akkasuma utuu hojjetuu kan isa
argu, gammachuu qaba. 47 Dhuguman
isinitti bima, gooftaan isaa qabeenya
isaa hundumaa irratti ajajuu isa go-
dbachuuf jira*. 48 Garuu hojjetaan ha-
maan sun yaada isaa keessatti, 'Gooft-
aan koo in tura' in jedha ta'a*; 49 hoj-
jetoota akka isaatii reebuu, ofii isaatii
immoo nyaachuu warra machoofuu
wajjinis dhuguu in jalqaba ta'a.
50 Yommuu gooftaan isaa guyyaa inni
hin eeginitti, yeroo inni hin beekinitis
in dhufa; 51 mataa hojjetaa sanaas in
tarsaasa, guyyaa isa dhumaattis ga'aa
warra of bin arginee in hiraaf, achitti
namoonni in boo'u ilkaanis in qaru"
jedhe*.

*47 25:21,23

*48 2Phe 3:4

*51 8:12

Fakkeenya Durboota Kurnanii

25 1 Yesu yommuu, "Mootum-
maan waaqaa durboota kurnan
warra ibsaa isaanii fudhatanii, dhiirsa
misirroo simuudhaaf ba'an fakkaata*.
2 Durboota sana keessaa shan gowwoo-
ta turan, shan immoo afchaalota turan.
3 Warri gowwoonni ibsaa isaanii fudha-
tan malee cuunfaa ejersaa isa ibsaatti
naqan hin fudhanne. 4 Warri afchaalon-
ni ibsaa isaanii wajjin cuunfaa ejersaa
qodaatti fudhatan. 5 Dhiirsi misirroo ga-
luu turraan hundumti isaanii muganii
rafan.

*1 Luq 12:35-36; Mul 19:7

6 "Halkan walakkaa immoo sagalee
guddisee, 'Dhiirsi misirroo kunoo ti! Isa

simuudhaaf ba'aa! jedhutu dhaga'ame. ⁷Yommus durboonni sun hundinuu ka'anii ibsaa isaanii tottoftaan*. ⁸Warri gowwoonni warra afchaalotaan, 'Ibsaan keenya dhaamuuf jedha, cuunfaa ejersaa keessan irraa waa nuuf kennaa!' ittiin jedhan. ⁹Warri afchaalonni garuu deebisanii, 'Warra gurguran bira dhaqaatii bitadhaa malee, innoo nuuf isiniifis hin ga'u' jedhaniin. ¹⁰Yeroo isaan bitachuu dhaqanittis dhirsi misirroo in dhufe; warri qophaa'an isaa wajjin mana cidhichaatti ol galan, balballis in cufame. ¹¹Durboota sana keessaa warri hafan immoo booddee dhufanii, 'Yaa gooftaa, yaa gooftaa nuuf bani!' jedhaniin. ¹²Inni immoo deebisee, 'Dhuguman isiniin jedha, ani isin hin beeku' jedheen*. ¹³Egaa, guyyicha, yerichas hin beektaniitti dammaqa!' jedhe*.

*7 Luq 12:36

*11-12 7:22-23; Luq 13:25-27

*13 24:42

Fakkeenya Warra Horilin Isaanitti Kennamee

(Luq 19:11-27)

¹⁴Yesus itti dabalee, "Dubbiin kun akka nama biyya fagoo dhaquudhaaf ka'ee ti; inni hojjetoota isaa waamee, horii callaa qaba ture itti kennate*. ¹⁵Akkuma akka humna isaanitti isa tokkotti meetii kuma shan, isa kaanitti meetii kuma lama, isa kaanittis meetii kuma tokko kennee, biyya fagoo adeeme*. ¹⁶Namichi inni meetii kuma shan fudhate, si'uma sana dhaqee ittiin bitee gurguree meetii kuma shan buufate. ¹⁷Inni meetii kuma lama fudhate immoo, meetii kuma lama buufate. ¹⁸Namichi inni meetii kuma tokko fudhate garuu, dhaqee boolla qotee meetii gooftaa isaa awwaale.

*14 21:33; Mar 13:34

*15 Rom 12:6

¹⁹"Gooftaan hojjetoota sanaa yeroo dheeraa booddee deebi'ee dhufee, horii isaa isaan irraa lakkaa'ate*. ²⁰Namichi inni meetii kuma shan fudhate, kan biraa meetii kuma shan fidee dhufee, 'Yaa gooftaa, meetii kuma shan anatti kennattee turte, ilaa ani immoo meetii kuma shan buufadheera' jedhe. ²¹Gooftaan isaa immoo, 'Ba'eessa goote, hojjetaa gaarii dhaa fi amanamaa nana, ati waan xinnoo irratti

amanamte, ani immoo waan guddaa irra sin dhaaba; gammachuu gooftaan kee itti jiraatutti gali!' jedheen*. ²²Namichi inni meetii kuma lama fudhate immoo dhufee, 'Yaa gooftaa, meetii kuma lama anatti kennattee turte, ilaa ani immoo meetii kuma lama buufadheera' jedhe. ²³Gooftaan isaa immoo, 'Ba'eessa goote, hojjetaa gaarii dhaa fi amanamaa nana, ati waan xinnoo irratti amanamte, ani immoo waan guddaa irra sin dhaaba; gammachuu gooftaan kee itti jiraatutti gali!' jedheen.

*19 18:23

*21 24:45-47

²⁴"Namichi inni meetii kuma tokko fudhates immoo dhufee, 'Yaa gooftaa, ati nama gara-jabeessa iddoo itti hin facaasinii galfattu, iddoo itti hin bittimsinii walitti qabattu, ta'uu kee ani beeka. ²⁵Kanaafan si sodaadhee dhaqee meetii kee awwaale; horiin kee kunoo, ti' jedhe. ²⁶Gooftaan isaa garuu deebisee, 'Ati hojjetaa bamaa dhaa fi dhibaa'aa nana, iddoo itti bin facaasinii akkan galfadhu, iddoo itti hin bittimsinii akkan walitti qabadhu, beekteetta mitii? ²⁷Ati meetii koo warra dhalatti fudhan bira anaaf kaa'utu si irra ture; ani immoo deebii kootti kan koo dhala isaa wajjin nan fudhadhan ture. ²⁸Egaa meeticha kuma tokko sana harkaa fudhaatii, isa meetii kuma kudhan qabuuf kennaa! ²⁹Nama amanamee waa qabaatu hundumaaf hamma isa irraa hafutti itti dabalamee in kennamaaf; kana kan hin qabne garuu, innumti inni qabu iyyuu isa duraa in fudhatama*. ³⁰Hojjetaa isa waa'ee hin baafne kana dukkana isa alaatti darbadhaa! Achitti namoonni in boo'u ilkaanis in qaru' jedhe" isaaniiin jedhe*.

*29 13:12; Mar 4:25; Luq 8:18

*30 8:12; 22:13; Luq 13:28

Firdii Isa Dhuma

³¹Yesus ammoo, "Ilmi namaa ulfina isaatiin, ergamoonni Waaqayyoo hundinuu isaa wajjin in dhufu; yommus inni teessoo ulfina isaatii irra in taa'a*. ³²Yommus namoonni biyya lafaa hundinuu fuula isaa duratti walitti in qabamu; tikseen, hoolota re'ootattii akka gargar fo'u, innis namoota sana gargar in fo'a*. ³³Warra hoolotatti fakkeeffaman gara mirga isaa, warra

re'ootatti fakkeeffamanis gara bitaa isaa in dhaaba. ³⁴Ergasii mootichi warra mirga isaa jiraaniin, 'Isin yaa warra abbaa kootiin eebbifamtanii, kottaa! Mootummaa isaa isa uumama biyya lafaatii jalqabee isiniif qophaa'etti galaa! ³⁵Beela'een ture, nyaata anaaf kennitaniittu; dheebodheen ture, dheebuu na baafataniittu; orman ture, akka nama keessaniitti na simtaniittu*. ³⁶Qullaa koo ta'een ture, daara na baafataniittu; dhukkubsadheen ture, na gaafataniittu; hidhameen ture gara koo dhufataniittu' jedhe.

*31 16:27; 19:28; Mul 20:11-13; Zak 14:5

*32 His 34:17; Rom 14:10

*35 Isa 58:7

³⁷"Ergasii warri qajeelonni deebisanii, 'Gooftaa! Yoom beela'uu kee arginee, nyaata siif kennine? Yookiis yoom dheebochuu kee arginee, dheebuu si baafne? ³⁸Yoom orma ta'uu kee arginee, akka nama keenyaatti si simne? Yookiis yoom qullaa ta'uu kee arginee, daara si baafne? ³⁹Yoom dhukkubsachuu kee yookiis hidhamuu kee arginee, gara kee dhufne?' jedhaniin. ⁴⁰Mootichi immoo deebisee, 'Ani dhuguman isinitti hima, obboloota koo warra hundumaa irra gad deebi'an kana keessaa isa tokkoof hammi isin gootan, anaaf gootan' isaaniiin jedhe*.

*37 6:3

*40 10:42; Fak 19:17

⁴¹"Ergasii mootichi namoota bitaa isaa jiraaniin, 'Isin abaaramoo nana, na biraa adeemaa! Gara ibidda bara baraa isa Seexanaa fi ergamoota Seexanaatiif qophaa'e dhaqaa*! ⁴²Ani beela'een ture, isin nyaata anaaf hin kennine; dheebodheen ture, isin dheebuu ana hin baafne*. ⁴³Orman turc, isin akka nama keessaniitti ana bin simne; qullaa koo ta'een ture, isinis daara ana hin baafne; dhukkubsadheen ture, hidhameen tures, isinis ana hin dubbifne' in jedha.

*41 7:23; Mar 9:48; Mul 20:10,15

*42 Yaq 2:15,16; 4:17

⁴⁴"Isaanis deebisanii, 'Gooftaa! Yoom beela'uu kee, dheebochuu kee, orma ta'uu kee, qullaa ta'uu kee, dhukkubsachuu kee yookiis hidhamuu kee arginee, siif hojjeebuu dhiifne?' jedhaniin in gaafatu. ⁴⁵Yommus mootichi deebisee, 'Ani dhuguman isinitti hima, warra hundumaa irra gad deebi'an kana keessaa isa tokkoof kan hin godhin anaafis hin goone' isaaniiin jedhe. ⁴⁶Isaan gara adaba bara baraa, warri qajeelonni garuu gara jireenya bara baraa in dhaqu' jedhe*.

*46 Yoh 5:29; Dan 12:2

Maree Yesus Irratti Mari'atame

(Mar 14:1-2; Luq 22:1-2; Yoh 11:45-53)

26 ¹Yesus dubbii kana hundumaa erga raawwatee bartoota isaaniiin, ²"Guyyaa lama booddee ayyaanni Faasiikaa akka dhufu isin in beektu, ilmi namaa immoo famifamuudhaaf dabarfamee kennamuuf jira" jedhe*.

*2 20:18; Bau 12:1-27

³Ergasii luboonni warri angafoonnii fi maanguddoonni sabaa, mana guddicha isa kan Qayyaafaa angafa lubootaatti walitti qabaman. ⁴Achittis walii wajjin karaa ittiin Yesusin haxummaadhaan qabsiisanii ajjeesan in mari'atu turan; ⁵garuu, "Namoota gidduutti raafamni akka hin kaaneef, kana gochuun yeroo ayyaanaatti hin ta'u" jedhu turan.

Yesus Bitaaniiyaatti Urgooftuu Dibamuu Isaa

(Mar 14:3-9; Yoh 12:1-8)

⁶Yesus Bitaaniiyaatti mana Si-moon isa lamxaa'ee ture sana keessa jiraa iyyuu, ⁷dubartiin tokko urgooftuu dibataa gati-jabeessa shurrubbeetti qabatee gara isaa dhufte; isbeenis utuma Yesus maaddiitti taa'ee jiruu, urgooftuu sana mataa isaa irratti naqxe*. ⁸Bartoonni garuu yommuu kana argan hin jaallanne, "Kun maaliif lafatti bade? ⁹Urgooftuun kun borii baay'eetti gurguramee, warra biyyeessotaaf kennamuun in danda'a ture" jedhan.

*7 Luq 7:37-38

¹⁰Yesus garuu kana caqasee, "Dubartiin kana maaliif rakkiiftu? Isheen waan gaarii anaaf goote. ¹¹Warra hiyyeessota yeroo hundumaa of biratti argattu, ana garuu yeroo hundumaa of biratti hin argattan*. ¹²Isheen urgooftuu kana dhagna koo irratti naquudhaan awwaalaaf na qopheessuudhaaf kana goote. ¹³Ani dhuguman isiniin jedha, guutummaa biyya lafaatti, iddoodhuma wangeelli itti lallabametti, wanti

isheen goote immoo seenaa isheetiif in dubbatama" isaaniin jedhe*.

*11 Kes 15:11

*13 24:14

Yihudaan Yommu
Yesusin Dabarsee Kennuudhaaf
Walii Galuu Isaa

(Mar 14:10-11; Luq 22:3-6)

14 Yommu warra kudha lamaan keessaa tokko, Yihudaa nama biyya Keriyyot inni jedhamu, gara luboota warra angafootaa dhaqee, "Isa dabarsee yoon isinitti kenne, maal anaaf laatu?" ittiin jedhe; isaan immoo meetti soddoma muraniif*. 15 Yihudaan yeroo sanaa jalqabec dabarsee isa kennuudhaaf fucha in barbaada ture.

*15 Yoh 11:57; Zak 11:12; 1Xim 6:9-10

Qophe Irbaata Faasiikaa

(Mar 14:12-21; Luq 22:14,21-23;

Yoh 13:21-30)

17 Jalqaba ayyaana Maxinoottis bartoonni gara Yesus dhufanii, "Hoolaa Faasiikaa akka nyaattuuf eessatti akka qopheessinu barbaadda?" jedhaniin*. 18 Inni immoo deebisee, "Mandarichatti lixaal! Gara nama akkasii tokko dhaqaatii, namichaana, 'Yeroon koo jala ga'eera, kanaaf ani bartoota koo wajjin Faasiikaa mana keettan ayyaanessa, siin jedha barsiisaan' jedhaan!" isaaniin jedhe*. 19 Yommu bartoonni akkuma Yesus isaan abboome godhan, irbaata Faasiikaas in qopheessan.

*17 Bau 12:17-20

*18 21:3

20 Yommuu galgalaa'e immoo bartoota isaa kudha lamaanii wajjin maaddiitti taa'e. 21 Utuu isaan nyaachaa jiranii Yesus, "Dhuguman isiniin jedha, isin keessaa tokko dabarsee na kennuuf jira" jedhe. 22 Kana irratti isaan baay'ee gad-danii, tokko tokkoon, "Ana miti kaa gooftaa! Anaa ree?" ittiin jechuu jalqaban. 23 Inni immoo deebisee, "Inni anaa wajjin harka kaa'ee qodaa ittootti cuuphate dabarsee na kennuuf jira". 24 Ilmi namaa illee akkuma waa'ee isaaf caafametti du'uuf in dhaqa; garuu namicha ilmi namaa harka isaatiin dabarfamec kennamu sanaaf wayyoo! Namichi sun utuu hin dhalanne ta'ee in wayyaaf ture" jedhe*. 25 Yihudaan inni dabarsee isa kennuuf jedhes deebisee, "Ana miti kaa,

barsiisa! Anaa ree?" jedheen; inni immoo, "Atummu jette kaa" ittiin jedhe.

*23 Yoh 13:18; Far 41:9

*24 18:7; Luq 17:1

Seera Irbaata Qulqulluu
Dhaabuu Isaa

(Mar 14:22-26; Luq 22:15-20;

1Qor 11:23-25)

26 Utuu nyaachaa jiranii, Yesus buddeena fuudhee, cebbisee cabsees bartoota isaatiif kennee, "Fudhadhaa nyaadhaa, kun dhagna koo ti!" jedhe*. 27 Xoofos fudhatee Waqaayyooof galata galchee, isaaniifis kennee, "Hundumti keessan kanattii dhugaa! 28 Kun dhiiga koo ti, dhiigni kun kakuu dhaabate sana cimsuudhaaf, dhiifamuu cubbuu namoota baay'eetiif dhangala'a". 29 Ammaa jalqabec hamma guyyaa gaafa ani mootummaa abbaa koo keessatti isa haaraa isinii wajjin dhugutti, deebi'ee daadhii waynii kanaattii akkan hin dhugne isinittan hima" jedhe. 30 Faarfannaa galataa erga faarfatanii immoo gara gaara ejersaatti ol ba'an*.

*26 14:19; 1Qor 10:16

*28 20:28; Bau 24:8; Er 31:31-34; Ibr 9:20

*30 Far 113—118

Phexros Ganuuf Akka Jiru Yesus
Duraan Dursee Dubbachuu Isaa

(Mar 14:27-31; Luq 22:31-34;

Yoh 13:36-38)

31 Ergasii Yesus, "Isin hundumti keessan edana ana mamtanii na buusuuf jirtu, 'Ani tiksee rukutee lafaan nan dha'a, hoolonni karra sanaas in bittimfamu' jedhamee caafameera". 32 Ergan du'aa kaafamee booddee garuu, isin dura Galiilaa nan dhaqa" isaaniin jedhe*.

*31 Zak 13:7; Yoh 16:32

*32 28:7,16

33 Phexros immoo deebisee, "Isaan hundinuu si mamani yoo si buusan iyyuu, ani gonkumaa si hin buusu" jedheen. 34 Yesus yommuu, "Dhuguman siin jedha, halkanuma kana indaanqoon utuu hin iyyin, ati si'a sadii na ganta" ittiin jedhe*. 35 Phexros garuu, "Sii wajjin du'uun yoo na irraa barbaadame illee ani matumaa si hin ganu" jedheen; bartoonni hundinuu akkasuma jedhan.

*34 Yoh 13:38

Yesus Getesemaaneelti

Kadhachuu Isaa

(Mar 14:32-42; Luq 22:39-46)

36 Yesus yommuu bartoota isaa wajjin gara iddoo dhaabaa Getesemaanee jedhamu tokkoo dhaqee; bartoota isaatiin immoo, "Hamma ani achi dhaqee kadhadhutti as taa'aa!" jedhe. 37 Phexrosii fi ilmaan Zabde-wos lamaan fudhatee dhaqee, gadduu fi yaadaan dhiphachuutti ka'e*. 38 Yommuu, "Lubbuun koo hamma du'aatti baay'ee gaddite; isin as turaa anaa wajjinis dammaqaa!" isaaniin jedhe*. 39 Xinnos irraa hiiqee adda isaatiin gombifamee, "Yaa abbaa ko! In danda'ama yoo ta'e xofoon dhiphinaa kun ana irra haa darbu, garuu akka jaalala koo miti, akka jaalala kee haa ta'u malce" jedhee kadhate*. 40 Kana booddee gara bartoota sanaa dhufec, rafanii isaan arge; Phexrosiin immoo, "Egaa isin sa'aatii tokkittiif illee anaa wajjin dammaquu hin dandeenyee? 41 Qoramatti akka hin gal-lacef dammaqaa, kadhadhaa! Hafurri illee dhimmaa dha, foon garuu dadhabaa dha" jedhe*.

*37 17:1; Ibr 5:7

*38 Far 43:5; Yoh 12:27

*39 Yoh 18:11; 6:38; Ibr 5:7-8

*41 6:13; Luq 11:4; Efe 6:18

42 Si'a lammaffaas achi hiiqec kadhatee, "Yaa abbaa ko! Xofoon dhiphinaa kun utuun hin dhugin ana irra darbuun hin danda'amu yoo ta'e, jaalalli kee haa raawwatamu" jedhe*. 43 Deebi'ee dhufees utuu isaan rafanii arge; iji isaanii itti ulfaatee ture. 44 Ammas isaan dhiisee achi hiiqee si'a sadaffaa kadhafuma isaa duraa kadhate*. 45 Ergasii gara bartootaa dhufee, "Amma iyyuu raftanii boqoebuutti jirtuu? Kunoo, yerichi jala ga'eera, ilmi namaa immoo harka cubbamootaatti kennamuu isaa ti". 46 Ka'aa itti adeemnaa! Kunoo, inni dabarsee na kennu dur dhi'aate" isaaniin jedhe*.

*42 6:10

*44 2Qor 12:8

*45 26:18; Yoh 12:23; 13:1; 17:1

*46 Yoh 14:31

Yesus Qabamuu Isaa

(Mar 14:43-50; Luq 22:47-53;

Yoh 18:3-12)

47 Utuma Yesus kana dubbachaa jiruu, kunoo, Yihudaan, warra kudha lamaan keessaa tokko, gara isaanii dhufe; isaa wajjinis tuuti sonaan baay'een, luboota warra angafoota, maanguddoota jarraa biraa ergamanii, billaadhaa fi bokkuu qabatanii dhufan. 48 Inni dabarsee Yesusin kennuuf ture sun miikkitaaf, "Inni ani dhungadhu isa, qabadhaa!" jaraan jedhee ture.

49 Yihudaan akkuma Yesus bira dhufeen, "Attam barsiisaa ko!" jedhee, isa dhudhungate. 50 Yesus immoo, "Namicha ko, maaliif as dhuf-te?" jedheen; yommuu jarri itti adeemanii, hiixatanii, Yesusin qaban. 51 Kunoo, warra Yesusii wajjin turan keessaa tokko billaa isaa but godhee luqqifatee, garbicha angafa lubootaa rukutee, gurra isaa irraa kute. 52 Yeroo sanatti Yesus immoo, "Billaa kee mann'ee isaatti deebisi; warri billaa luqqifatan hundinuu billaadhaan in badu. 53 Ani abbaa kootti dhageessifachuu hin danda'u sitti fakkaataa ree? Innoo ammuma ergamoota duula kudha lama irra caalan iyyuu anaaf in erga ture". 54 Silaa immoo akkas ta'uun akka isa irra jiru kan dubbatan caaffanni qulqullaa'oon attamitti raawwatamu rec?" jedheen.

*52 Uma 9:6; Mul 13:10

*53 Yoh 1:51; 18:36

55 Yeroodhuma sanatti Yesus tuuta sanaan immoo, "Akka warra saamtuu qabuudhaaf ba'aniitti, ana qabuudhaaf billaadhaa fi bokkuudhaan yaatanii? Guyyaa dhufaa darbaa mana qulqul-lummaa keessa taa'ee barsiisaan ture, isin immoo ana hin qabne". 56 Amma garuu caaffanni raajotaa akka raawwatamaniif kun hundinuu ta'e" jedhe; yommuu bartoonni hundinuu isa dhiisanii in baqatan.

*55 Luq 19:47; 21:37; Yoh 18:20

Yesus Yaa'ii Warra Yihudootaa
Duratti Dhi'aachuu Isaa

(Mar 14:53-65; Luq 22:54-55,63-71;

Yoh 18:13-14,19-24)

57 Ergasii warri Yesusin qaban sun, iddoo barsiisonni seeraa fi maanguddoonni itti walitti qabamanitti, gara

Qayyaafaa angafa lubootaatti isa geessan. ⁵⁸Phexros garuu hamma oobdii mana angafa lubootaatti, irraa fagaatec Yesus duukaa adeeme; achi keessa lixes dhimma isaa ilaaluudhaaf warra eegdotaa wajjin taa'e.

⁵⁹Luboonni warri angafoonnii, guutummaan yaa'ii warra Yihudootaa, akka ittiin Yesusin ajjeesaniif, amansiisa sobaa isa irratti in barbaadu turan. ⁶⁰Namoonni sobaan dhugaa ba'an baay'een yoo dhi'aatan iyyuu, amansiisa quufsu hin arganne. Gara booddeetti garuu namoonni lama dhufanii*, ⁶¹"Namichi kun, 'Ani mana qulqullummaa Waaqayyoo jigsee guyyaa sadiitti ijaaruu nan danda'a" jedheera" jedhan*. ⁶²Kana irratti angafni lubootaa ka'ee, "Waan jarri kun si irratti dhugaa ba'an kanaaf deebii tokko illee hin qabduu rec?" jedhe. ⁶³Yesus garuu calluma jedhe. Angafni lubootaa immoo, "Hadaara Waaqayyoo isa jiraataa ati Masiihicha, ilma Waaqayyoo yoo taate nutti himi!" jedheen*. ⁶⁴Yesus immoo deebisee, "Atumtuu jette kaa; garuu ilmi namaa ammaa jalqabee mirga isa aangoqabecessaa taa'ee duumessoota waaqaa irra utuu dhufuu arguuf akka jirtan ani isinittan hima" jedheen*. ⁶⁵Yommu angafni lubootaa aarec uffata isaa tarsaasee, "Inni Waaqayyoon arrabseera, amma immoo dhuga-baatu maalii nu barbaachisa ree? Kunoo, Waaqayyoon arrabsuu isaa isin iyyuu amma dhageessaniittu*. ⁶⁶Maal isinitti fakkaata?" jedhe. Isaan immoo, "Ajjeefamuun isaaf ta'a" jedhanii deebisan*. ⁶⁷Yommu fuula isaatti tufanii, isa abootan; warri kaanis kakkabalanii*, ⁶⁸"Ati, Kristos! Eenyutu si rukute? Raajii keetiin nutti himi!" jedhaniin.

*⁶⁰ Kes 19:15
*⁶¹ Yoh 2:19-21; HoE 6:14
*⁶³ 16:16; 27:12; Yoh 10:24
*⁶⁴ 16:27; 24:30; Dan 7:13; Far 110:1
*⁶⁵ 9:3; Yoh 10:33; HoE 14:14; Lew 24:16; Lak 14:6
*⁶⁶ Yoh 19:7
*⁶⁷ Isa 50:6

Phexros Yesusin Ganuu Isaa

(Mar 14:66-72; Luq 22:56-62;
Yoh 18:15-18,25-27)

⁶⁹Yommu Phexros ala oobdii kessa in taa'a ture; xomboreen tokko gara isaa dhuftee, "Atis Yesus namicha

Galiilaa sanaa wajjin turte!" jette. ⁷⁰Inni garuu hunduma isaanii duratti gane, "Waan ati jettu kana ani hin beeku" jedhe. ⁷¹Gara karra dallichaatti gad baanaan, xomboreen isheen tokko isa argitee, warra achi dhaabataniin, "Namichi kun Yesus nama Naazireet sanaa wajjin ture" jette. ⁷²Inni garuu ammas gane, "Nama kana ani hin beeku" jedhe kakate*. ⁷³Yeroo xinnoo booddees warri achi dhaabatan ol dhufanii Phexrosiin, "Ati dhuguma isaan keessaa tokko, akki haasaa keetii iyyuu si lafafa" jedhan. ⁷⁴Yommu inni immoo, "Namicha kana ani hin beeku" jedhee of abaaru, kakachuuttis ka'e; achumaanis indaanqoon in iyyite. ⁷⁵Phexros yommu jecha Yesus isa inni, "Indaanqoon utuu hin iyyin ati si'a sadii na ganta" ittiin jedhee ture yaadate; kanaaf inni gad ba'e mararamme bo'e*.

*⁷² 16:16
*⁷⁵ 26:34

Yesus Philaaxositti Geeffamuu Isaa

(Mar 15:1; Luq 23:1-2; Yoh 18:28-32)

27 ¹Yommu lafti bari'es luboonni warri angafoonnii fi maanguddoonni sabaa hundinuu Yesusin ajjeesuudhaaf mari'atan*. ²Isaan isa bi-dhanii, geessanii, Philaaxos bulchaa biyyaatti dabarsanii kennan.

*¹ Luq 22:66

Du'uu Yihudaa Isa Yesusin Dabarsee Kennee

(HoE 1:18-19)

³Yihudaan inni dabarsee isa kenne Yesusitti akka faradame yommuu hubate gaabbee, meetii soddomman deebisee luboota warra angafootaa fi maanguddootatti fidee*, ⁴"Ani dhiiga nama yakka hin qabnee dhangala'uutti dabarsee kennuu kootiin yakkeera" isaaniin jedhe. Isaan garuu, "Nuun maaltu dhiibe ree? Ammtuu faladhu malee!" jedhan. ⁵Yihudaan kana irratti meeticha mana qulqullummaa keessatti darbatee gatee, achi adeeme, dhaqes of rarraase. ⁶Luboonni warri angafoonnii garuu meeticha fuudhanii, "Meetiin kun horii dhiiga namaa dhangalaasise waan ta'ee, horii mana qulqullummaatti dabaluun seera miti" jedhan. ⁷Ergasii mari'atanii iddoo awwaala

warra ormaaf akka ta'utti, lafa namicha suphee dha'u tokkoo ittiin bitan. ⁸Kanaaf lafti sun hamma har'aatti "Lafa dhiigaa" jedhamee waamama. ⁹Inni Ermyaas raajichi dubbate kanaan raawwatame, "Isaan meetii soddomman gatii isa namoota Israa'eliin shalagame sanaa fuudhanii*", ¹⁰akkuma gooftichi na abboometti gatii lafa namicha suphee dha'uu kennan" jedhee ture.

*³ 26:15

*⁹ Zak 11:12-13; Er 32:6-9

Philaaxos Yesusin Gaggaafachuu Isaa

(Mar 15:2-5; Luq 23:3-5; Yoh 18:33-38)

¹¹Yesus yeroo bulchaa biyyaa dura dhaabatetti, bulchaan biyyaa, "Sii mootiin Yihudootaa?" jedhee isa gaafate. Yesus immoo deebisee, "Situ akkas jedha" jedheen. ¹²Isa luboonni warri angafoonnii fi maanguddoonni isa hadheessan irratti immoo deebii hin laanne*. ¹³Yommu Philaaxos, "Waan isaan kun si irratti dhugaa ba'an kana hundumaa hin dhageessuu ree?" ittiin jedhe. ¹⁴Yesus garuu dubbii tokkoof iyyuu deebii isaaf hin laanne; bulchaan biyyaas kanatti guddaa dinqifate*.

*¹² 26:63; Isa 53:7

*¹⁴ Yoh 19:9

Yesusitti Du'i Faradamuu Isaa

(Mar 15:6-15; Luq 23:13-25;
Yoh 18:39-19:16)

¹⁵Bulchaan biyyaa ayyaana Faasiikaatti warra hidhaman keessaa, namuma isaan gad nuuf dhiisi jedhan tokko, namootaaf gad dhiisuu amala godhatee ture. ¹⁶Yeroo sanatti Barabbaa kan jedhamu, namni dira'ina isaatiin beekame tokko hidhamee ture. ¹⁷Yommu jarri walitti qabamanis Philaaxos, "Eenyuun akkan isiniif gad dhiisu barbaaddu? Barabbaa moo yookiis Yesus isa Kristos jedhamu?" isaaniin jedhe. ¹⁸Inni hinaafaadhaaf dabarsanii akka isa kennan beeka ture*. ¹⁹Kanuma irratti iyyuu utuu Philaaxos barcuma firdii irra taa'uu haati manaa Philaaxos, "Namicha qajee-laa sana waa hin godhin! Anoo eda halkan abjuutti waa'ee isaatiif baay'ee dhiphachaan ture" jettee itti dhaamte.

*¹⁸ Yoh 11:47,48; 12:19

²⁰Luboonni warri angafoonnii fi maanguddoonni garuu, Barabbaa gad nuuf dhiisi, Yesusin immoo balleessi jedhanii, Philaaxosin akka kadhataniif namoota tole jechisiisan*. ²¹Bulchaan biyyaa immoo, "Isaan lamaan keessaa eenyuun akkan gad isiniif dhiisu barbaaddu?" jedhee isaan gaafate. Isaan immoo "Barabbaa gad nuuf dhiisi!" jedhan. ²²Philaaxos, "Egaa Yesus isa Kristos jedhamu immoo maal godhu ree?" jedhee isaan gaafate; yommu hundumti isaanii, "Haa fannifamu!" jedhan. ²³Inni immoo, "Maaliif? Maal balleesse?" jedhe; isaan garuu ittuma caalchisanii, "Haa fannifamu!" jedhanii iyyan.

*²⁰ HoE 3:13-14

²⁴Philaaxos immoo caalaatti waca kaasuu malee homaa akka waa'ee hin baafne yommuu arge, bishaan fudhatee, namoota duratti harka isaa dhiqatee, "Ani dhiiga nama kanaa irratti yakka hin qabu, isin beekkadhaa!" jedhe*. ²⁵Kana irratti namoonni hundinuu, "Dhiigni isaa nu irraa, ijoollee keenya irraas haa barbaadamu!" jedhanii deebisanii*. ²⁶Philaaxos ergasii Barabbaa gad isaaniif dhiisee, Yesusin immoo reebisee akka fannifamuuf dabarsee kenne.

*²⁴ 27:4; Kes 21:6-9; Far 26:6

*²⁵ 23:35; HoE 5:28

Warri Loltuu Yesusitti Ga'isuu Isaanii

(Mar 15:16-20; Yoh 19:2-3)

²⁷Yommu loltoonni bulchaa biyyaa Yesusin gara mana mootummaatti geessanii, kutata loltuu sana keessaa warra hafan isatti dachaasan. ²⁸Isaan wayyaa irraa baasanii, uffata bildiimaa itti uffisan. ²⁹Gonfoo qoraattii hojjetanii mataa isaa irra kaa'anii, ulees harka isaa mirgaatiin qabachiisan. Isa durattis jilbeenfatani, "Attam ree, yaa mootii Yihudootaa!" jedhanii itti ga'isan*. ³⁰Isatti tufanii, ulicha fuudhanii ittiin mataa isaa rurrukutan*. ³¹Erga itti ga'isanii booddee immoo, uffata sana irraa baasanii, wayyaa isaa deebisanii itti uffisan; kana booddees fannisuudhaaf isa geessan.

*²⁹ Luq 23:11

*³⁰ Isa 50:6

Yesus Fannifamuu Isaa

(Mar 15:1-32; Luq 23:26-43;
Yoh 19:17-27)

32 Utuu gad ba'anii, nama biyya Qareenaa Simi'oon isa jedhamu tokko argatanii, fannoo Yesus akka baatuuf isa giddistisan. ³³ Isaan iddoo Golgootaa jedhamu dhufan; "Golgootaa" jechuun "Iddoo lafee mataa" jechuu dha. ³⁴ Loltoonni achitti daadhii waynii hadhooftuudhaan makame haa dhuguuf kennaniif; inni garuu afaaniin qabe, dhuguu jibbe*.

*34 Far 69:21

35 Erga isa fannisanii booddee muka buufatanii uffata isaa hirmaatan*.

³⁶ Kana booddee isaan taa'anii achitti isa eegan. ³⁷ Caaffanni yakka inni ittiin hadheeffame mul'isus, "Inni kun Yesus mootii Yihudootaa ti" kan jedhu, mataa isaa irraan kaa'amee ture.

³⁸ Yommus saamttonni lama isaa wajjin, inni tokko mirga isaatti, inni kaan immoo bitaa isaatti fannifaman*.

³⁹ Warri achiin darbanis mataa isaanii raasanii*, ⁴⁰ "Ati isa mana qulqullummaa jigsitee, guyyaa sadiitti ijaartu, ilma Waaqayyoo yoo taate mee of oolchi! Fannoo irraas gad bu'il" jedhanii in arrabsu turan*.

⁴¹ Luboonni warri angafoonnis immoo barsiisota seeraa fi maanguddootaa wajjin akkasuma isatti ga'isanii, ⁴² "Inni namoota biraa oolcheera, ofii isaa immoo oolchuu hin danda'u. Inni mootii Israa'el erga ta'ee, mee amma fannoo irraa gad haa bu'u nus isatti in amanna. ⁴³ Inni Waaqayyoon amanateera, Waaqayyoo immoo yoo isatti gammade isa haa oolchu; innumtuu 'Ani ilma Waaqayyoo ti' jedheera" jedhan*. ⁴⁴ Warri saamttonni isaa wajjin fannifaman iyyuu akkasuma isa in arrabsu turan.

*35 Far 22:18

*38 Isa 53:12

*39 Far 22:7; 109:25

*40 26:61; Yoh 2:19

*43 Far 22:8

Yesus Du'uu Isaa

(Mar 15:33-41; Luq 23:44-49;
Yoh 19:28-30)

45 Guyyaa sa'aatii ja'aa hamma sa'aatii sagaliitti dukkanni lafa hundu-

*6 Mat 27:46 "Eli, Eli" yookiis "Elohee, Elohee".

maa irra ture. ⁴⁶ Gara sa'aatii salgaftanii Yesus sagalee guddaadhaan, "Eli, Eli! lamaa sabaktanii?" jedhee waammate; kumis, "Waaqayyoo ko, Waaqayyoo ko maaliif na dhiifte?" jechuutti in hikka-ma*. ⁴⁷ Warra achi dhaabatan keessaa kaan kana dhaga'anii, "Namni kun Fil-yaasin waammata" jedhan. ⁴⁸ Achumaan immoo tokko isaan keessaa fiigee waan akka cumaa buqqee hadhaa'aa, isa daadhii waynii dhangaggaa'aa guutame fuudhee uleetti kaa'ee, akka inni dhuguuf kenneef*. ⁴⁹ Warri kaan garuu, "Turi! Eliyaas isa oolchuudhaaf yoo dhufe, mee in ilaalla!" jedhan. ⁵⁰ Yennin ammoo sagalee guddaadhaan iyyee hafuura isaa kenne.

*46 Far 22:1

*48 Far 69:21

51 Kunoo, golgaan mana qulqullummaa olii hamma gadiitti iddoo lamatti targa'e, lafti in socho'e, kattaawwanis in dadayya'an*. ⁵² Awwaalonnis immoo banamanii, warri qulqulloonni dur du'an in kaafaman. ⁵³ Isaanis awwaalota keessaa ba'anii, du'aa ka'uu Yesus booddee Yerusuleem mandara qulqullaa'aatti lixanii namoota baay'etti mul'atan.

*51 Bau 26:31-33; Ibr 10:19-20

54 Angafni dhibbaa fi namoonni isaa wajjin Yesusin egaa turan, socho'a lafaa, waan yeroo sana ta'e hundumaas yommuu argan gudduu sodaatanii, "Namni kun dhuguma ilma Waaqayyoo ture" jedhan. ⁵⁵ Dubartoonni baay'een Galiilaadhaa isii duukaa bu'anii isaaf kan hojjetan, halaala dhaabatanii in ilaalu turan*. ⁵⁶ Maariyaam isheen Magdalaa, Maariyaam haati Yaaqoobii fi Yoseef, haati ilmaan Zabdewosis isaan keessu turan.

*55 Luq 8:2-3

Yesus Awwaalamuu Isaa

(Mar 15:42-47; Luq 23:50-56;
Yoh 19:38-42)

57 Yommuu galgalaa'e sooresni mandara Armaatiyaa, Yoseef jedhamu tokko dhufe; namichi kun ofuma isaalli bartuu Yesus ta'eera. ⁵⁸ Inni Philaaxos bira dhagee, reeffa Yesus kadhuc; kana irratti Philaaxos akka kennamuuf

in abboome*. ⁵⁹ Yommus Yoseef reef-ficha fuudhee, wayyaa haarrii quncee talbaa irraa dha'amecn kafanee, ⁶⁰ awaala isa reefuu ofii isaatiif garaa dhagaa keessatti tolfate keessa kaa'e; dhagaa guddaas gara balbala awwaali-chaatti gangalchee, adeeme*. ⁶¹ Maariyaam isheen Magdalaa, Maariyaam isheen kaanis fuullee awwaalichaa in taa'u turan.

*58 Kes 21:23

*60 Isa 53:9

Warra Awwaalicha Eegan

62 Guyyaan qophaa'ummaa darbee borumtaa isaa luboonni warri angafoonnii fi Fariisonni Philaaxos duratti walitti qabamanii, ⁶³ "Gooftaa! Inni wallaalchifataan sun utuu jiruu, 'Guyyaa sadii booddee nan kaafama' akka inni jedhe yaadanneerra". ⁶⁴ Kanaafis awwaalichi hamma guyyaa sadaffaatti akka eegamu, abboomi! Kun yoo ta'uu dhaabaate garuu bartoonni isaa dhufanii isa hatanii namootaan immoo, 'Inni du'aa ka'eera' in jedhu; wallaalchisuun inni gara dhuma kun immoo isa duraa irra caalaa kan hammaatu in ta'a" jedhaniin. ⁶⁵ Philaaxos yommus, "Warra eegan fudhadhaa dhaqaatii akka beektanitti eegsifadhaa!" isaaniin jedhe. ⁶⁶ Akkasitti isaan eegdota sanaa wajjin dhaqanii, dhagichatti mallattoo godhanii, awwaalicha eegsisan.

*63 16:21; 17:23; 20:19; Mar 8:31; 9:31;

10:33-34; Luq 9:22; 18:31-33; Yoh 7:12;

2Qor 6:8

Du'aa Ka'uu Yesus

(Mar 16:1-10; Luq 24:1-12; Yoh 20:1-10)

28 ¹ Sanbanni erga darbee, jalqaba torbaniitti barti [gaafa Sanbata guddaa], Maariyaam isheen Magdalaa fi Maariyaam isheen kaan awwaalicha ilaalu dhaqan*. ² Kunoo, ergamaan gooftichaa waaqa irraa gad bu'ee, dhufee dhagicha balbala awwaalichaa irraa garagalche waan irra taa'eef, socho'i lafaa guddaan isaa ta'e. ³ Bifni isaa akka bakakkaa, uffanni isaas akka cab-bii adii ture*. ⁴ Warri eegdonni awwaalichaa isa sodaachuu irraa kan ka'e rom'anii, akka waan du'anii ta'an. ⁵ Ergamaan sun garuu warra dubartootaan, "Isin Yesusin isa fannifamee ture akka barbaaddan anuu beeka. Hin sodaatinaa! ⁶ Inni as hin jiru, akkuma

jedhe ka'eera; kottaa iddoo reefi isaa kaa'amee ture iyyuu ilaalaa*! ⁷ Ammas dafaa dhaqaa bartoota isaatti, 'Inni du'aa ka'eera, kunoo, inni isin dura Galiilaa in dhaqa, achitti isa in argitu' jedhaatii himaa! Kunoo, ani isinitti himeera" jedhe*. ⁸ Yommus isaan so-daa fi gammachuu guddaadhaan awwaalicha keessaa ba'anii, bartoota isaatti himuudhaaf in fiigan.

*1 HoE 20:7; 1Qor 16:2; Mul 1:10

*3 17:2; HoE 1:10

*6 12:40; 16:21; 17:23; 20:19

*7 26:32; Yoh 21:1-23

9 Kunoo, Yesus isaanitti dhufee, na-gaa isaan gaafate; isaan immoo itti dhi'aatanii miilla isaa qabatanii sagada-niif. ¹⁰ Yommus Yesus, "Hin sodaati-naa, dhaqaa Galiilaatti akka gad bu'a-niif obboloota kootti himaa! Isaanis achitti na arguuf jiru" isaaniin jedhe*.

*10 Ibr 2:11

Eegdonni Waan Ta'e Himuu Isaanii

11 Warri dubartootaa utuu karaa adeemaa jiranii, kunoo, warra awwaalicha egaa turan keessaa kaan gara mandaraa dhaqanii, waan ta'e hundumaa luboota warra angafootatti himan. ¹² Luboonni warri angafoonnis maanguddootaa wajjin wal ga'anii, erga mari'atanii booddee, horii ga'u warra loltuu sanaaf kennanii, ¹³ "Waa'ee isaa immoo, 'Bartoonni isaa halkan dhufanii utuu nuyi rafnuu, reeffa isaa hatanii sokkan' jedhaatii namootatti himaa*! ¹⁴ Dubbiin kun gurra bulchaa biyyaa bira yoo ba'e immoo, nuyi in qabaneessina; isin rakkinatti akka hin galles in goona" jedhaniin. ¹⁵ Kanaaf warri eegdonni horicha fudhatanii, akka isaanitti himame in godhan. Egaa dubbiin kun hamma har'aatti iyyuu Yihudoota gidduutti akkasitti in odeeffama.

*13 27:64

Yesus Bartoota Isaatti Mul'achuu Isaa

(Mar 16:14-18; Luq 24:36-49;
Yoh 20:19-23; HoE 1:6-8)

16 Bartoonni kudha tokkon immoo, Galiilaa keessaa gara gaara itti Yesus wal argina isaaniin jedhe, in dhaqan*. ¹⁷ Yeroo isa argan in sagadaniif; kaan garuu in maman. ¹⁸ Yesus immoo gara isaaniitti dhi'aatee, "Gooftummaan

hundinuu waaqa irratti lafa irrattis anaaf kennameera*. ¹⁹Egaa dhaqaa, maqaa abbaatii fi ilmaatti, kan hafuura qulqulluuttis isaan cuuphuudhaan, saba hundumaa bartoota koo godhaa*! ²⁰Waan isin abboome bundumaa eegu isaan barsiisaa! Kunoo, ani immoo

hamma dhuma baraatti guyyaa hundumaa isinii wajjin nan jira" isaaniin jedhe*.

*16 26:32; 28:7,10; Mar 14:28

*18 11:27; Dan 7:14; Efe 1:20-22

*19 10:5-6; Mar 16:15-16; HoE 1:8;

2Qor 5:20

*20 18:20; Yoh 14:23; HoE 18:10

Wangeela Gooftaa Keenya Yesus Kristos Isa Qulqulluu Isa Maarqos Caafe

Lallaba Yohannis Cuuphaa

(Mat 3:1-12; Luq 3:1-18; Yoh 1:19-28)

1 Kun jalqaba wangeela Yesus Kristos ilma Waaqayyoo ti. ²Maccaafni, "Ilaa, ergamaa koo isa karaa siif qopheessu si dura nan erga!" in jedha. Maccaafa Isaayaas raajichaa keessatti immoo*, ³"Sagaleen lafa onaa keessaa in iyya; dhaga'aa dhageeffadhaa, gooftichaaf karaa tolchaa-tii haraa, daandij inni irra adeemus qajeelchaa!" kan jedhu caafamee jira*. ⁴Bau 23:20; Mil 3:1; Mat 11:10; Luq 7:27

*3 Isa 40:3

4 Yohannis cuuphaan lafa onaa keessatti argamee, "Cuuphamaa, yaada garaa geddarachuu keessan mul'isaa! Waaqayyoo immoo cubbuu keessan isiiniif in balleessa" jedhee labse*. ⁵Guummaa kutaa biyya Yihudaa keessa, mandara Yersaalem keessa kan jiraatanis hundinuu lafa Yohannis cuuphaan jirutti ba'anii, cubbuu isaanii himachaa laga Yordaanositti of in cuuphsisu turan. ⁶Yohannis uffata rifeensa gaalaa irraa dha'ame uffatee, mudhii isaas teephaan hidhate, hawaannisaa fi damma moggaa nyaachaa jiraate*. ⁷Innis, "Inni ana irra jabaatu na booddeedhaan dhufaa jira; gad guguufee hidhaa kophee isaatii illee hiikuudhaaf ani nama ta'u miti*. ⁸Ani bishaaniinan isin cuuphe; inni garuu hafuura qulqulluudhaan isin in cuupha" jedhee labse*.

*4 HoE 13:24; 19:4

*6 2Mot 1:8; Zak 13:4; Mat 11:8

*7 HoE 13:25

*8 HoE 1:5

Cuuphamuu Yesus

(Mat 3:13-17; Luq 3:21-22; Yoh 1:31-34)

9 Bara sanatti Yesus, Naazireet mandara Galiilaatii dhufee, Yohannis Yordaanositti isa cuuphe*. ¹⁰Yohannis akkuma Yesus bishaanicha keessaa ba'een, bantiwwan waaqaa saaqamuu isaanii, hafuurri qulqulluunis akka gugeetti dhufee isa irra bu'uu isaa arge.

¹¹Sagaleen immoo, "Ati ilma koo isa jaallatamaa dha; gammachuun koos sitti in raawwatama" jedhee waaqa irraa dubbate*.

*9 Luq 2:51

*11 9:7; Uma 22:2; Far 2:7; Isa 42:1;

Mat 12:18

Qoramuu Yesus

(Mat 4:1-11; Luq 4:1-13)

12 Hafuurri qulqulluun achumaan Yesusin gara lafa onaatti in baase. ¹³Yesus lafa onaa keessa guyyaa afurtama bubble, Seexanaanis qoramaa ture. Achittis bineensota gidduu ture, ergamoonni Waaqayyoo isaaf in ergamu turan.

Yesus Galiilaatti Hojil Isaa Jalqabuu Isaa

(Mat 4:12-17; Luq 4:14-15)

14 Yohannis cuuphaan mana hidhaatti dabarfamee erga kennamee booddee, Yesus kutaa biyya Galiilaa dhufee wangeela Waaqayyoo lallabe*. ¹⁵"Barichi raawwatameera, mootummaan Waaqayyoo dhi'aateera, yaada garaa geddaradhaa wangeelatti amanaa!" jedhe*.

*14 6:17

*15 Dan 7:22; Mat 3:2; Gal 4:4

Yesus Bartoota Warra Jalqabaa Arfan Waamuu Isaa

(Mat 4:18-22; Luq 5:1-11)

16 Yesus ciisa bishaan Galiilaa bukkee utuu darbuu, Simoonii fi Indriiyaasin obboleessa Simoon kiyyoo isaanii bishaanichatti utuu darbatanii arge; isaan qurxummj-qabduu turan. ¹⁷Yesus immoo, "Na duukaa kottaa! Anis nama kan walitti qabdan isinan godhadha" isaaniin jedhe. ¹⁸Isaan achumaan kiyyoota isaanii achitti dhiisanii, isa duukaa in bu'an. ¹⁹Yesus takka adeemee, Yaaqoobii fi Yohannisin ilmaan Zabdewos, bidiruu isaanii keessa taa'anii kiyyoota isaanii utuu totolfatanii arge. ²⁰Inni achumaan isaan waame; isaanis

abbaa isaanii Zabdewosin hojjetootaa wajjin bidiruu keessatti dhiisanii, Yesus duunkaa bu'an.

Yesus Qifirnaahomitti Hafuura Hamaa Ifacbuu Isaa

(Luq 4:31-37)

21 Yesus, bartoonni, waamamanis mandara Qifirnaahom dhaqan; inni immoo guyyaa Sanbataatti mana sagadaatti galee barsiise*. 22 Garaan warra isa dhaga'aniis barsiisa isaatiin rukutame; Yesus akka barsiisota seeraatti utuu hin ta'in, akka nama aboo qabuutti isaan in barsiisa ture*. 23 Namni hafuura hamaadhaan qabame tokko mana sagadaa isaanii keessa ture iyyuu, si'uma sana caraanee. 24 "Yaa Yesus nama Naazireet, dhimma keenya keessa maaltu si buuse? Silaa nu bal'eessuu yaadde dhuftee? Anoo eenyu akka ati taate si beeka, yaa qulqulluu Waaqayyoo" jedbe*. 25 Yesus garuu, "Gab jedhi, keessaa ba'is!" jedhee hafuuricha hamaa in ifate. 26 Hafuurri hamaan sun namicha qabatee ture sana wixxiifachiisee, sagalee guddaadhaan iyyee, namicha keessaa ba'e*. 27 Isaan hundinuu na'anii, dinqifatanis, "Maal wanti akkasii? Barsiisa haaraa aboo of keessaa qabul inni hafuurota hamoota iyyuu in abboota; isaanis isaaf in abbootamuu" jedhanii walitti dhubbatan. 28 Oduun isaa takkaadhummaan naanna'aa kutaa biyya Galiilaa sana keessaa iddoo halle hundumaatti dhaga'ame.

*21 6:2; Luq 4:16

*22 Mat 7:28-29

*24 5:7; Mat 8:29; Yoh 6:69

*26 9:26

Yesus Dhukkubsatoota Baay'ee Fayyisuu Isaa

(Mat 8:14-17; Luq 4:38-41)

29 Yesus mana sagadaatii akkuma ba'een, Yaaqoobii fi Yohannisii wajjin mana Simoonii fi Indriyaas dhaqe. 30 Yommuu amaatiin Simoon dhukkuba dhagna-gubadhaan qabamtee in ciifti turte; achumaan jarri waa'ee ishee isatti biman*. 31 Yesus itti dhi'aatee, harka ishee qabee ol ishee kaase. Dhagna-gubaan sunis ishee dhiise, isheen immoo isaan in keessumsifte.

32 Galgala sana erga aduun lixxee booddee, warra dhukkubsatan, warra hafuura hamaadhaan qabamanis hunduman gara isaatti fidan. 33 Namoonni mandara sanaa hundumtuu balbala duratti walitti qabaman. 34 Yesus dhukkubsatoota baay'ee warra dhukkuba garaa garaatiin rakkachaa turan fayyisee, hafuurota hamootas baay'ee baase; hafuuronni hamoonni isa waan beekaniif, inni dubbachuu isaan dhowwe*.

*30 HoE 28:8

*34 HoE 16:17-18

Yesus Galiilaatti Lallabuu Isaa

(Luq 4:42-44)

35 Ganama barii amma illee utuu bin ifin ka'ee, gad ba'ee gara iddoo namni hin jirree dhaqee, achitti Waaqayyoon in kadhate*. 36 Simoonii fi warri isaa wajjin turan isa barbaacha ba'an. 37 Isa argatanii, "Hundinuu si barbaadaa jiru" jedhaniin. 38 Yesus garuu, "Ani isaaf waanan ba'eef, achittis akkan lallabuuf kottaa gara mandaroota nutti aananii in dhaqnaa!" isaaniiin jedhe. 39 Inni dhaqee manneen sagadaa isaanii guutummaa kutaa biyya Galiilaa keessa jiranitti lallabee, hafuurota hamootas namoota keessaa baase*.

*35 6:46; Mat 14:23; Luq 5:16

*39 Mat 4:23; 9:35

Yesus Namicha Lamxaa'aa Qulleessuu Isaa

(Mat 8:1-4; Luq 5:12-16)

40 Namni dhagni isaa lamxaa'ee tokko gara Yesus dhufee [jilbeenfatee], "Fedha kee yoo ta'e na qulleessuu in dandessa" jedhee isa kadhate. 41 Kanaaf Yesus garaa laafeefii hiixatee qabee, "Fedheeraa qullaa'il" ittiin jedhe. 42 Achumaan namichi lamxii isaa irraa fayyee qullaa'e. 43 Yommuu Yesus namicha cimsee of eeggachiisee*, 44 "Beekkadhu, waan tokko illee namatti hin himin! Garuu dhaqii luba of ilaalchisi, fayyuu kee hundumaattuu haa mul'atuuf akka Museen abboota mettis qullaa'uu keetiif kennaa kee dhi'cessi!" jedhee isa gad dhiise*. 45 Namichi achii erga ba'ee booddee, waan baay'ee waa'ee isaatiif odeesuutti ka'ee, dubbii kana biyyaan ga'e.

Kanaaf Yesus lafa namni bin jirree bubbule malee, mul'inatti mandaratti galuu hin dandeenye; namoonnis iddoo hallee gara isaa in dhufu turan.

*43 3:12; 7:36

*44 Lew 14:1-32

Yesus Namicha Dhagni Isaa Gar Tokko Do'e Fayyisuu Isaa

(Mat 9:1-8; Luq 5:17-26)

2 1 Guyyaa muraasa booddee Yesus deebi'ee Qifirnaahomitti gale; namoonni immoo akka inni mana jiru dhaga'an. 2 Balbaluma duraa iyyuu hamma iddoon dhibutti, namoonni baay'een walitti qabaman; Yesus immoo dubbii wangeelaa isaanitti in hima ture. 3 Yommuu jarreen tokko, nama dhagni isaa gar tokko duunaan afur ta'anii baatan, fidanii gara Yesus dhufan. 4 Baay'ina namootaatiif gara Yesusitti geessuu dadhabnaan, bantii mana [biyya sanaa isa diriiraa], kallattii Yesus tureen diiganii erga saaqanii, siree namichi dhagni isaa gar tokko du'e irra ciisee jiru gad buusan. 5 Yesus amantii jarreen kanaa yommuu arge, namicha isa dhagni isaa gar tokko du'een, "Ilma koo, cubbuun kee hundinuu siif dhiifameera" jedhe*.

*5 Luq 7:48

6 Barsiisonni seeraa warri achi taa'aa turan tokko, garaa isaanii keessatti yaadaa turanii, 7 "Attamitti namichi kun akkas dubbata? Kun Waaqayyoon arrabsuu isaa ti! Waaqayyoo tokkicha malee eenyutu cubbuu namaaf dhiisuu danda'a?" jedhan*. 8 Yesus achumaan garaa isaanii keessatti yaadaa akka jiran hafuuraan hubatee, "Maaliif waan akkasii garaa keessanitti yaaddu?" 9 Kamtu salphaa dha? Namicha dhagni isaa gar tokko du'e sanaan, "Cubbuun kee siif dhiifameera" jechuu moo yookiis, 'Ka'itii siree kee fudhadhuu adeemi' jechuu? 10 Garuu ilmi namaa lafa irratti dhiifamuu cubbuu kennuudhaaf aboo akka qabu beekaa!" isaaniiin jedhe. Isa dhagni isaa gar tokko du'een immoo, 11 "Sittan hima, ka'itii siree kee fudhadhuu mana keetti gali!" jedheen*. 12 Utuma isaan ilaalanii, namichi sun ka'ee, achumaan siree isaa fudhatee gad ba'e. Kana irratti hundumti isaanii fajajanii, "Kan akkasii kana takkaa arginee hin

beeknu" jechaa, Waaqayyoo hooqubaa dhi'cessan*.

*7 Far 130:4; Isa 43:25

*8 Yoh 2:25

*11 Yoh 5:8

*12 Mat 9:33

Waamamuu Lewwii

(Mat 9:9-13; Luq 5:27-32)

13 Yesus ammas gad ba'ee gara qarqara bishaanii dhaqe; namoonni hundinuu gara isaa dhufnaan, isaan barsiise. 14 Inni utuu darbuu, Lewwii ilma Alfewos iddoo qaraxaa utuu taa'uu argee, "Na duukaa bu'i!" jedheen. Kana irratti Lewwiiin ka'ee, duukaa bu'e. 15 Warri Yesus duukaa bu'an namoota baay'ee waan turaniif, Yesus mana Lewwii maaddiitti yommuu taa'e, qaraxxoonni fi warri akka seeraatti hin jiraanne baay'atanii, Yesusii fi bartoota isaa wajjin maaddiitti in taa'an. 16 Fariisota keessaa barsiisota seeraa kan turan, Yesus warra akka seeraatti hin jiraannee fi warra qaraxxuu wajjin nyaachuu isaa yommuu argan, "Inni attamitti warra qaraxxuu dhaa fi warra akka seeraatti hin jiraannee wajjin nyaata?" jedhanii bartoota isaa gaafatan*. 17 Yesus kana yommuu dhaga'e, "Namoonni fayyaan ogeessa qorichaa hin barbaadan, dhukkubsatoota barbaada malee; ani warra jireenya qajeeltoo jiraatan waamuu hin dhufne, warra cubbamoota waamuufan dhufe malee" isaaniiin jedhe*.

*16 Luq 15:1-2

*17 1Qor 1:26-30

Gaaffii Waa'ee Soomlitiif Gaafatame

(Mat 9:14-17; Luq 5:33-39)

18 Bartoonni Yohannisii fi bartoonni Fariisotaa in soomu turan; jarreen tokko immoo dhufanii Yesus, "Bartoonni Yohannisii fi bartoonni Fariisotaa maaliif soomu? Bartoonni kee immoo maaliif hin sooman?" jedhan. 19 Yesus immoo deebisee, "Dhirsii misirroo utuu isaanii wajjin jiruu, warri cidhaa soomuu danda'uu ree? Hamaa dhirsaa misirroo of biraa qabanitti, soomuu hin danda'an". 20 Guyyoonni dhirsii misirroo isaan duraa itti fudhatamu dhuufuuf jiru; egaa guyyaa sanatti in soomu*. 21 Homtinuu erbee haaraa

1 Mar 1:23 "Hafuura hamaa" yookiis "Hafuura xuraa'aa".

takkaa hin miicaml'n uffata moofaatti hin hodhu; kana yoo godhe erbichi haaraan uffata moofaa sana irraa in tarsaasa, tarsa'aan isaas isa duraa irra kan caalu in ta'a. ²² Akkasuma immoo daadhii waynii haaraa qodaa boso-saatti hin naqan; kana yoo godhan daadhichi qodicha in dboosa, daadhichi, qodichis in badu. Egaa daadhii waynii haaraa qodaa jabaatti in naqu" isaaniin jedhe*.

*19 Yoh 3:29

*20 Luq 17:22; Yoh 16:20

*22 Iyo 32:19

Gaaffii Waa'ee Sanbataa

(Mat 12:1-8; Luq 6:1-5)

²³ Guyyaa Sanbataa tokko immoo Yesus maasii qamadii keessa in darba ture; bartoonni isaas utuu adeemanil asheetii cirachuu jalqaban*. ²⁴ Fariisonni yommuu, "Argitaa? Bartoonni kee guyyaa Sanbataatti gochuun seeraan kan dhowwame maaliif godhu?" jedhanii isa gaafatan. ²⁵ Yesus deebiisee, "Daawit namoota isaa wajjin waan nyaatu dhaabee yommuu beela'e, waan inni godhe isin takkaa hin dubbifnee ree*? ²⁶ Innoo, bara Abiyaataar angafa lubootaa turetti, mana Waaqayyooti galee, buddeena ilaalchaa Waaqayyooft dhi'aates, luboota irraa kan hafe warri kaan nyaachuun seeraan dhowwamee kan ture nyaatee, namoota warra isaa wajjin turaniifis kenne" isaaniin jedhe*. ²⁷ Yesus itti dabalee, "Sanbatatu namaaf uumame malee, namni Sanbataaf hin uumamne". ²⁸ Egaa ilmi namaa Sanbata irratti iyyuu gooftaa dha" isaaniiin jedhe.

*23 Kes 23:25

*25 1Sam 21:1-6

*26 Lew 24:5-9

*27 Kes 5:14

Yesus Namicha Harka

Naafaa Fayyisuu Isaa

(Mat 12:9-14; Luq 6:6-11)

³ ¹ Yesus ammas mana sagadaa tokkotti ol lixe; namni harki isaa tokko naafate immoo achi ture. ² Yommuu jarri isa hadheessuudhaaf guyyaa Sanbataatti namicha kana fayyisa yoo ta'e jedhanii, isa in gaadu turan. ³ Yesus immoo namicha barki

isaa naafate sanaan, "Ka'ii gidduu dhaabadhu!" jedhe. ⁴ Jaraanis, "Seerri keenya guyyaa Sanbataatti gaarii moo bamaa gochuu yookiis lubbuu oolchuu moo ajjeesuu nu abbooma?" jedhe. Isaan garuu calluma jedhan*. ⁵ Kana irratti aaree warra naanna'aa isaa jiran ilaalee, mata-jabina isaaniittis gaddec namichaan, "Harka kee diriirsi!" jedhe. Yommuu namichi harka isaa diriirse, harki isaa deebi'ee in fayyic*. ⁶ Yommuuma warri Fariisotaa gad ba'anii warra garee Herodisii wajjin koratanii, attamitti akka isa balleessan mari'atan*.

*4 Luq 14:3

*5 6:52; Yoh 12:40; Rom 11:25; Efe 4:18

*6 12:13; Mat 22:16; Yoh 5:18

Namoonni Yesus

Duukaa Bu'uu Isaaniin

(Mat 12:15-21; Luq 6:17-19)

⁷ Yesus bartoota isaa wajjin jara biraa sokkee gara bishaan ciisaa dhaqe. Kutaa biyya Galiilaatii fi biyya Yihudaatii namoonni sonaan baay'een isa duukaa dhaqan. ⁸ Waan inni hojjete hundumaa warri dhaga'an, mandara Yerusaleemii, biyya Edoomiyaatii, biyya Yordaanos gamaatii, naannoo mandaroota Xiirsoosii fi Sidoonii sonaan baay'atanii gara isaa dhufan*. ⁹ Innis, tuuti sun dhiibboodhumaa akka isa hin buruqsineti, bidiruun tokko qopbaa'ee akka isa eeguuf bartoota isaatti bime*. ¹⁰ Inni dhukkubsatoota baay'ee waan fayyiseef, warri dbukku-ba garaa garaa qaban hundinuu isa harkaan qabuudhaaf, hamma isa irratti wal caccabsanitti ga'an*. ¹¹ Hafuuronni hamoonni² namoota keessa jiran yeroodhumaa isa arganitti, fiula isaa duratti kufanii, "Ati ilma Waaqayyoo ti" jedhanii in iyyu turan. ¹² Inni garuu akka isaan isa hin mul'ifnetti cimsee isaan ifate*.

*7-8 Mat 4:25

*9 4:1; Luq 5:1-3

*10 6:56; Mat 14:36; 15:30

*11-12 1:34; Luq 4:41

Yesus Warra Kudha Lamaan Fo'achuu Isaa

(Mat 10:1-4; Luq 6:12-16)

¹³ Yesus gara gaaraatti ol ba'ee, warra barbaades ofitti waame; isaanis gara isaa dhufan. ¹⁴ Isaa wajjin akka turaniif wangeela lallabuufis akka isaan erguuf, namoota kudha lama bartoota godhate; (isaan kana warri inni "Ergamoota" jedhee immoo waame). ¹⁵ Hafuurota hamoota baasuufis aboo akka isaan qabaatan godhe. ¹⁶ Warri kudha lamaan inni bartoota isaa godhate immoo, Simoon isa inni "Phexros" jedhee moggaase*, ¹⁷ Yaaqoobii fi Yohannis ilmaan Zabdewos warra inni "Bo'anerges" jedhee moggaase; kunis "Ilmaan qaqawwee" jechuu dba*. ¹⁸ Indriyaas, Filiphos, Bartolomewos, Maatewos, Toomaas, Yaaqoob ilma Alfewos, Taadewos, Simoon isa "Hinaafticha" jedhamec beekame; ¹⁹ akkasumas Yihudaa nama biyya Keriyyot, isa Yesusin dabarsee kenne.

*16 Mat 16:17-18; Yoh 1:42

*17 Luq 9:54

Yesus Humna Maahiltiin Hafuurota Hamoota Akka Baasu

(Mat 12:22-32; Luq 11:14-23; 12:10)

²⁰ Yesus gara manaatti yommuu gale, hamma innii fi bartoonni isaa buddeena illee nyaachuu dadhabanitti ammas tuuti namootaa walitti dachaa'an*. ²¹ Firoonni isaa immoo kana dhaga'anii, "Innool qalbii dabarse" jedhanii, isa qabuudhaaf dhufan*.

*20 6:31

*21 Yoh 8:48; 10:20

²² Barsiisonni seeraa warri Yerusaleemii dhufan immoo, "Bi'el Zebul isa keessa jira; humna angafa Seexanootaa kanaanis bafuurota hamoota in baasa" jedhanii Yesus irratti dubbatan*. ²³ Kana irratti inni gara ofii isaatti isaan waamee fakkeenyaan, "Attamitti Seexanni Seexana baasuu danda'a? ²⁴ Mootummaan tokko ofii isaatii yoo gargar cabe, mootummaan sun danda'ee hin dhaabatu; ²⁵ maatiin mana tokkoos yoo ofitti gargar cabe, manni sun dhaabachuu hin danda'u. ²⁶ Seexannis ofii isaa irratti ka'ee yoo gargar

cabe, badduu ba'uu isaa ta'a malee dhaabachuu hin danda'u. ²⁷ Duraan dursee namicha jabaa sana yoo hidhate malee, homtinuu mana nama jabaa tokko cabsee, lixe mi'a isaa saamuu hin danda'u; erga hidhatee booddee garuu dhuguma mana isaa saamuu in danda'a. ²⁸ Ani dhuguman isinitti bima, cubbuun hundinuu arrabssoon kam illee afaan namaa keessaa yoo ba'e, ilmaan namootaaf in dhiifama. ²⁹ Eenyu illee hafuura qulluudhaan mormee isa irratti yoo dubbate garuu, cubbuu bara baraatiin yakkaa ta'a malee, bara baraan dhiifamuu hin argatu" isaaniin jedhe*. ³⁰ Kanas namoonni, "Innool hafuura hamaa³ of keessaa qaba" jedhanii waan turaniif dubbate*.

*22 Mat 9:34; 10:25

*29 Luq 12:10; 1Yoh 5:16; Ibr 6:4-6

*30 Yoh 10:20

Haadha Yesusii Fi Obboloota Isaa

(Mat 12:46-50; Luq 8:19-21)

³¹ Kana booddee haati Yesusii fi obbolaan isaa dhufanii ala dhaabatanii, itti erganiis isa waamsisan. ³² Yeroo sanatti tuuti namootaa isatti naanna'anii in taa'u turan. Isaan, "Kunoo, haati kee, obbolaan kees alaa si gaafachaa jiru" ittiin jedhan. ³³ Inni garuu deebiisee, "Haati koo, obbolaan koos eenyufa'i?" isaaniin jedhe. ³⁴ Gara warra isatti naanna'anii taa'aniis ilaalee, "Haati koo, obbolaan koos warra as jiran kana. ³⁵ Jaalala Waaqayyoo kan godhu eenyu iyyuu obboleessa koo ti, obboleettii koo ti, haadha koo tis" jedhe.

Fakkeenya Namicha

Sanyii Facaasuu

(Mat 13:1-9; Luq 8:4-8)

⁴ ¹ Yesus ciisa bishaanichaa bukkeetti ammas barsiisuu jalqabe. Tuuti isa biratti walitti qabame immoo sonaan baay'annan, Yesus bidiruun tokko yaabbatee, gara gidduu bishaaniittis butatee barsiisuudhaaf taa'e; yommuu namoonni hundinuu qarqara ciisa bishaanichaa turan*. ² Yesus barsiisa isaa keessatti fakkeenya garaa garaatiin waan baay'ee isaan barsiise*. ³ "Dhaggeeffadhaa! Namichi tokko sanyii facaasuudhaaf ba'e. ⁴ Inni utuu

² Mar 3:11 "Hafuuronni hamoonni" yookiis "Hafuuronni xuraa'oon".

³ Mar 3:30 "Hafuura hamaa" yookiis "Hafuura xuraa'aa".

facaasuu kaan karaa bukkee bu'anii, simbirroonnii dhufanii funaananii nyaatan. ⁵Kaan immoo lafa dhagaa, lafa biyyoo baay'ee hin qabne irra bu'an; lafti isaan irra bu'an biyyoo gad fagoo waan hin qabneef dafanii biqilan. ⁶Garuu yommuu aduun itti baate coollaganii, hidda gad fagoo waan hin godhatiniif in gogan. ⁷Kaan qoraattii keessa bu'an; qoraattonnis guddatanii isaan hudhan; isaanis ija hin godhanne. ⁸Kaan garuu biyyoo gaarii keessa bu'an; biqilani, guddatanii, ijas godhatan. Iji isaanii immoo kaan dachaa soddama, kaan dachaa jaatama, kaanis dachaa dhibba ta'e!" jedhe. ⁹Itti dabal-les, "Gurra ittiin dhaga'u kan qabu haa dhaggeeffatu!" jedhe*.

*1 3:7-9; Luq 5:1-3

*2 4:33-34; Mat 13:34

*9 4:23; Mat 11:15; Luq 14:35; Mul 2:7

Fakkeenyl Maaliif Akka Barbaachise

(Mat 13:10-17; Luq 8:9-10)

¹⁰Yeroo Yesus kophaa ta'etti, warri isa bira turan bartoota kudha lamaanii wajjin waa'ee fakkeenya kanaa isa gaafatan. ¹¹Yesus immoo deebisee, "Dhoksaan mootummaa Waaqayyoo isiniif kennameera; warra ala jiraniif garun kun hundinuu fakkeenyaan ta'a.

¹²Utuma ilaalanii akka hin argineef, utuma dhaga'aniis akka hin hubanneef, gara Waaqayyooti akka hin deebineef, cubbuun isaaniis akka isaaniif hin dhiifamneef, fakkeenyaan in kennama" isaanin jedhe*.

*12 Isa 6:9-10; Yoh 12:40; HoE 28:26-27

Hiikaa Fakkeenya Namicha Sanyii Facaasuu

(Mat 13:18-23; Luq 8:11-15)

¹³Yesus itti fufee, "Fakkeenya kun isiniif hin galuu? Egaa attamitti fakkeenya kan ta'e hundumaa hubattu ree? ¹⁴Inni facaasu sanyii dubbii Waaqayyoo facaasa. ¹⁵Karaa bukkeen, fakkeenya warra yommuudhuma duubbiin Waaqayyoo facaafamu dhaga'ani, yommuumas Seexanni dhufee dubbicha isa garaa isaanii keessatti facaafame

butatuu ti. ¹⁶Lafti dhagaas, fakkeenya warra dubbichi garaa isaanii keessatti facaafame, yommuu isa dhaga'an gammachuudhaan fudhatanii ti. ¹⁷Isaan akka biqiltuu hidda gad fagoo hin qabneetti, yeroodhaaf in dhaabatu; sababii dubbichaatiif rakkinni yookiis ari'atamun yommuu ka'u garun achumaan in gufatu*. ¹⁸Lafti qoraattii, fakkeenya warra dubbicha isa garaa isaanii keessatti facaafame dhaga'ani ti. ¹⁹Yaad-doon biyya lafaa, gowwoomsaan sooruma, kajeellaan adda addaas itti dachaa'ani, dubbicha huunaan ija'ntuu hin godhatin hafe*. ²⁰Lafti gaariin garuu, fakkeenya warra dubbicha isa garaa isaanii keessatti facaafame dhaga'ani, fudhatanii, kaan dachaa soddama, kaan dachaa jaatama, kaanis dachaa dhibba ija godhatanii ti" isaanin jedhe.

*17 14:27; Mat 26:31

*19 10:23-24

Fakkeenya Ibsaa Guuboo Jalaa

(Luq 8:16-18)

²¹Yesus ammoo, "Ibsaan guuboo jala yookiis siree jala kaa'amuuf in fidamaa ree? Baattu ibsaa irra akka kaa'amuuf mitii ree? ²²Kan dhokate yoo jiraate, mul'achuudhaaf dhokate; dhoksaatti kan eegame yoo jiraate, bakkeetti ba'uuf eegame". ²³Egaa, namni gurra ittiin dhaga'u yoo qabaate haa dhaggeeffatu!" isaanin jedhe.

*21 Mat 5:15; Luq 11:33

*22 Mat 10:26; Luq 12:2

²⁴Yommuu Yesus, "Isa dhagees-san akeekkadhaa! Qodaa safaraa itti namaaf itti kennitutti siif in kennama, caalchisees siif in kennama". ²⁵Isa fudhatee waa qabuuf, itti dabalamee in kennamaaf, kennaa isaa of keessaa kan hin qabne garuu, innumti inni qabu iyyuu isa duraa in fudhatama" isaanin jedhe*.

*24 Mat 7:2; Luq 6:38

*25 Mat 13:12; 25:29; Luq 19:26

Fakkeenya Sanyicha Isa Ofuma Isaatiin Guddatee

²⁶Yesus itti fufee, "Mootummaan Waaqayyoo akka nama qotiisa isaatti sanyii facaafatee ti. ²⁷Namichi galee halkan in rafa guyyaas in ka'a; sanyichi immoo ntuu inni hin beekin in biqila in guddatas*. ²⁸Lafichi ofuma

isaatiin duraan dursee biqilaa fi humna, itti aansees hudha, kana booddees ija guutuu in godhachiisa. ²⁹Midhaanichi erga bilchaatee garuu yeroon haamaa waan ga'eef, achumaan haamtuu itti in erga" jedhe*.

*27 Yaq 5:7

*29 Yoe 3:13; Mul 14:15

Fakkeenya Ija Mokaa Hundumaa Irra Xinnaatuu

(Mat 13:31-32; Luq 13:18-19)

³⁰Yesus amma immoo, "Mootummaa Waaqayyoo maalitti fakkeessinu? Yookiis isaaf fakkeenya maalii kenninu? ³¹Inni akka ija sanaaficaa ti; yommuu lafatti faca'u ija biqila lafaa hundumaa irra in xinnaata. ³²Inni yommuu faca'u, biqilee in guddata, biqila hundumaa irra kan caalu ta'ee, damee gurguddaa in godhata. Simbirroonni dhufanii gaaddisa damee isaa jalatti mann'ee ijaarratu" jedhe*.

*32 Dan 4:9,18; His 17:23; 31:6

Fakkeenya Garaa Garaatiin Barsiisuu Isaa

(Mat 13:34-35)

³³Yesus fakkeenya baay'ee kana fakkaataniin hamma isaan dhaggeeffachuu danda'anitti dubbicha isaanitti hime. ³⁴Inni fakkeenya malee isaanitti hin dubbanne, kophaatti immoo waan hundumaa bartoota warra kan isaatiif hiike.

Yesus Qilleensa Jabaa Gab Gochuu Isaa

(Mat 8:23-27; Luq 8:22-25)

³⁵Yesus galgala gaafasii bartoota isaatiin, "Kottaa bishaan ciisaa kana gamatti cecnaa" jedhe. ³⁶Bartoonni isaa namoota achi turan gad dhiisanii, akkuma inni bidiruu keessa jirntti Yesusin fudhatanii adeeman; bidiroonni biraas immoo isaa wajjin dhaqan. ³⁷Yommuu qilleensi jabaan hubbisaa dhufe; dha'aan bishaanichaa immoo bidirichatti bu'ee, bishaan itti guutuutti ka'e. ³⁸Yesus garuu bidiricha keessa gara duubaatiin waa horaafatee in rafa ture. Bartoonni isaa isa dammaqsanii, "Barsiisaa! Dhumuun keenya si hin dhibuu?" jedhan*. ³⁹Yesus

* Mar 5:1 "Biyya Gergeeseen" yookiis "Biyya Gadareenee".

dammaqee qilleensicha ifatee, dha'aa bishaanichaan immoo, "Cal jedhi, gab jedhis!" jedhe. Kana irratti qilleensi-chi dhaabannaan gabiin guddaan ta'e*. ⁴⁰Kana booddee bartoota isaatiin, "Maaliif sodaatoo taatan? Amma iyyuu amantii hin qabdanii?" jedhe. ⁴¹Isaan immoo guddaa sodaatanii, "Namni kun eenyu? Qilleensaa fi bishaan in abbooma, isaanis isaaf in abboomamu" waliin jedhan.

*38 Luq 10:40

*39 6:51

Yesus Hafuura Hamaa Namicha Tokko Keessaa Baasuu Isaa

(Mat 8:28-34; Luq 8:26-39)

⁵¹Kana booddee isaan ciisa bishaanii gama, gara kutaa biyya Gergeesaa' dhufan. ²Akkuma Yesus bidiricha irraa bu'een, namni hafuuri hamaan keessa ture tokko, iddoo awwaalaa keessaa ba'ee isatti dhufe*. ³Namichi kun awwaalota gidduu jiraate; homtinuus funyoodhuma sibiilaatiin illee isa hidhuu hin dandeenye. ⁴Inni yeroo baay'ee funyoo sibiilaatii fi hidhaa harkaatiin hidhameera, garun funyoo sibiilaa of irraa in kukkuta, hidhaa harkaa in caccabsa ture. Kanaaf namni tokko illee gad isa qabun hin dandeenye. ⁵Namichi kun yeroo hundumaa halkanii fi guyyaa awwaalota gidduutti, tulloota irrattis argamee in iyya, dhagaadhaanis of in rukuta ture. ⁶Inni fagootti Yesusin argee, gara isaatti fiigee jilbeenfatee Yesusiif sagade. ⁷Caraanaas sagalee guddaa dhaan, "Yaa Yesus ilma Waaqayyoo aabbaa, maal nattii qabda? Maaltus dhimma koo keessa si bunse? Hadaraa Waaqayyoo ana hin dhiphisin!" jedhe*. ⁸Yesus immoo, "Ati hafuura hamaa nana, namicha kana keessaa ba'i!" ittiin jedhee ture. ⁹Yesus, "Maqaan kee eenyu?" jedhee gaafannaan, hafuuriichi immoo, "Maqaan koo duula, nuyi baay'ee dha" jedhee deebiseef. ¹⁰Achumaanis hafuurota baay'ee sana biyya keessaa akka hin baafneef, jabeessee Yesusin kadhate.

*2 1:23

*7 1Mo 17:18; Mar 1:24; Luq 4:34; Yaq 2:19

11 Dirree gaarichaa sana irra, kunoo, hoomaan booyyee bobba'anii turan. 12 Hafuuronni hamoonni sun immoo "Booyyota sanatti akka galluuf itti nu ergii!" jedhanii Yesusin kadhatan. 13 Yommuus inni haa dhaqaniif isaan dhiise. Hafuuronni hamoonni namicha keessaa ba'anii booyyota sanatti galan. Hoomaan akka booyyota kuma lamaatti lakkaa'aman sun, hallayyaa irraa gad gara ciisa bishaaniitti konkolaatanii liqimfaman. 14 Yommuus warri booyyee eegan baqatanii, kana warra mandara keessaa fi warra biyyaattis odeessan. Namoonni immoo waan ta'e kana ilaaluudhaaf dhufan. 15 Yesus hira ga'anii, namicha isa duula hafuura hamaadhaan qabamee ture sana wayyaa uffatee, qalbii isaattis deebi'ee achi taa'ee argan; hundumti isaanis in sodaatan. 16 Duraan achi turanii, waan namicha hafuuri hamaan keessa ture sanaaf ta'e, hoomaan booyyees maal akka ta'an warri argan, jara dhufanitti himan. 17 Yommuus jarri, Yesus kutaa biyya isaanitii akka adeemuuf kadhatan. 18 Yesus achii adeemuudhaaf bidiruu yaabbannaan, namichi hafuura hamaadhaan qabamee ture sun, "Sii wajjin nan adeema" jedhee isa kadhate. 19 Yesus garuu, "Gara mana keetii fi lammii keetii dhaqi, waan gooftaan siif godhe hundumaa, attamittis akka si maare isaanitti himi!" ittiin jedhe malee tole hin jenne*. 20 Namichi achii adeemee mandaroota kurnanuu keessa naanna'ee waan Yesus isaaf godhe hundumaa lahse; hundinuus in dinqifatan*.

*19 8:26; Mat 9:6; Luq 5:24

*20 7:31; Mat 4:25

Intala Yaayirosii Fi Dubartii Ishee Uffata Yesus Tuqxe (Mat 9:18-26; Luq 8:40-56)

21 Yesus bidiruudhaan deebi'ee ciisa bishaanichaa yommuu ce'etti, namoonni baay'een gara isaatti walitti qabaman. Inni immoo qarqara bishaanichaa ture. 22 Yommuus warra geggeessituu mana sagadaa keessaa tokko, maqaan isaa Yaayiros kan jedhamu dhufee, Yesusin argee, miilla isaa jalatti kufee*, 23 "Mucaan koo dhukkubsattee du'uuf jetti, akka isheen fayyitee jiraattuuf hadaraa kottuutii harka kee ishee irra

kaa'ii!" jedhee jabeessee kadhate*. 24 Kanaaf Yesus Yaayirosii wajjin in adeeme; namoonni baay'een isaa dhiisanii duukaa in bu'u turan*.

*22 HoE 13:15; 18:8,17

*23 6:5; 7:32; 8:23; HoE 9:17; 28:8

*24 3:9

25 Dubartiin waggaa kudha lamaaf dhiigni ishee dhaabachuu diduudhaan rakkattu tokko immoo turtte. 26 Isheen ogeessota qorichaa biratti baay'ee dhi-phattee, waan qabdu hundumaas kanuma irratti fixxe; haa ta'u iyyuu malee, qooda itti fooyya'uu ittuma hammaataa adeeme. 27 Isheen waa'ee Yesus yommuu dhageesse, namoota sana gidduu dugda isaa duubaan dhuftee uffata isaa tuqxe. 28 Isheen, "Uffatuma Yesus yoon tuqe illee nan fayya" jettee garaa isheetti yaadde turtte*. 29 Achumaan lolaan dhiiga ishee in cite; isheen immoo dhukkuba isheetti akka fayyite itti dhaga'ame. 30 Yesus yeroodhuma sana humni fayyisu isa keessaa akka ba'e beekke, namoota gidduudhaa garagalee, "Eenyutu uffata koo tuqe?" jedhee gaafate*. 31 Bartoonni isaa immoo, "Akka namoonni si dhiiban utuma argituu, 'Eenyutu na tuqe?' jettee gaafattaa?" jedhaniin. 32 Yesus garuu amma iyyuu nama isa tuqe arguudhaaf naannoo isaa ilaale. 33 Kana irratti dubartiittiin waan isheedhaaf godhame hubattee, sodaachaa rom'aa dhuftee miilla Yesus jalatti lafa dhooftte; dhugaa ishee hundumaas isatti himte. 34 Yesus immoo, "Yaa intala ko, amanttiin kee si fayyiseera, nagaadhaan dhaqi, dhukkuba keettiis kan fayyite ta'ii!" isheedhaan jedhe*.

*28 6:56; HoE 19:12

*30 Luq 5:17; 6:19

*34 10:52; Luq 7:50

35 Utuu Yesus kana dubbachaa jiruu namoonni mana Yaayiros geggeessituu mana sagadaa sanaa, dhufanii, "Intalli kee duuteetti, si'achi innoo maaliif harsiisicha dhamaafta?" jedhaniin. 36 Yesus garuu, waan dubbatame sana homaattuu utuu hin fudhatin, geggeessituu mana sagadaa sanaa, "Hin sodaatin, amani duwwa!" jedhe. 37 Yesus yommuus Phexros, Yaaqoobii fi Yohannis obboleessa Yaaqoob malee, namni kan hira isa duukaa mana namichaa akka dhaqan hin barbaanne*.

38 Gara mana geggeessituu sanaa yommuu dhufan, Yesus huursaa isaanii dhaga'ee, namoota boo'anii wawwaatanis arge. 39 Inni manatti yommuu ol gale, "Maaliif huursitanii boossu? Intalattiin rafuutti jirti malee, hin duune" isaanin jedhe*. 40 Isaanis itti kolfan. Inni garuu hunduma isaanii gad yaasee, abbaa intalattii fi haadha ishee warra isaa wajjin turanis fudhatee, iddoo reefi intalattii jirutti ol gale. 41 Harka ishees qabee, "Xaaliitaa qurnii!" jedheen; kunis, "Intalo! Siinan jedha, ka'ii!" jechuutti hiikama*. 42 Intalattiin si'uma sana kaatee asii fi achi adeemte; isheenis intala waggaa kudha lamaa turtte. Yommuus isaan guddaa gammadanii of wallaalan. 43 Yesus immoo waan ta'e kana eenyu illee akka hin barre jabeessee isaan abboomee, "Wanta nyaatamu isheedhaaf kennaa!" jedhee isaanitti hime*.

*37 9:2; 13:3; Mat 17:1

*39 Yoh 11:4,11

*41 9:27; Luq 7:14; HoE 9:40

*43 1:44; 7:36

Yesus Naazireetitti Tuffatamuu Isaa (Mat 13:53-58; Luq 4:16-30)

6¹ Yesus iddoo sana dhiisee adeemee, gara mandara kutaa biyya itti dhalatee dhaqe; bartoonni isaas isa duukaa dhaqan. 2 Guyyaa Sanhataattis mana sagadaatti harsiisuu jalqabe. Warra isa dhaga'an keessaas baay'een raajeffatanii, "Wanti kun hundinuu cessaa dhufee? Ogummaa attamiitu isaaf kenname? Hojii aangoo attam attamiitus harka isaatiin hojjetaman?" 3 Kun muka soofticha ilma Maariyaam, obboleessa Yaaqoob, Yosees, Yihudaa fi Simoon mitii? Obboleettanni isaas as nu hira jiru mitii?" jedhanii isa manan*. 4 Yesus immoo, "Raajii iddoo biraatti malee biyya isaatti, lammii isaa gidduutti, mana ofii isaattis ulfina hin argatu" isaanin jedhe*. 5 Harka isaa dhukkubsatoota muraasa irra kaa'ee isaan fayyise malee, kana irra kan caalu hojii aangoo achitti hojjechuu hin dandeene*. 6 Amanti-dhabina isaanitti garuu baay'ee dinqifate.

Kana hooddee inni harsiisaa ganneen sana gidduu in deddeebi'e*.

* Mar 6:7 "Hafuurota hamoota irratti" Mar 3:30 ilaali.

*2 Mat 7:28; Yoh 7:15

*3 3:31; Mat 11:6; Yoh 6:42

*4 Yoh 4:44; 7:5

*5 5:23

*6 Mat 8:10; 9:35

Yesus Bartoota Kudha Lamaan Erguu Isaa (Mat 10:5-15; Luq 9:1-6)

7 Yommuus Yesus warra kudha lamaa ofitti waamee, hafuurota hamoota irratti⁵ aboo isaaniif kennee, lamaamaan isaan erge*. 8 Karaadhaaf immoo ulee malee, huddeena, korojoo, waan tokko illee akka hin fudhanne, horiis akka hin baanne isaan abboome. 9 Kophee akka kaa'atan, qomee lama garuu wal irratti akka hin uffanne isaanitti hime. 10 Akkanumas, "Iddoo tokkoo hamma adeemtannitti manuma itti galtan keessa tura; 11 iddoo tokkotti yoo isin simuu dhaabaatan, yoo isin dhaga'uu didanis, akka dhugaa isaanitti ba'uuf yommuu achii adeemtan awwaara mandara sanaa, miilla keessanittii dhadha'adhaa!" isaanin jedhe*. 12 Akkasitti warri kudha lamaa ba'anii, namoonni yaada garaa isaanii akka geddaratan lallaban. 13 Isaanis hafuurota hamoota baay'ee baasanii, warra dhukkubsachaa turanis baay'ee dhadhaa dibataa dibanii, isaan fayyisan*.

*7 Luq 10:1

*8-11 Luq 10:4-11; HoE 13:51

*13 Yaq 5:14-15

Ajjeefamuu Yohannis Cuuphaa (Mat 14:1-12; Luq 9:7-9)

14 Maqaan Yesus bal'aatti beekamee waan tureef, Herodis mootichis waa'ee isaa dhaga'e. Kaan, "Yohannis cuuphaatu du'aa ka'e, kanaaf humni gurguddaan isaan hojjetamaa jiru" jedhan. 15 Warri kaan, "Innoo Eliyaas" jedhan; kaan immoo "Raajiidhuma akka raajota warra durii tokko" jedhan*. 16 Herodis waa'ee isaa yommuu dhaga'e garuu, "Yohannis isa ani mataa isaa mursiisetu du'aa kaafame" jedhe. 17 Herodis waa'ee Herodiyaas haadha manaa obboleessa isaa Filiphosiif jedhee, nama itti ergee Yohannisin qabiisee hiisisee ture; Herodis ishee fuudhee ture. 18 Yohannis immoo Herodisiin, "Haadha manaa obboleessa kee

duraa fudhachuun kee seera miti" jedhe*. ¹⁹Herodiyaas haalloo ittiin qabatee, isa ajjeesuu in barbaaddi turte, garuu hin dandeenye. ²⁰Yohannis nama qajeelaadhaa fi qulqulluu ta'uu isaa beekke, Herodis isa in sodaata waan tureef, isa in eegsisu ture. Yeroo dubbii isaa dhaga'e illee baay'ee walii wallaale; utuma ta'uu iyyuu gammachuudhaan isa dhaggeeffate.

*14-15 8:28; Mat 16:14; Luq 9:19

*17-18 Luq 3:19-20; Lew 18:16

21 Guyyaa itti Herodis seenaa dhalachuu isaatiif jedhee gurguddoota bultii biyya isaatii fi angafoota warra loltuutiif, kutaa biyya Galiilaa keessaa warra beekamaniif nyaachisa godhe irratti, Herodiyaas fucha gaarii argatte. ²²Intalli Herodiyaas ol galtee yommuu sirbite, Herodisii fi keessummoota isaa gammachiifte. Mootichi yommuu intalattiidhaan, "Waanuma barbaadde na kadhaddu, anis siif nan kennal" jedhe. ²³Ammas, "Hamma walakkaa mootummaa kootiitti waanuma ati na kadhaddu siifan kenna" jedhee kakateef*. ²⁴Kana irratti intalattiin gad baatee, "Maal kadhaddu?" jettee haadha ishee gaafatte; isheen immoo, "Mataa Yohannis cuuphaa" jettee deebifteef. ²⁵Kanaaf intalattiin yommuuma gara mootichaatti ariifatee ol galtee, "Akka ati tokkichumaan mataa Yohannis cuuphaa gabateetti anaaf laattu nan barbaada" jetteen. ²⁶Kana irratti mootichi gar-malee in gadde; garuu sababii kakaa isaatii fi keessummoota isaatiif jedhee, isa ishee abdachiise sana arraba isaa geddaru hin barbaanne. ²⁷Achumaan mootichi warra isa eegan keessaa loluu tokke ergee, mataa Yohannis akka fiduuf abboome; loltuun sun immoo dhaqee mana hidhaa keessatti mataa Yohannis mormatti irraa kute. ²⁸Mataa isaa sanas gabateetti fidee intalattiidhaaf kenne; intalattiin immoo haadha isheetiif laatte. ²⁹Bartoonni Yohannis kana yommuu dhaga'an, dhaqanii reeffa isaa fuudhanii, awwaala keessa in kaa'an.

*23 As 5:3,6; 7:2

Yesus Namoota Kuma Shan Nyaachisu Isaa

(Mat 14:13-21; Luq 9:10-17; Yoh 6:1-14)

30 Ergamoonni ergasii Yesus biratti walitti qabamanii, waan hojjetanii fi waan barsiisan hundumaa isaatti himan*. ³¹Inni immoo, "Isin duwwaan anaa wajjin gara iddoo qoofniitti ba'aa, takkas boqodhaa!" isaaniin jedhe. Namoonni baay'een in dhufu in adeemus; kanaaf nyaataaf illee yeroo hin qaban turan*. ³²Yommuu isaan kophaa isaanii bidiruudhaan gara iddoo qoofniitti tokkoo dhaqan. ³³Namoonni utuu isaan adeemaniif waan arganiif baay'een kana hubatan; warri mandaroota hundumaa keessaa dhufan, miillaan fiigani, karaa lafaa naanna'anii, isaan duras iddoo sana in ga'an.

*30 Luq 10:17

*31 3:20

34 Yesus qarqara bishaaniitti yommuu bidiruu keessaa ba'utti, tuuta gobbuu arge. Isaan akka hoolota tiksee hin qabnee waan turaniif immoo isaanii in oo'e, waan baay'ees isaan barsiisuutti ka'e*. ³⁵Yeroo galgalaa'aa adeemetti immoo bartoonni isaa gara isaa dhufanii, "Kun lafa onaa dha, yerichi immoo sokkeera*," gara manneenii fi gandeen nutti aapan kanaa dhaqanii, waan nyaatan akka bitaantiif jara kana gad dhiisi" jedhan. ³⁷Inni garuu deebisee, "Isin ofii keessanii waan isaan nyaatan kennaa?" jedhe. Isaan immoo, "Dhaqnee meetii dhibba lamaan buddeena binnee haa nyaataniif isaaniif kenninu ree?" jedhaniin. ³⁸Kana irratti inni, "Buddeena meeqa qabdu? Dhaqaatii ilaala!" isaaniin jedhe. Isaan immoo meeqa akka ta'e erga baranii, "Buddeena shanii fi qurxummii lama" jedhaniin. ³⁹Yommuu inni immoo, hundinnu kutata kutataan marga lalisaa sana irra akka taa'aniif abboome. ⁴⁰Isaanis dhibba dhibbaan, shantama shantamaanis kutataan taa'an. ⁴¹Buddeen shananii fi qurxummii lamaan fuudhee gara waaqaatti ol ilaalee, eebbisees. Buddeen sana cabsee namootaaf akka dhi'eessaniif bartoota isaatti kekkenne; qurxummii lamaanis hunduma isaaniitiif hirsise*. ⁴²Isaan hundumtuu nyaatanii in quufan, ⁴³Bartoonni

isaa hurraa buddeennii fi qurxummii gundoo kudha lama guutuu fuudhan. ⁴⁴Warri buddeena sana nyaatan immoo dhiironni duwwaan iyyuu kuma shan turan.

*34 Lak 27:17; 1Mot 22:17; 2Sen 18:16; His 34:5; Zak 10:2; Mat 9:36

*35 8:1-9; Mat 15:32-38

*41 7:34; 14:22; Yoh 17:1

Yesus Bishaan Gubbaa Adeemuu Isaa

(Mat 14:22-33; Yoh 6:16-21)

45 Achumaanis Yesus hamma ofii isaatii nuta sana gad dhiisuutti, bidiruu yaabbatanii isa dura gama Betsayidaatti akka ce'an bartoota isaa giddisiise. ⁴⁶Tuuta sanatti erga nagaa dhaamee immoo kadhachuudhaaf gara gaaraatti ol ba'e*. ⁴⁷Yommuu galgalaa'e bidiruttiin ciisa bishaanichaa walakkaa jirti; Yesus garuu kophaa isaa bakkee ture. ⁴⁸Bartoonni isaa bidiruudhaan utuu adeemani qilleensi gara isaaniitti qilleensa'uu irraa kan ka'e, rakkachaa akka turan arge. Gara iyya indaanqoo isa lammaffaatti bishaan gubbaa adeemaa gara isaanii dhufe; isaan bukkee darbuus in barbaade. ⁴⁹Bishaan gubbaa utuu adeemuu yommuu arganis ekeraa dha se'anii, iyyan*. ⁵⁰Hundumti isaanii isa arganii sodaatan. Inni garuu achumaan isaaniitti dubbatee, "Jabaa-dhaa, innoo anaa, hin sodaatinaa!" jedhe. ⁵¹Isaanii wajjinis bidiricha yaabbate; qilleensichis dhaabannaan waanuma jedhan wallaalan*. ⁵²Sammuun isaanii amma iyyuu duudee waan tureef, isaan dinqii inni buddeen sanaan hojjeten iyyuu hubachuu hin dandeenye*.

*46 1:35; Luq 5:16; 6:12

*49 Luq 24:37

*51 4:39

*52 8:17; Mat 16:9

Yesus Genesaarexitti Dhukkubsatoota Fayyisu Isaa

(Mat 14:34-36)

53 Yommuu ce'anis bakkec Genesaarexitti lafatti ba'anii, qarqara bishaanichaatti bidiruu isaanii hidhatan. ⁵⁴Akkuma isaan bidiruu keessaa ba'aniin, namoonni, Yesus akka ta'e baran. ⁵⁵Naanna'aa sanaa immoo asii fi achi fiigani, iddoo inni ga'e jechuu dhaga'an hundumaatti, namoota dhukkub-

satan sireedhaan fiduutti ka'an. ⁵⁶Gandeen, mandaroota yookiis manneen inni dhaqee hundumaattis, dhukkubsatoota lafa gabaa ciibsanii akka isaan shaashara wayyaa isaatii illee tuqaniif isa in kadhaddu turan; hammi shaashara wayyaa isaa tuqan hundinnu in fayyan*.

*56 5:27-28; Mat 9:20; Luq 8:44

HoE 5:15; 19:11,12

Abboommiin Waaqayyoo Seera Muka Abbootaa Caaluu Isaa

(Mat 15:1-9)

7 ¹Fariisonni yommuu barsiisota seeraa Yerusaaleemii dhufan tokkoo wajjin Yesus biratti walitti qabaman. ²Isaan kunis bartoota Yesus keessaa jarri tokko harka xuriitiin, innis akka seera isaaniitti harka dhiqachuudhaan utuu of hin qulleessin, akka buddeena nyaatan argan*. ³Yihudoota kan ta'an hundinnu, caalaadhumatti immoo warri Fariisotaa, barsiisa seera muka abbaa isaanii waan ulfeessaniif, harka isaanii bishaan kaballaa tokkoon utuu hin lola'atin hin nyaatan. ⁴Yommuu gabaadhaa galan utuu of hin qulleessin, akkasuma immoo wanta gabaadhaa dhufu utuu bishaan itti hin facaasin hin nyaatan. Isaan kana malees seerri muka abbaa isaanii kan isaan ulfeessan baay'eetu jira; qodaa itti dhugan, qodaa bishaanii, qodaa sibiila diimaa irraa hojjetaman, [sirees] in dhiq turan*. ⁵Kana irratti Fariisonnii fi barsiisonni seeraa, "Bartoonni kke akka seera muka abbaa keenyaatti jiraachuu dhiisanii harka xuriitiin maaliif buddeena nyaatu?" jedhanii Ycsusin gaafatan.

*2 Luq 11:38

*4 Mat 23:25; Luq 11:39

6 Kanaaf Yesus deebisee, "Isaayaas raajichi waa'ee keessan, waa'ee warra of hin arginee kanaa ba'essa dubbate; 'Sabni kun afaan isaatiin ulfina anaaf kenna, garaan isaa garuu baay'ee anattii fagoo dha. ⁷Ana waaqessuun isaanii akkasumaan, abboommi namaa akka seera Waaqayyooti barsiisu kan jedhu caafamee jira*." ⁸Isin abboommi Waaqayyoo dhiiftanii, seera muka abbootaatti qabamtan" isaaniin jedhe.

*7 Isa 29:13

9 Yesus itti fufee, "Seera muka abbaa keessanii jabeessuudhaaf jettanii abboommii Waqaayyoo diiguudhaaf mala ba'eessa argattan. ¹⁰ Museenoo, 'Abbaa keetii fi haadha keetiif ulfina kenni!' iddoo biraatti immoo, 'Abbaa isaatii fi haadha isaa irratti hamaa kan dubbattu haa du'ul' jedheera*. ¹¹ Isin immoo, namni abbaa isaa fi haadha isaa gargaaruuf ture tokko isaanin, wanti na biraa isiniif kenname, waa'ee isiniif baasuuf ture, amma 'Qurbaana ta'eera', kana jechuunis. 'Waqaayyooof kennameera' yoo jedhe 'Ba'eessa godhe' jettu. ¹² Akkasitti inni deebi'ee abbaa isaatii fi haadha isaatiif waanuma tokko iyyuu akka hin goone karaa laattuuf. ¹³ Kana kan fakkaatan waan baay'ee gochuudhaan, seera muka abbaa keessanii isa walitti dabarsitaniin dubbii Waqaayyoo busheessitu" isaanin jedhe.

*10 Bau 20:12; 21:17; Kes 5:16; Lew 20:9

Wanti Nama Xureessu Maal Akka Ta'e Barsilsuu Isaa (Mat 15:10-20)

14 Yesus ammoo namoota ofitti waamee, "Isin hundumti keessan dubbii koo dhaga'aa, hubadhaas! ¹⁵ Alaa kan namatti galu tokko illee danda'ee xuraa'aa nama hin godhu, wanti yaada garaa namaa keessaa ba'u garuu xuraa'aa nama godha*. [¹⁶ Gurra ittiin dhaga'u namni qabu haa dhaga'u!]" isaanin jedhe. ¹⁷ Yesus namoota dhiisee yommuu manatti gale, bartoonni isaa waa'ee fakkeenya sanaa isa gaafatan*. ¹⁸ Inni yommuu, "Isin immoo akkuma warra kaanii hin hubatin jirtuu? Alaa kan namatti galu hundinuu xuraa'aa nama gochuu akka hin dandeenye hin qalbifattanii ree? ¹⁹ Inni yaada garaa namaatti hin galu; mar'u-maanitti galee bakkeetti akka ba'u hin beektanii ree?" isaanin jedhe. Kanaan nyaanni hundinuu qullaa'aa akka ta'e ibse*.

*15 HoE 10:14,15,28

*17 4:10; Mat 13:36; Luq 8:9

*19 HoE 10:15; Rom 14:14; 1Qor 10:25-28; Qol 2:16; Tit 1:15

20 Yesus itti fufee, "Isa yaada garaa namaa keessaa ba'utu nama xureessa. ²¹ Yaadni hamaan hundinuu keessa

yaada garaa namootaatiin in ba'a; isaan immoo, halalummaa, hanna, nama ajjeechaa, ²² ejjummaa, sassata, hamminna, haxxummaa, gad dhiisa, weennoo, nama salphisuu, of tuulummaa, dagatummmaa. ²³ Wanti hamaan kun hundiinuu keessa yaada garaa namaatiin ba'aanii xuraa'aa nama in godhu" jedhe*.

*23 Rom 1:28-31; 1Qor 5:11; 6:9-10; Gal 5:19-21; Efe 5:3-5

Amaanti Dubartii Tokkoo (Mat 15:21-28)

24 Yesus achii adeemee naannoo mandara Xiirros⁶ dhaqee, mana tokkotti in lixe. Yommuu namni tokko iyyuu achi jiraachuu isaa akka hin barre barbaadee ture; haa ta'u iyyuu malee, dhokachuun isaaf hin danda'amne. ²⁵ Si'uma sana iyyuu dubartiin, intalli ishee hafuura hamaadhaan qabamte tokko, waa'ee isaa dhageesse, dhuftee miilla isaatti kufte. ²⁶ Dubartiin nama kutaa biyya Finiiquee Sooriyaatti, afaan Griikii dubbattis turte; isheen hafuuricha hamaa intala ishee keessaa haa baasuuf Yesusin in kadbatte*. ²⁷ Yommuu inni, "Dura ijoollonni nyaatanii haa quufan, buddeena ijoollotaa fuudhanii sarootaaf darbachuun ba'eessa miti" isbeedhaan jedhe. ²⁸ Isheen garuu deebiftee, "Yaa gooftaa, saroonni iyyuu hurraa maaddii ijoollotaa irraa harca'e in nyaatu" jetteen. ²⁹ Yesus immoo, "Sababii akkas jettee dubbateef nagaatti dha qi, hafuurichi hamaan intala kee keessaa ba'eera" isheedhaan jedhe. ³⁰ Kana irratti isheen gara manaatti galtee, mucaa ishee hafuurri hamaan keessaa ba'ee, siree irra ciiftee argatte.

*26 Rom 1:14-16

Yesus Nama Gurri Isaa Duudaa Fi Arrabni Isaa Didaa Tokko Fayyilsuu Isaa

31 Kana booddee Yesus kutaa biyya Xiirrosii ka'ee, karaa Sidoon kutaa mandaroota kurnanii keessa ba'ee, ciisa bishaan Galiilaa dhaqee*. ³² Jarreen tokko yommuu nama gurri isaa duude, arrabni isaas dide tokko gara Yesus fidanii, akka inni harka isaa irra kaa'uuf kadhatan*. ³³ Inni

namicha sana tuuta keessaa kophaatti baafatee, quba isaas gurra isaa keessa kaa'ee, tufee arraba namichaa in tuqe*. ³⁴ Gara waaqaatti ol ilaalee, garaa isaatti gaddeefii, "Efaataa" ittiin jedhe; innis "Banami!" jechuu dha*.

³⁵ Si'uma sanatti gurri isaa banamee arrabni isaas biikamee, qajeeltoottis dubbachuutti ka'ee. ³⁶ Yesus immoo kana nama tokkotti illee akka hin bimne isaan abboome; isaan garuu utuma inni isaan abboomuu, itti caalchisanii labsan*. ³⁷ Isaan yommuu hamma malee raajeffatanii, "Inni waan hundumaa ba'eessa godhe; warri duudan akka dhaga'an; warri arrabni isaanii dides akka dubbatan in godha" jedhan*.

*31 Mat 15:29-31

*32 5:23

*33 Mar 8:23

*34 6:41; Yoh 11:41

*36 1:43-45; 5:43

*37 Isa 35:5

Yesus Namoota Kuma Afur Nyaabisuu Isaa (Mat 15:32-39)

8 ¹ Gidduu sanas tuuti sonaan baay'een deebi'anii walitti qabaman. Isaan waan nyaatan dhabnaan, Yesus bartoota isaa waamee isaanitti dubbatee, ² "Namoonni kun guyyaa sadan kana anaa wajjin turan, nyaatas waan isaan hin qabneef bunduma isaanii nan oo'a. ³ Akkuma beela'anitti gara mana isaaniitti yoon isaan erge, karaatti in kukkufu; isaan keessaa lafa fagoottii kan dhufan jiru" jedhe. ⁴ Bartoonni isaa immoo deebisanii, "Attamitti namni tokko as lafa onaa kanatti, namoota kana bundumaa buddeena nyaachisuu danda'a?" jedhaniin. ⁵ Kana irratti inni, "Buddeena meeqa qabdu?" jedhee isaan gaafannaan, isaan immoo, "Buddeena torba" jedhaniin. ⁶ Yommuu lafuma sana akka taa'aniif namoota abboome. Buddeen torban sana fuudhee Waqaayyooof galata galchee, cabsees namootaaf akka dhi'eessaniif bartoota isaatti kekkenne; isaan immoo tuuta sanaaf dhi'eessan. ⁷ Qurxummii xixinnoo muraasas qabu turan; Yesus isas eebbisee namootaaf dhi'eessise. ⁸ Namoonni sun nyaatanii in quufan; hurraa isaan irraa hafes gundoo gurguddaa torba guutuu

walitti qaban. ⁹ Kana booddee inni namoota sana gad dhiise; namoonni sun immoo akka kuma afurii turan. ¹⁰ Achumaanis bartoota isaatii wajjin bidiruu yaabbatee, gara kutaa biyya Daalmaanutaa dhaqee*.

*1-10 6:35-44; Mat 14:14-21;

Luq 9:12-17; Yoh 6:5-13

Warri Fariisotaa Milikkita Gaafachuu Isaanii (Mat 16:1-4)

11 Yommuu warri Fariisotaa dhufanii Yesusin morkachuutti ka'an; isa qoruudhaafis milikkita waaqa irraa akka isaan argisiisuuf isa gaafatan*. ¹² Inni garuu garaa isaatti gaddee hafuura dheeraa baafatee, "Dhaloonni si'anaa maaliif milikkita gaafata? Ani dhuguman isiniin jedha, milikkinni dhaloota si'anaaf matumaa hin kennamu" jedhe*. ¹³ Isaan dhiisees ammoo bidiruu yaabbatee gara gamaatti sokke.

*11 Mat 12:38; Luq 11:16; Yoh 6:30

*12 Mat 12:39; Luq 11:29

Yaada Fariisotaa Fi Yaada Herodis Irraa Of Eggachiisuu Isaa (Mat 16:5-12)

14 Bartoonni yommuu adeeman buddeena tokkicha bidiruu keessaa of biraa qabu turan malee, buddeena biraa fudhachuu hin yaadanne. ¹⁵ Yesus isaan akeekkachiisee, "Ilaalladhaa! Raacitii warra Fariisotaa fi raacitii Herodis irraa of eggadhaa!" jedhe*. ¹⁶ Isaan immoo dudubbatanii, "Isa nuyi buddeena hin qabneef akkas jedha" waliin jedhan. ¹⁷ Inni kana baree, "Maaliif waa'ee buddeena dhabuu keessaniitti hiiktanii dudubbattu? Isin amma iyyuu yaadatti bin fudhattanii yookiis hin bubattanii ree? Sammuu keessantu duudee?" ¹⁸ Ija utuu qabdanii bin argitanii ree? Gurras utuu qabdanii bin dhageessanii ree? Hin yaadattaniisii ree?" ¹⁹ Yeroo ani buddeen shanan namoota kuma shaniif cabse, burraa isaa gundoo meeqa guutuu fuutan?" isaanin jedhe; isaan immoo, "Kudha lama" jedhaniin*. ²⁰ Itti fufee, "Yeroo ani buddeen torban namoota kuma afuriif cabse immoo hurraa isaa gundoo gurguddaa meeqa guuttanii fuutan?" jedheen; yommuu isaan, "Torba"

⁶ Mar 7:24 "Xiirros" kaan immoo "Xiirrosii fi Sidoon" jedhu.

ittiin jedhan*. ²¹Yooos, "Isin amma iyyuu hin hubattanii?" isaaniin jedhe.
*15 3:6; Luq 12:1

*17 6:52

*18 Er 5:21; His 12:2; Mat 13:13;

Mar 4:12; HoE 28:26

*19 6:35-44; Mat 14:15-21; Luq 9:12-17;

Yoh 6:5-13

*20 8:1-9; Mat 15:32-38

Yesus Betsaydaatti Nama Jaamaa Tokko Fayyisuu Isaa

22 Kana booddee Betsayidaa dhufan. Achittis jarreen tokko namicha jaamaa tokko gara Yesus fidanii, akka inni harkaan isa qaqqaabuufis kadhatan. ²³Kana irratti inni namicha jaamaa sana harka qabee ganda keessaa diidatti baasee, ija namichaatti tuttufee, harka isaas irra kaa'ee, "Waa arguu in dandeesaa?" jedhee, gaafate*. ²⁴Namichi immoo ilaalee, "Namoota arguu nan danda'a, akka adeemanis nan arga, garuu mukkeetii anatti fakkaatu" jedhe. ²⁵Inni ammas harka isaa ija namichaa irra kaa'ee, yommuu iji namichaa fayyee, hubatee ilaalee waan bundumaas ba'eessa godhee arge. ²⁶Kana booddee Yesus, "Gandichatti hin deebi'in iyyuu" jedhee namicha gara mana isaatti erge.

*23 7:33; Yoh 9:6

Phexros Waa'ee Yesus Dhugaa Ba'uu Isaa

(Mat 16:13-20; Luq 9:18-21;
Yoh 6:66-71)

27 Kana booddee Yesus bartoota isaa wajjin ha'ee, gara gandeena naanaa mandara Qisaariyaa Filiphos dhaqe. Karaattis, "Namoonni eenyu anaan jedhu?" jedhee bartoota isaa gaafate. ²⁸Isaan yommuu, "Yohannis cuuphaa siin jedhu, kaan immoo Eliyaas raajicha siin jedhu, kaanis raajota keessaa tokko siin jedhu" jedhanii deebisaniif*. ²⁹Inni immoo, "Isinoo, eenyu anaan jettu?" jedhee isaan gaafate. Phexros deebisee, "Ati Masihiicha" jedheen*. ³⁰Yeroo sanatti inni waa'ee isaa nama tokkotti illee akka hin himne cimsee isaan gorse*.

*28 6:14-15; Luq 9:7-8

*29 Yoh 6:68-69

*30 9:9

Yesus Waa'ee Du'uu Isaatii Fi Du'aa Ka'uu Isaa Dubhachuu Isaa

(Mat 16:21-28; Luq 9:22-27)

31 Yesusis, "Ilmi namaa maanguddootaa fi luhooda warra angafootaatiin, barsiisota seeraatiin guddaa dhiphachuunii fi raawwatee tuffatamuun, du'atti kennamuun in ta'a; guyyaa sadii booddee garuu du'a keessaa in ka'a" jedhee isaan barsiisuutti ka'e*. ³²Inni dubbii kana mul'innatti dubbate; Phexros immoo gara bukkeetti isa qabee, cimsee isa gorsuutti ka'e. ³³Inni garuu garagalee bartoota isaas ilaalee, Phexrosin ifatee, "Na duraa turi Seexana nana! Ati kan namootaa malee kan Waaqayyoo hin yaaddu" jedheen.

*31 9:12; Mat 17:12; Luq 17:25

34 Inni tuuta jaraa bartoota isaatii wajjin ofitti waamee, "Namni tokko illee ana duukaa bu'uu yoo barbaade, waa'ee ofii isaa dhiisee, fannoo isaa [isa anaaf jedhee baatu] of irra kaa'atee, ana duukaas haa bu'u!" ³⁵Namni jireenya isaa oolfachuu yoo barbaade, jireenya isaa duraa in fudhatama; namni ana fi wangeelaaf jedhee jireenya isaa kennu immoo, isa in oolfata*. ³⁶Namni biyya lafaa guutummaatti buufatee, lubbuu isaa garuu yoo dhaabe, bu'aan isaa maali ree? ³⁷Namni gatii lubbuu isaa maal kennuu danda'a ree? ³⁸Nama dhaloota garagaggalaadhaa fi cubbamaa kana keessatti, anatti, dubbii koottis yeella'utti, ilmi namaa ulfina abbaa isaatiin qulqulloota ergamootaa wajjin yommuu dhufu isatti in yeella'a" jedhe*.

*34 Mat 10:38; Luq 14:27

*35 Mat 10:39; Luq 17:33; Yoh 12:25

*38 Mat 10:33; Luq 12:9

9 ¹Kana booddee Yesus, "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, namoota as dhaabatanii jiran keessaa, kaan utuu hin du'in, mootummaan Waaqayyoo bumaan dhufee arguuf jiru" jedhe*.

*1 13:30; Mat 10:23; Luq 22:18

Yesus Ulfina Isaa Mul'isuu Isaa

(Mat 17:1-13; Luq 9:28-36)

2 Guyyaa ja'a booddees, Yesus Phexrosii fi Yaaqoobin Yohannisinis fudhatee, ol gara gaara dheeraa tokkootti kophaatti isaan baase; inni hifa ulfina isaatiin isaanitti mul'ate*.

³Uffanni isaas miiccituun lafa irraa akkas calaqqisuu akka hin dandeenyetti adii calaqqisaa ta'e. ⁴Eliyaasii fi Museen achitti isaanitti mul'atanii, Yesusii wajjin dubbachaa turan. ⁵Phexros gidduutti, "Yaa barsiisaa! Asitti argamuun keenya attam gaarii dha! Kottaa asitti godoo sadii, tokko siif, tokko Muscedhaaf, tokkos Eliyaasiif in ijaar-raa" jedhee Yesusitti dubbate. ⁶Bartoonni sun baay'ee sodaatanii waan turaniif, inni maal akka dubbatu hin beeku ture. ⁷Yommuu duumessi dhufee hunduma isaanitti uffise; sagaleenis duumessicha keessaa dubbatee, "Kun ilma koo isa ani jaalladhu, isa dha-ga'aa!" jedhe*. ⁸Bartoonni battalumaa sana naannoo isaanii yommuu ilaalan Yesusin duwwaa of biratti argan malee, deebi'anii nama tokko iyyuu achitti hin argine.

*2 5:37; 13:3

*2-7 2Phe 1:17-18; Mar 1:11; Mat 3:17;
Luq 3:22; Kes 18:15; HoE 3:22

9 Isaan gaaricha irraa utuu gad bu'uutti jiranii Yesus, "Ani ilmi namaa du'ee warra du'an keessaa utuun hin ka'in, waan argitan nama tokkotti iyyuu hin himinaa!" jedhee bartoota isaa abboome*. ¹⁰Isaan immoo dubbii isaa fudhatanii, "Warra du'an keessaa ka'uun maal inni?" jedhanii wal gaagaafatan. ¹¹Achumaanis, "Maaliif barsiisonni seeraa, 'Eliyaas dura dhufuutu ta'a' jedhu?" jedhanii Yesusin gaafatan*. ¹²Yesus deebisee, "Waan hunduma iddootti deebisuudhaaf Eliyaas duraan dursee in dhufa illeetii, haa ta'u iyyuu malee, ilmi namaa baay'ee dhiphachuuf jira, tuffatamuufis jira, jedhamee waa'ee kootiif attamitti caafame ree?" ¹³Ani garuu isinittan hima, Eliyaas dhufee; akkuma waa'ee isaatiif caafamee jirutti, jarreen tokko waanuma jaallatan isa irratti raawwatan" isaaniiin jedhe*.

*9 8:30; Mat 12:16

*11 Mil 4:5; Mat 11:14

*12 Far 22:1-18; Isa 53:3

*13 Mat 11:14; 1Mot 19:2,10

Yesus Gurbaa Hafuura Hamaatlin Qahame Fayyisuu Isaa

(Mat 17:14-21; Luq 9:37-43)

14 Isaan gara bartoota warra kaanii yommuu dhufan, namoonni baay'een isaanitti naanna'anii, barsiisonni seeraa tokkos isaanitti utuu falmanii argan. ¹⁵Namoonni hundinuu akkuma Yesusin arganiin raajeffatanii, gara isaatti fiigani nagaan gaafatan. ¹⁶Inni immoo, "Maal isaanitti falmittu?" jedhee isaan gaafate. ¹⁷Yommuu tuuta sana keessaa namni tokko deebiseefii, "Barsiisa! Ilma koo isa hafuura didaaddhaan qabame gara keetti fideera. ¹⁸Hafuurichis iddoodhuma isa qabutti lafaan isa dha'a; gurbichi immoo hoomacha afaaniin in yaasa, ilkaan in qara, dhagni isaas qaratti in goga. Ani illee akka isaan hafuuricha baasaniif bartoota kee gaafadbeera; isaan garuu isa baasuu hin dandeenye" jedhe. ¹⁹Yesus deebisee, "Isin yaa dhaloota hin amannee nana, hamma yoomiittan isin bira jiraadha? Hamma yoomiittis ba'aa anatti taatu? Gara kootti isa fidaa!" isaaniiin jedhe*.

*19 Luq 24:25

20 Yommuu isaan gurbicha gara Yesusitti fidan. Hafuurichi immoo Yesusin yommuu arge, gurbicha wixxifachiisee lafaan dha'ee, gangalachiisees hoomacha afaaniin baase. ²¹Yesus, "Kun isa qabuun isaa erga yoomiitti?" jedhee abbaa gurbichaa gaafate. Inni immoo deebisee, "Mucummaa isaatii jalqabe. ²²Yeroo baay'ees isa balleessuudhaaf jedhee ibidda keessa, bishaan keessas buuseera; garuu waan tokko gochuu yoo dandeesse, nuuf oo'ii nu gargaari!" jedhe. ²³Yommuu Yesus, "Yoo dandeesse jettee? Nama amanuuf wanti hundinuu in danda'ama" jedheen*. ²⁴Achumaan abbaan mucichaa sagalee isaa ol fudhatee, "Nan amana, amanti-dhabina kootti na gargaari!" jedheen*. ²⁵Yesus immoo namoonni akka itti dacha'an argee, hafuuricha hamaa sana ifatee, "Ati hafuura didaaddhaa fi duudaa nana! Sin abbooma, isa keessaa ba'i deebites itti hin galin!" ittiin jedhe. ²⁶Hafuurichi mucicha iyyisiisee baay'ees erga wixxifachiisee booddee keessaa in ba'ee; yommuu gurbichi akka

*7 Mar 9:25 "Hafuuricha hamaa" (Mar 3:30 ilaali).

waan du'ee taanaan, namoonni baay'een "Du'eera" jedhan*. ²⁷Yesus garuu harka gurbichaa qabee lafaa ol isa kaase, innis in ka'e*. ²⁸Yesus erga manatti ol galee hooddee, bartoonni isaa kophaatti, "Nuyi maaliif hafuuricha hamaa sana haasuu hin dandeenye?" jedhanii isa gaafatan*. ²⁹Inni immoo deebisee, "Inni akkasii kun kadhataan, [soomuudhaanis] malee, waan biraatiin baafamuu hin danda'u" isaaniin jedhe.

*23 11:23-24; Mat 21:21; Luq 17:6

*24 Luq 17:5

*26 1:26

*27 5:41; Mat 9:25; Luq 8:54; HoE 3:7

*28 10:10

**Yesus Ammas Waa'ee
Du'a Isaatti Fi Du'aa
Ka'uu Isaa Dubbachuu Isaa**
(Mat 17:22-23; Luq 9:43-45)

³⁰Ergasii isaan achii adeemanii kutaa biyya Galilaa keessa darban; Yesus immoo namni tokko illee kana akka heeku hin barbaanne. ³¹Inni, "Ilmi namaa harka namootaatti dabarfamee in kennama, isaan isa in ajjeesu; inni garuu ajjeefamee guyyaa sadii booddee in ka'a" jedhee bartoota isaa barsiisaa ture*. ³²Bartoonni garuu dabbii isaa hin hubanne, isa gaafachuus in sodaatan*.

*31 8:31; 10:32-34; Mat 16:21; 20:18-19; Luq 18:32-33; 24:7

*32 Luq 18:34; Yoh 12:16

Inni Caalu Eenyu?

(Mat 18:1-5; Luq 9:46-48)

³³Kana booddee isaan Qifirnaahom in dhaqan. Erga mana ga'ee immoo Yesus, "Karaa irratti maal walii wajjin dudubbachaa turtan?" jedhee isaan gaafate. ³⁴Isaan garuu, eenyutu caalinnaa laata, jedhanii karaa irratti walii wajjin dudubbachaa waan turaniif, calluma jedhan*. ³⁵Inni erga taa'ee, warra kudha lamaan ofitti waamee, "Namni dura ta'uu barbaadu nama hundumaa booddee ta'untu irra jira, nama hundumaafis hojjechuutu irra jira" jedhe*. ³⁶Yeroo sanatti inni mucaa tokko ofitti waamee, isaan dura dhaabachiisee ofitti qabee ammatees; bartoota isaatiin immoo, ³⁷"Mucaa akkasii tokko maqaa kootiin kan simu ana sima, kan na simu immoo isa na

erge in sima malee, ana simuu isaa miti" jedhe*.

*34 Luq 22:24

*35 10:43-44; Mat 20:26-27; 23:11;

Luq 22:26

*37 Mat 10:40; Luq 10:16; Yoh 13:20

**Namni Nuun Hin
Mormine Gara Keenya**
(Luq 9:49-50)

³⁸Yohannis yommuus Yesusiin, "Yaa barsiisaa, namni tokko utuu inni maqaa keetiin hafuura hamaa baasuu arginee, waan inni nu duukaa hin bu'iniif isa dhowwine" jedhe*. ³⁹Yesus garuu, "Isa hin dhowwinaa, namni maqaa kootiin hojii aangoo hojjetee, dafee immoo waa'ee koo hamaa dubbachuu danda'u hin jiru'o". ⁴⁰Namni nuun hin mormine gara keenya in ta'a*. ⁴¹Ani dhuguman isinitti hima, isin kan Kristos waan taataniif namni bishaan dhugaatii willee tokko isinii kenne gatii isaa hin dhabu" jedhe*.

*38 Lak 11:27-29

*39 1Qor 12:3

*40 Mat 12:30; Luq 11:23

*41 Mat 10:42

**Qorama Irraa Of
Eeggachiisun Isaa**

(Mat 18:6-9; Luq 17:1-2)

⁴²Yesus itti fufee, "Eenyu illee warra xixinnaa anatti amanann kana keessaa tokko gufachiisuu irra, dhagaan daakuu guddaan morma isaatti hidhamee galaana keessatti utuu darbatamee isaa wayya ture. ⁴³Harki kee yoo si gufachiise of irraa muri; harka lachuu qabaatee gara qillillee ibidda hin dhaamnee dhaquu kee mannaa, harkuma tokko qabaatee jireenyatti galuu siif wayya". ⁴⁴Qilillee sana keessaa raammoon nama nyaatu hin du'u, ibiddi isaas hin dhaamu. ⁴⁵Miilli kee yoo si gufachiise of irraa muri; miilla lachuu qabaatee qililleetti darbatamuu kee mannaa, miilla tokko qabaatee jireenyatti galuu siif wayya. ⁴⁶Qilillee sana keessaa raammoon nama nyaatu hin du'u, ibiddi isaas hin dhaamu. ⁴⁷Iji kee yoo si gufachiise of keessaa baasi; ija lachuu qabaatee qililleetti darbatamuu kee mannaa, ija tokko qabaatee mootummaa Waaqayyootti galuu siif wayya*. ⁴⁸Qilillee sana keessaa raammoon

nama nyaatu hin du'u ibiddi isaas hin dhaamu*.

*43 Mat 5:30

*47 Mat 5:29

*48 Isa 66:24

⁴⁹"Hundumtinuu ibiddaan in miyaa'a [qalmis soogiddaan miyeeffama]*. ⁵⁰Soogiddi waan ba'essa, soogiddi garuu miyaa yoo of keessaa dhabe, maaliin deebifanii isa miyeesitu ree? Soogidda of keessaa qabaa-dhaa, walii keessaniifis nagaa qabaa-dhaa!" jedhe*.

*49 Lew 2:13

*50 Mat 5:13; Luq 14:34-35; Qol 4:6;

Rom 12:18; 1Tas 5:13; Ibr 12:14

**Gaaffii Wal Hiikuu Haadha
Manaa Fi Abbaa Manaa**

(Mat 19:1-12; Luq 16:18)

10 ¹Yesus iddoo sanaa ka'ee gara kutaa biyya Yihudaa fi gama Yordaanos dhaqe. Namoonni ammoo gara isaatti dachaanaan, akkuma amala isaatii inni isaan barsiise*. ²Yommuus warri Fariisotaa dhufanii isa qoruu-dhaaf, "Namni tokko haadha manaa isaa baasuun seeraa?" jedhanii gaafatan. ³Inni immoo deebisee, "Museen maal isin abboome?" isaaniin jedhe. ⁴Yommuus isaan, "Museenoo 'Caaffata ittiin ishee hiiku kenneefii yoo hiike in ta'a' jedheera" jedhan*. ⁵Yesus garuu, "Sababii mata-jabina keessaniif inni abboommii kana isiniif caafe. ⁶Jalqaba uumamaatti garuu, 'Waaqayyo dhiira, dubartiis in uume*'; ⁷'Sababii kanaaf dhiirri abbaa isaa fi haadha isaa in dhiisa [haadha manaa isaattis in max-xana*] isaan lachanuus foon tokko in ta'u. Egaa isaan lama miti, foon tokko malee*. ⁸Kanaafis waan Waaqayyo walitti qabsiise, namni gargar hin baasini!" isaaniin jedhe.

*1 Luq 9:51; Yoh 10:40

*4 Kes 24:1-4; Mat 5:31

*6 Uma 1:27; 5:2

*7 Uma 2:24

*8 1Qor 6:16

¹⁰Mana keessatti immoo bartoonni waa'ee dubbii kanaa isa gaafatan*. ¹¹Inni immoo, "Eenyu illee haadha manaa isaa baasee kan biraa yoo fuudhe, ejjee, isheetti yakkeera*"; ¹²isheenis abbaa manaa ishee hiiktee kan

biraatti yoo heerumte, in ejjiti" isaanin jedhe.

*10 9:28

*11 Mat 5:32; 1Qor 7:10-11

Yesus Mucoolii Eehbisuu Isaa

(Mat 19:13-15; Luq 18:15-17)

¹³Yesus harka isaa akka isaan irra kaa'uuf namoonni tokko mucoolii gara isaatti in fidan; bartoonni immoo ifatanii isaan dhowwan. ¹⁴Yesus garuu yommuu kana arge aaree, bartoota isaatiin, "Lakkisaa mucooliin gara koo haa dhufan, hin dhowwinaa! Mootumaan Waaqayyoo warra akkasiitiif ta'a. ¹⁵Ani dhuguman isinitti hima, eenyu illee mootummaa Waaqayyoo akka mucaan simatutti kan hin simanne, itti hin galu" jedhe*. ¹⁶Mucooliiis ammatee harka isaas mataa isaanii irra kaa'ee isaan eebbisee*.

*15 Mat 18:3

*16 9:36

Gaaffii Soorressicha Tokkoo

(Mat 19:16-30; Luq 18:18-30)

¹⁷Yesus adeemuudhaaf karaa irra yommuu bu'utti, namichi tokko itti fiigee, fuula isaa durattis jilbeenfatee, "Yaa barsiisaa gaarii! Jireenya bara baraatti galuudhaaf maal gochuutu anaaf ta'a?" jedhee gaafate. ¹⁸Yesus immoo, "Maaliif gaarii naan jetta? Waaqayyo isa tokkicha duwwaa malee, namni gaariin tokko illee hin jiru. ¹⁹Abboommiin, 'Hin ajjeesin, hin ejjin, hin hatin, sobaan nama irratti dhugaa hin ba'in, gowwoomsaadhaan hin fudhatin, abbaa kee fi haadha keef ulfina kenni!' akka jedhu in beekta" jedheen*. ²⁰Namichi immoo deebisee, "Barsiisa! Kana hundumaa ijoollummaa kootii jalqabee raawwadheera" jedheen. ²¹Yesus ilaalee isa jaallatee, "Waan tokkotu si duraa hir'ata. Dhaqii, waan qabdu gurgurii, warra deegaadhaafis kenni, waaqa irratti badhaadhummaa in qabaata; isa booddee immoo kottuu ana duukaa bu'i!" jedheen*. ²²Namichi kana yommuu dhaqa'e qabeenya guddaa qaba waan tu reef, bifni isaa geddaramee, gaddees achii adeeme.

*19 Bau 20:12-16; Lew 19:13; Kes 5:16-20

*21 Mat 6:20; Luq 12:33; 16:9

23 Yesus yommuus naannoo isaa ilaalee bartoota isaatiin, "Warra qa-beeyyiidhaaf mootummaa Waaqay-yootti galuun attam rakkisaa dha!" jedhe*. 24 Bartoonni isaa dubbii isaatti na'anii dinqifatan. Yesus garuu am-mas, "Ijoollee! [Warri qaheenya isaa-nii amanatan] mootummaa Waaqay-yootti galuun attam dhiphuu dha! 25 Soorressi tokko mootummaa Waaqay-yootti galuu irra, gaalli qaawwa ilmoo keessa ba'uutu salphata" jedhe. 26 Kana irratti isaan gar-malee na'anii dinqifa-tanii, "Egaa eenyutu fayyuu danda'a ree?" jedhaniin. 27 Yesus immoo gara isaanii ilaalee, "Namootaaf hin dan-da'amu, Waaqayyoof garuu akkas miti; Waaqayyoof wanti hundinuu in dan-da'ama" jedhe*.

*23 *Fir* 62:10; *1Xim* 6:17

*27 *Uma* 18:14; *Iyo* 42:2

28 Phexros kana irratti, "Kunoo, nuyi hundumaa dhiifnee si duukaa bu-neerra" jedheen. 29 Yesus immoo deebi-see, "Dhuguman isinitti hima, eenyu illee mana yookiis obboloosa yookiis obboleettota yookiis haadha, yookiis abbaa yookiis ijoollee yookiis araddaa anaa fi wangeelaaf jedhee kan dhiise, 30 bara jireenya isaatti ari'atamuudhaan yoo ta'e iyyuu manneen, obboloosa, obboleettota, baadhoti, ijoolloota, arad-daas dachaa dhibba in argata, bara dhufutti jireenya bara baraatti in gala. 31 Garuu baay'een warra dura jiran keessaa warra hundumaa booddee kan ta'an jiru, warra hundumaa booddee jiran keessaa warra duraa kan ta'an jiru" jedhe*.

*31 *Mat* 20:16; *Luq* 13:30

Yesus Si'a Sadaffaa Waa'ee Du'a Isaati Fi Waa'ee Du'aa Ka'uu Isaa Dubbachuu Isaa
(*Mat* 20:17-19; *Luq* 18:31-34)

32 Isaan gara Yerusaleem dhaqu-dhaaf karaa irra yommuu bu'an, Yesus isaan dura in adeema ture. Bartoonni na'anii dinqifachaa, warri isaan duukaa bu'anis sodaachaa in adeemu turan. Inni immoo warra kudha lamaan am-mas kophaatti fuudhee, waan isatti dhufuudhaaf jiru isaanitti bimuutti ka'e; 33 "Kunoo, gara Yerusaleemitti ol ba'uu keenya! Ilmi namaa luboota warra angafootaatti, barsiisota see-

raattis dabarfamee in kennama; isaan immoo yakka du'aa itti muranii, saba Waaqayyoo warra hin ta'initti dabarsa-nii isa in kennu; 34 jarri itti in ga'isu, itti in tufu, in reehu, in ajjeesuu; inni immoo guyyaa sadii hooddee du'aa in ka'a" jedhe*.

*33-34 *9:31*

Gaaffil Ilmaan Zahdewos

(*Mat* 20:20-28)

35 Yaaqoobii fi Yohannis ilmaan Zahdewos gara Yesusitti dhi'aatanii, "Barsiisa! Waan nuyi si kadhannu akka nuuf gootu in barhaanna" jedhaniin. 36 Inni immoo, "Maal akkan isiniif godhu barbaaddu?" isaaniin jedhe. 37 Yommuus isaan deebisanii, "Ulfiina keetti abbaan tokko gara mirga kee inni kaan immoo gara bitaa kee akka teenyu nuuf kenni!" jedhaniin*. 38 Yesus garuu, "Waan kadhattan hin beektan! Xoofoo dhiphinaa ani keessaa dhuguuf jedhu keessaa dhuguu in dandeesuu? Cuuphaa ani ittiin cuuphamuuf jedhus cuuphamuu in dandeesuu?" isaaniin jedhe*. 39 Isaan immoo, "In dandee-nya" jedhaniin. Yesus garuu, "Xoofoo ani keessaa dhuguuf jedhu keessaa dhuguuf jirtu, cuuphaa ani ittiin cuuphamuu cuuphamuuf jirtu". 40 Mirga koo yookiis bitaa koo ta'uu garuu kennuun kan koo miti; taa'umsii sun warra kanaan dura qopheeffameeffii ta'a" isaaniin jedhe.

*37 *Mat* 19:28; *Luq* 22:30

*38 *14:36*; *Luq* 12:50; *Rom* 6:3

*39 *HoE* 12:2; *Mul* 1:9

41 Bartoonni warri kaan kurnan yommuu kana dhaga'an, Yaaqoobii fi Yohannisitti aaruutti ka'an. 42 Yesus yommuus gara isaatti isaan waamee, "Warri saba biyya lafa kanaa abbootummuutti beekaman, gooftummaadhaan akka isaan seerratan isin iyyuu in beektu; gurguddoonni isaaniis aboo isaanii isaan irratti argisiisu". 43 Isin gidduutti garuu akkas hin ta'u; eenyu illee isin keessatti guddaa ta'uu kan barbaadu, hojjetaa keessan ta'uu isa irra jira. 44 Eenyu illee isin keessaa dura ta'uu kan barbaadu, hundumaaf garbicha ta'uu isa irra jira*. 45 Ilmi namaa hojjechiifachuudhaaf hin dhuf-ne, namootaaf hojjechu fi lubbuu isaa

furii namoota baay'eeitiif kennuuf dhufe malee" jedhe*.

*42 *Luq* 22:25

*43-44 *9:35*; *Mat* 23:11; *Luq* 22:26; *1Phe* 5:3

*45 *Isa* 53:10-12; *1Xim* 2:5-6

Yesus Barxiimewos Isa Jaamaa Fayyilsun Isaa

(*Mat* 20:29-34; *Luq* 18:35-43)

46 Ergasii isaan Yerikoo dhufan. Yeroo Yesus bartoota isaatii fi tuuta sonaan baay'ee wajjin Yerikoodhaa ba'ee adeemuuf jedhetti, Barxiimewos ilmi Ximeewos, namichi jaamaan tokko, karaa bukkee taa'ee in kadhata ture. 47 Yesus nama biyya Naazireet ta'uu isaa yommuu dhaga'e, iyyee, "Yesus! Ilma Daawit na maari!" jedhe. 48 Namoonni baay'een calluma jechisii-suudhaaf isa ifatan; inni garuu ittuma caalchisee iyyee, "Ilma Daawit, na maari!" jedhe. 49 Yesus yommuus dhaabatee, "Waamaa!" jedhe. Isaan immoo namicha jaamaa sana waamanii, "Jabaadhu, ka'! Si waama!" jedhaniin. 50 Kanaaf inni wayyaa isaa of irraa darbatee, utaalee ka'ee, gara Yesus dhufe. 51 Yesusis, "Maal akkan siif godhu barbaadda?" jedheen. Namichi inni jaamaan immoo deebisee, "Agartuu koo akka anaaf deebiftu, yaa barsiisaa!" jedheen*. 52 Yesus immoo, "Karaa kee dhaqi, amantiin kee si fayyiseera!" jedhe. Achumaanis agartuun isaa deebi'effii, karaattis isa duukaa bu'e*.

*51 *10:36*

*52 *5:34*; *Mat* 9:22; *Luq* 7:50

Yesus Miikkita Ulfinaan Yerusaleemitti Galuu Isaa

(*Mat* 21:1-11; *Luq* 19:28-40;

Yoh 12:12-19)

11 1 Isaan Yerusaleemitti galuudhaaf Betfaageedhaa fi Bitaan-yaatti, gaara ejersaattis yommuu dhi'aatan, Yesus bartoota isaa keessaa lama ergee, 2 "Ganda fuulle keessan jiru sana dhaqaa, achumaanis akkuma gandichatti galtaniin ilmoo harree [yaabbii] hidhamee jiru, homtinuu takkaa kan hin yaabin in argitu, hiikaatii fidaa. 3 Namni, 'Maaliif kana gootu?' yoo isiniin jedhe, 'Gooftaatu dhimma isaa qaba, inni utuu hin turin iddoodhu-

ma kanatti in deehisa' ittiin jedhaa!" isaaniin jedhe*.

*3 *14:14*

4 Bartoonni yommuus dhaqanii ilmoo harree [yaabbii] karratti hidhame, karaa irratti argatanii hiikan. 5 Warra achi dhaabatan keessaa immoo jarri tokko, "Maal gootu ilmoo harree kana hiiktu?" isaaniin jedhan. 6 Bartoonni immoo isa Yesus jedhe isaanitti himnaan, jarri isaan dhiisan. 7 Ilmoo harree sanas Yesusiif fidanii, uffata isaanii irra buusan; innis irra taa'e. 8 Namoonni baay'een uffata isaanii, warri biraa immoo damee baala-qabeessa bakkeedhaa kukkutanii karaa inni irra darbu irra afan*. 9 Warri dura adeemanii fi warri duukaa bu'an sagalee isaanii ol fudhatanii,

"Hosaa'inaa! Inni maqaa Waaqayyo gooftaatiin dhufu

galateeffamaa dha*.

10 Mootummaan Daawit abaabilii keenyaa

inni dhufu galateeffamaa dha! Hosaa'inaa ol waaqa gubbaatti" jedhan.

*8 *2Mot* 9:13

*9 *Far* 118:26-27; *Mat* 21:15

11 Yesus Yerusaleemitti mana qullummaatti galce waan hundumaa ilaale; galgalaa'uus jalqabnaan bartoota kudha lamaanii wajjin gara Bitaan-yaatti ba'e.

Yesus Harhuu Tokko Irraa Ija Dhahuu Isaa

(*Mat* 21:18-19)

12 Borumtaas isaan Bitaan-yaadhaa yommuu ba'an Yesus in beela'e. 13 Muka harbuu baala qabu tokkos fagootti argee, ija irraa argadha laataa? jedhee dhaqe. Inni mukicha bira ga'ee baala malee waanuma tokko irraa dhabe; yeroon isaa yeroo harbuun ija itti godhatu hin turre*. 14 Yesus yommuus mukichaan, "Homtinuu deebi'ee ija si irraa hin nyaatin hara baraan" jedhe; bartoonni isaas kana jechuu isaa dhaga'an*.

*13 *Luq* 13:6

*14 *11:20*

Yesus Mana Qulqullummaa
Keessaa Warra Bitee
Gurguru Oofuu Isaa
 (Mat 21:12-17; Luq 19:45-48;
 Yoh 2:13-22)

15 Isaan Yerusaalemin in ga'an; Yesus yommuu mana qulqullummaatti galee warra mana qulqullummaa keessatti bitanii fi warra gurguran gad baasuutti ka'e, gabatoota warra-horii callaa gegeddaranjitti fi taa'umsa warra gugee gurguranii gad garagalche. ¹⁶ Homtinuu mi'a baatee mana qulqullummaa keessa ba'ee akka adeemuuf karaa hin laanneef. ¹⁷ Yesus isaan barsiisee, "Manni koo saba hundumaatiif mana kadhataa jedhamee in waamama kan jedhu hin caafamnee ree? Isin garuu holqa battuu isa godhattan" isaanin jedhe*.

*17 Isa 56:7; Er 7:11

18 Luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraas waa'ee dubbii kanaa dhaga'anii, karaa ittiin isa balleessan barbaadan; barsiifni isaa garaa namoota hundumaa rukutee waan tu-reef, isa in sodaatu turan*. ¹⁹ Yommuu galgala'es Yesusii fi bartoonni isaa mandariicha keessaa ba'an*.

*18 6:2; 14:1; Luq 20:19; 22:2

Yesus Goguu Harbuu Sanaatiin
Qabee Barsiisuu Isaa
 (Mat 21:20-22)

20 Ganama obboroodhaan utuu darbani harbuun sun hundeedhumaan akka goge argan. ²¹ Phexros yommuu waan ta'e yaadatee, "Barsiisa! Ilaa harbuun ati abaarte gogeera" jedhe*. ²² Yesus immoo deebisee, "Waaqayyotti amantii qabaadhaa" ²³ Dhuguman isiniin jedha, namni garaa isaatti utuu hin mamin gaara kanaan, "O! kaafami, galaanattis darbatami!" jedhe, waan inni jedhus akka ta'uuf yoo amane, in ta'aaf*. ²⁴ Kanaaf isiniin hima; waan kadhattan waan gaafattanis bundumaa akka waan fudhatanitti lakkaa'aa amanaa, isiniif ta'uufis jira*! ²⁵ Kadhachuuf yommuu dhaabatan, abbaan keessan inni waaqa irraa yakka keessan akka isiniif dhiisutti, namni tokko waa isinitti yakkee yaada keessan miidheera yoo ta'e dhiisaaf*! ²⁶ Isin yoo dhiisuu

*Mar 11:19 "Mandariicha keessaa ba'an", "Inni in ba'e" kan jedhan jiru.

dhaabaattan garuu abbaan keessan inni waaqa irraa yakka keessan isiniif hin dhiisnii" jedhe.

*21 11:14

*22 Yoh 14:1

*23 Mat 17:20; Luq 17:6; 1Qor 13:2

*24 Mat 7:7; Yoh 14:13; 16:23

*25 Mat 5:23; 6:14-15

Gaaffii Waa'ee Gooftummaa
Yesusiif Dhi'aate
 (Mat 21:23-27; Luq 20:1-8)

27 Isaan ammas Yerusaalem dhaqan; Yesus mana qulqullummaa keessa utuu deddeebi'uu, luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraa maanguddoonnis gara isaa dhufan. ²⁸ Yesusiin, "Gooftummaa maaliitiin kana hundumaa goota? Yookiis kana hundumaa akka gootuuf eenyutu gooftummaa kana siif kenne?" jedhan. ²⁹ Yesus immoo deebisee, "Ani dubbii tokkon isin gaafadha, anaaf deebisaa! Anis gooftummaa maaliitiin kana hundumaa akkan godhu isinitti nan hima. ³⁰ Cuuphaan Yohannis cuuphe Waaqayyoo biraa moo, nama biraa abboomame? Anaaf deebisaa!" isaanin jedhe*. ³¹ Isaan yommuu walitti dudubbatanii, "Waaqayyoo biraa yoo jenne, 'Yooos immoo maaliif dubbii isaa hin amanin ree?' nuun jedha"; ³² egaa attamitti, "Nama biraa abboomame" jenna ree?" jedhan. Namoonni hundinuu Yohannis raajiitti waan fudhatanii fi tuuta jaraa in sodaatu turan*. ³³ Kanaaf, "Nuyi hin beeknu" jedhanii Yesusiif deebisan. Yesus immoo, "Egaa anis kana hundumaa gooftummaa maaliitiin akkan godhu isinitti hin himu" isaanin jedhe.

*30 Yoh 1:31-33

*31 Mat 21:32

*32 Luq 7:29-30

Fakkeenya Warra Muka Waynii
Akka Eeganiif Itti Kennamee
 (Mat 21:33-46; Luq 20:9-19)

12 ¹ Yesus fakkeenyaan isaanitti dubbachuutti ka'e; "Namni tokko mukkeetii waynii baay'ee lafa isaa irra dhaabe. Naannoo isaatti dallaa dhagaa ijaaree, boolla isa keessatti ija isaa cuunfan qotee, sirree irra taa'anii eegan ijaare. Namoota hojjetanii eegani, isaa

wajjin ija isaa irraa hirmaatanitti kenna-tee, biyya tokko dhaqe*. ² Yeroon isaa yommuu ga'e, ija mukkeetii waynichaa irraa waa biraa argachuudhaaf hojjetaa isaa gara warra waynicha eeganiitti erge. ³ Isaan garuu hojjeticha qabanii, reebanii harka isaa duwwaa isa gad dhiisan. ⁴ Ammas hojjetaa kan biraa isaanitti erge; isaan immoo mataa isaa mammedeessanii, isa salphisani, ⁵ Ammas kan biraa itti erge, isa immoo in ajjeesan. Akkanumas kan biraa baay'ee itti erginaan, kaan reebanii, kaan immoo ajjeesan. ⁶ Amma illee nama tokko qabature, innis ilma isaa isa jaallatamaa dha. Dhuma irratti, 'Ilma koo safeeffachuuf jiru' jedhee, isa gara isaanitti erge*. ⁷ Warri waynicha eegan sun garuu, 'Isa kana abbaa waynichaa kan dhaalu, kotaa isa in ajjeefnaa, dhaalli isaas nuuf in ta'al' waliin jedhan. ⁸ Akkasitti butanii, isa ajjeesanii, reeffa isaa dhaabaa waynichaa keessaa gad baasanii gatan*.

*1 Isa 5:1-2

*6 Uma 22:2; Mat 3:17; 17:5; 1Ibr 1:1-2

*8 1Ibr 13:12

9 "Abbaan waynichaa maal godha laata ree? In dhufa, warra eegduu in balleessa, waynicha immoo kan biraatti in kennata.

¹⁰ Isin caaffata qulqullaa'aa keessaa hin dubbifnee ree?

'Dhagichi, mana ijaartuun tuffatan,

inni dhagaa mataa golee qajeelchu ta'e;

¹¹ kun gocha gooftaa ti, ija keenyattis dinqii dha'

kan jedhu caafameera" jedhe*.

¹² Yommuu fakkeenya kana waa'ee isaanittiif akka dubbate waan baraniif, Yesusin qabuu yaalan; garuu tuuta sana sodaatanii, isa dhiisanii adeeman*.

*10-11 Far 118:22-23; HoE 4:11; 1Phe 2:7
 *12 14:1

Gaaffii Waa'ee Mootii Gabbaruu
 (Mat 22:15-22; Luq 20:20-26)

13 Waan inni dubbatuun isa qabuu-dhaaf jedhanii warra Fariisotaa fi garce Herodis keessaa jara tokko Yesusitti ergan*. ¹⁴ Warri ergaman dhufanii, "Yaa barsiisaal! Ati dhuga-qabeessa akka taate nuyi in beekna, nama tokko illees hin sodaattu, karaa Waaqayyoo dhugaadhaan barsiifta malee, nama wal

hin caalchiftu. Egaa mootii warra Roo-maaf gibira baasuun seera moo seera miti? Gibira baafnuufi moo dhiifnu?" jedhaniin. ¹⁵ Inni garuu of arguu dhabina isaanii baree, "Maaliif na qortu? Horii ittiin bittanii gurgurtan tokko naa fidaa, nan ilaala!" ittiin jedhe. ¹⁶ Isaan yommuu tokko itti fidan; inni immoo, "Kun bifa eenyuu ti? Caaffata eenyuu tis?" jennaan, isaan immoo, "Kan mootii Roomaa ti" ittiin jedhan. ¹⁷ Kanaaf Yesus, "Yooos immoo mootichaaf, kan fudhachuun isaaf ta'u kennaa, Waaqayyoo is kan fudhachuun isaaf ta'u kennaa!" isaanin jedhe; kana irratti isaan isa raajeffatan*.

*13 3:6

*17 Rom 13:7

Gaaffii Waa'ee Du'aa Ka'uu
 (Mat 22:23-33; Luq 20:27-40)

18 Ergasii Saduqoonni warri du'aa ka'uu hin jiru jedhan gara Yesus dhufanii, gaaffii isa gaafatan*. ¹⁹ "Yaa barsiisaal! 'Namni tokko niitii fuudhee dhala utuu hin godhatin ishee irraa yoo du'e, obboleessi isaa niitii sana fuudhee sanyii obboleessa isaatiif haa dhaabu!' jedhee, Museen seera keessatti nuuf caafeera". ²⁰ Obboloota torbatu turan; inni angafni niitii fuudhee; yeroo du'e garuu dhala hin godhanne. ²¹ Inni lammaffaanis ishee fuudhee, utuu dhala hin godhatin du'e; inni sadaffaanis akkasuma ishee fuudhee irraa du'e. ²² Isaan torbanuu dhala hin godhanne; hundumaa booddee immoo dubartittiin in duute. ²³ Isaan torbanuu niitummaatti ishee fundhaniiru'otii, guyyaa warri du'an ka'anitti isaan keessaa isa kamiif baadha manaa ta'uuf jirti ree?" jedhan.

*18 HoE 23:8

*19 Uma 38:8; Kes 25:5-8

24 Yesus deebisee, "Akkas dubbachuu keessaniin irraa kaattaniittu; kunis caaffata qulqullaa'aa yookiis humna Waaqayyoo isa isin hin beekne kanaaf, mitii ree? ²⁵ Yeroo du'aa ka'anitti akka ergamoota Waaqayyoo warra waaqa keessaa in ta'u malee, hin fuudhan, hin heerumanis. ²⁶ Waa'ee warri du'an kaafamuu garuu macaafa Musee keessaa hin dubbifne moo ree? Inni waa'ee daggala boba'uu yommuu dubbate,

Waaqayyo Museedhaan maal akka jedhe in hima,

'Ani Waaqayyo isa kan Abrahaam,

Waaqayyo isa kan Yisihag,
Waaqayyo isa kan Yaaqoobis' jedhe*.

²⁷Inni Waaqayyo warra du'anii miti, Waaqayyo warra jiraatanii ti malee; kanaaf baay'ee irraa kaattaniituu" isaaniiin jedhe*.

*26 Bau 3:2,6

*27 9:4

Abboommii Keessaa Isa Caalu

(Mat 22:34-40; Luq 10:25-28)

28 Barsiisota seeraa keessaa tokko yeroo isaan waliin morkatan dhaga'ee, Yesus deebii gaarii akka deebiseef yommuu arge gara isaatti dhi'aatee, "Abboommiiin inni hundumaa irra caalu isa kam?" jedhee, gaaffii isa gaafate. ²⁹Yesus deebisee, "Inni hundumaa irra caalu, 'Dhaga'i, yaa Israa'el! Gooftichi Waaqayyo keenya kophaa isaa gooftaa dha. ³⁰Atis Waaqayyo kee goofticha garaa kee guutuudhaan, jireenya kee guutuudhaan, yaada kee guutuudhaan, humna kee guutuudhaanis jaallachuun siif ta'a*! ³¹Inni lammaffaan immoo 'Namma, akka mataa keetiitti jaallachuutu siif ta'a*! isa jedhuu dha. Abboommiiin isaan kana irra caalu kan biraa hin jiru" jedhe*. ³²Barsiisichi seeraa sun immoo, "Ba'essa dubbatte yaa barsiisaa! 'Inni tokkicha, isa malee kan biraa hin jiru' isa jette dhugaa dubbatte*." ³³Isas garaa guutuudhaan, qalbii guutuudhaan; humna guutuudhaanis jaallachuun, nama akka mataa ofiitti jaallachuun, guutummaa qalma gubamu fi aarsaa hundumaa irra guddaa in caala" jedheen*. ³⁴Ogummaa-dhaan akka inni deebiseef yommuu arges Yesus, "Ati moommamaa Waaqayyootii fagoo miti" ittiin jedhe. Kana booddees namni tokko illee gaaffii isa gaafachuudhaaf ija hin jabaanne*.

*29-30 Kes 6:4-5

*31 Lew 19:18; Rom 13:9; Gal 5:14; Yaq 2:8

*32 Kes 4:35

*33 1Sam 15:22; Hos 6:6

*34 Mat 22:46; Luq 20:40

Gaaffii Waa'ee Kristos Isa Abdachilfamee

(Mat 22:41-46; Luq 20:41-44)

³⁵Mana qulqullummaa keessattis utuu barsiisuu Yesus, "Attamitti barsiisonni seeraa 'Masiihiin ilma Daa-wit' jechuu danda'u? ³⁶Daawit ofii isaatii immoo hafuura qulqulluudhaan geggeeffamee,

'Gooftichi gooftaa kootiin, diinota kee miillan kee jala hamma ani siif kaa'utti gara mirga koo taa'i! jedheera' jedhe*.

³⁷Egaa Daawit ofii isaatii 'Gooftaa koo' jedhee erga isa waamee, attamitti immoo ilma isaa ta'a ree?" jedhe. Yommuu tuuti sonaan baay'een gammachuudhaan isa in dhaggeeffam turan. ³⁸36 Far 110:1; HoE 2:34-35; 1Qor 15:25; Ibr 1:13

Yesus Barsiisota Seeraattii Of Eggachiisuu Isaa

(Mat 23:1-36; Luq 20:45-47)

³⁸Barsiisa isaa keessatti immoo Yesus, "Barsiisota seeraa warra wayyaa dhedheeraa uffatanii lafaan haraa naanna'an, gabaa keessattis namoonni gugguufanii akka nagaa isaan gaafatan jaallatan, ³⁹akkasumas mana sagadaa keessaa taa'umsa olaanu, lafa ci-dhaattis iddoo ulfinaa warra fo'atan irraa of eeggadhaa*! ⁴⁰Isaan kun warra fucha eeggatanii bultoo haadha hiyyeessaa duraa fixanii, fakkeessaadhaaf immoo kadhata isaanii dheeressanii dha. Egaa isaan kanatti yakka caalaatu itti murama" jedhe.

*38-39 Luq 11:43; Yoh 5:44

Yesus Buusii Haadha Hiyyeessaa Tokko Arguu Isaa

(Luq 21:1-4)

⁴¹Al tokko Yesus fuullee qodaa buusii taa'ee, yeroo namoonni horii qodaa buusii sana keessa buusan in ilaala ture; namoonni warri badhaadhonni baay'een horii baay'ee keessa buusan*. ⁴²Haati hiyyeessaa tokkos dhuftee, horii sibiilaa diddiimtuu kan akka saantiima lamaa qodicha keessa buufte. ⁴³Yommuu inni bartoota isaa ofitti waamee, "Dhuguman isinitti hima! Haati hiyyeessaa kun warra qodaa buusii sana keessa horii buusan

hundumaa caalaa buufteetti. ⁴⁴Isaan kun hundinuu bultoo isaanii irraa hafee kan kaa'atan keessaa qodaa buusii keessa buusan; isheen kun garuu danuu hiyyuma ishee keessaa, bultoo isheetiif waan qabdu hundumaa qodicha keessa buufte" jedhe*.

*41 2Mot 12:9; Yoh 8:20

*43-44 2Qor 8:12-15

Yesus Waa'ee Dilgamuu Mana Qulqullummaa Dubbachuu Isaa

(Mat 24:1-2; Luq 21:5-6)

13 'Akkuma Yesus mana qulqullummaa keessaa ba'een, bartoota isaa keessaa inni tokko, "Barsiisa, mee dhagaa gurguddaa kana, ijaarsa babba'eessa kanas ilaali!" ittiin jedhe. ²Yesus deebisee, "Ijaarsa gurguddaa kana ilaaltaa? Iddoo kanatti dhagaan in diigama malee, tokko illee wal irratti hin hafu" jedheen*.

*2 Luq 19:44

Yesus Waa'ee Rakkinaa Fi Ari'atamuu Dhufuuf Jiruu Dubbachuu Isaa

(Mat 24:3-14; Luq 21:7-19)

³Yesus gaara ejersaa gubbaa gara mana qulqullummaatti garagalee utuu taa'uu, Phexros, Yaaqoob, Yohannisii fi Indriiyaas kophaatti isa gaafatan, ⁴"Nutti himi, kun yoom ta'a? Wanti kun hundinuu yommuu raawwatamuuf jedhu immoo milikinni isaa maali?" jedhan. ⁵Yesus immoo, "Homtinuu akka isin hin wallaalchifnetti akeekkadhaa! ⁶Baay'een, 'Ani Kristos' jechaa maqaa kootiin in dhufu, namoota baay'ees in wallaalchisu. ⁷Lolaa fi oduu lolaa yommuu dhageessan hin na'inaa, kan akkasii kun ta'uun irra jira; kun garuu amma illee dhuma isaa miti. ⁸Sabni saba irratti mootummaanis mootummaa irratti in ka'a; socho'i lafaa iddoo adda addaatti, beellis in ta'a; wanti kun garuu jalqaba ciniinsuu ti*.

*8 Isa 19:2; 2Sen 15:6

⁹"Garuu of eeggadhaa, isaanoo yaa'ii garaa garaatti dabarsanii isin in kennu, manneen sagadaa keessattis in reebantu, anaaf jettanii fuula abboota biyyaa, fuula moototaa duras in dhaabattu; kunis dhugaa isaanitti in ba'a. ¹⁰Duraan dursee wangeelli saba hun-

dumaatti lallabamuun in ta'a. ¹¹Isaan dabarsanii isin kennuudhaaf yommuu isin geessan, isa dubbachuuf jirtaniif dura hin yaadda'inaa! Waanuma yeroo sanatti isiniif kennamu dubbadhaa malee; isintu dubbata miti'o, hafuura qulqulluutu dubbata malee*." ¹²Yommuu obboleessi obboleessa du'atti dabarsee in kenna, abbaanis mucaa isaa, ijoollonnis warra isaanii irratti ka'anii isaan in ajjeesisu*. ¹³Anaaf jettanii hundumaa biratti kan jibbamtan in taatu; namni hamma dhumaatti jabaatee dhaabatu garuu in fayya" isaaniiin jedhe*.

*9-11 Mat 10:17-20; Luq 12:11-12; Mar 16:15

*12 Mik 7:6

*13 Mat 10:22; Yoh 15:18-21

Yesus Miikkita Garaa Garaa Kennee Of Eggachiisuu Isaa

(Mat 24:15-28; Luq 21:20-24)

¹⁴Yesus itti fufee, "Inni jibbisii-saan iddoo qullaa'aa xureessu sun, iddoo isaaf hin malle dhaabachuu isaa yommuu argitan - namni kana dubbisu haa hubatu! - warri Yihudaa jiran gara gaarotaatti haa baqatan*! ¹⁵Namni oobdii isaa keessa jiru deebi'ee, waa fudhachuudhaaf manatti ol hin lixin. ¹⁶Lafa qotiisaa inni jirus wayyaa isaa fudhachuudhaaf hin galin*. ¹⁷Garuu dubartoota ulfaa fi warra hoosisaniif guyyoonni sun attam sodaachisoo dha*." ¹⁸Haa ta'u iyyuu malee, kun yeroo gannaatti akka hin taaneef kadhadaa! ¹⁹Guyyoonni sun guyyoota rakkinaa in ta'u; rakkinni akkasii erga Waaqayyo biyya lafaa uume jalqabee hamma ammaatti hin taane, deebi'ees hin ta'u*. ²⁰Waaqayyo gooftaan guyyoota sana utuu gabaabsu dhaabaatee, namni tokko iyyuu hin fayyu ture; amma garuu namoota fo'amaniiif, isaanis warra inni ofiif fo'ateef jedhee, guyyoota sana in gabaabsa. ²¹Yeroo sanatti namni, 'Ilaa Masiihiin as jira! Ilaa achi jira!' yoo isiniin jedhe hin amjonina. ²²Masi-honni sobaatti fi raajonni sobaa ka'anii, yoo danda'ame warra Waaqayyoofo fo'aman iyyuu wallaalchisuu-dhaaf, milikittaa fi dinqii adda addaa in argisiisu*. ²³Isin garuu akeekkadhaa! Ani duraan dursee waan hundumaa isinitti himeera" jedhe.

waa'ee hin baafne dhaggeeffachuu dhiisanii, hojii isaaniitti akka qabamaaniif, hojiin ulfaataan isaan irra haa kaa'amu!" jedhe.

10 Warri humnaan isaan hojjechiisanii fi warri hojii geggeessan achii ba'anii saba sanaan, "Mootiin, 'Si'achi ani cidii isiniif hin kennu," isin ofii keessanii dhaqaatii lafa argitanii cidii barbaaddadhaa; garuu hojii keessan durii irraa wanti tokko illee hin hir'atin!" jedhe. ¹¹Jarris akka ci-diitti xuuphii ittiin hojjechuudhaaf, id-doo midhaan irraa haamame qarmii walitti qabachuudhaaf, guutummaa biyya Gibxii keessa in tamsaan. ¹³Warri humnaan isaan hojjechiisan immoo, "Isa dur yeroo cidii argattan guyyaa guyyaatti hojjetan, ammas immoo hammuma sana guyyaa guyyaatti hojjedhaa!" jedhanii isaan in jarjarsu turan. ¹⁴Warri mootichaaf humnaan isaan hojjechiisan immoo, saba Israa'el keessaa warra ofii isaaniitti hojii geggeessuu irra kaa'an sana reebanii, "Har'aa fi kaleessa immoo maaliif lakkoobsa xuuphii isa dur hojjetan irraa hir'ifan?" jedhanii gaafatan.

15 Warri saba Israa'el keessaa hojii geggeessuu irra kaa'aman gara mootichaa dhaqanii iyyatanii, "Maaliif nuun hojjetoota kee akkas goota?" ¹⁶Nuyi hojjetoota keef cidiin hin kennamne, garuu xuuphii hojjedhaa nuun jedhu; kanuma irratti iyyuu kunoo hojjetoonni kee in reebamu, garuu balleessaan immoo kan namoota keetii ti" jedhan. ¹⁷Mootichi immoo, "Isin dhibaa'oo dha, hojii hin hojjetan! Kanaaf 'Dhaqnee Waaqayyoo' aarsaa dhi'eessina' jettu; ¹⁸amma lafa hojii keessaniitti deebi'aa hojjedhaa! Hamaa isinitti murame in dhi'eessitu, garuu cidiin isiniif hin kennamu!" jedhe. ¹⁹Saba Israa'el keessaa warri hojii geggeessuu irra kaa'aman, lakkoobsi xuuphii isaan guyyaa guyyaatti hojjetan akka hin hir'anne yommuu isaaniitti himametti, wanta hamaa keessa akka bu'an in argan.

Museen Rakkina Saba Isaa Gooftaatti Dhi'eessuu Isaa

20 Warri hojii geggeessan sun mooticha biraa ka'anii, Museedhaa fi Aaron warra isaan eegaa turanitti ba'an; ²¹Museedhaa fi Aaroniin immoo,

"Fooliin keenya mootichaa fi hojjetoota isaa biratti akka xiraa'u gootanii, billaa isaan ittiin nu ajjeesanis harka isaaniitti akka kennitanitti waan lakkaa'amuuf, Waaqayyoo isinitti haa ilaalu! Isinitti haa faradus!" jedhan.

22 Museen immoo deebi'ee Waaqayyoon, "Yaa gooftaa, maaliif saba kanatti wanta hamaa fidae? Egaa maaliif ana ergite ree?" ²³Erga ani mooticha bira dhufee maqaa keetiin isatti dubbachuu jalqabee, inni wanta hamaa saba kana irraan ga'era, ati immoo saba kee kana oolchuudhaaf waan tokko illee hin goone" jedhe.

Waaqayyoo Museedhaaf Deebii Kennee Ammas Isa Erguu Isaa

6 ¹Waaqayyoo immoo Museedhaan, "Mootichi harka koo isa jabaa-dhaan qabamee waan isaan gad dhii-suuf, inni biyya isaa keessaa iyyuu oofee akka isaan baasuuf, amma irree koo isa cimaadhaan waanan isa irratti hojjedhu arguuf jirta" jedhe*. ²11:1; 12:33

2 Yommuu Waaqayyoo Museedhaan, "Ani Waaqayyoo dha; ³ani Waaqayyoo inni hundumaa danda'u, Abrahaamitti, Yisahaqitti, Yaaqoobitti mul'adheera; garuu maqaan koo 'Waaqayyoo isa jiraa-taa dha' jedhee isaaniitti of hin beeksif-ne*. ⁴Biyya Kana'aan biyya takka galaa ta'anii keessa jiraatan isaaniif kennuudhaaf immoo kakuu isaani wajjin galeera*. ⁵Kana malee immoo aadnaa Israa'eloota warra namoonni biyya Gibxii akka garbaatti hojjechiifachaa turanii dhaga'ee, kakuu koo yaadadheera. ⁶Egaa Israa'elootaan, 'Ani Waaqayyoo dha! Ba'aa warra Gibxii jalaa isin nan baasa, garbummaa isaanii keessaas isin nan oolcha; ani irree koo ol fudha-dhee firdii gurguddaadhaan isin nan fura. ⁷Ani saba koo isin godhadhee isin nan simadha, Waaqayyoo keessanis isiniif nan ta'a; isin immoo ani Waaqayyoo keessan goofticha isa ba'aa warra Gibxii jalaa isin baasu akkan ta'e in beektu*. ⁸Ani biyya isan Abrahaam, Yisahaq, Yaaqoobiif kennuudhaaf kadadhe sanatti isin nan galcha, dhuunfaa keessan godhees isiniif nan kenna; ani Waaqayyoo dha' jedhai" jedhe*. ⁹Museenis Israa'elootatti kana in hime, isaan garuu yaadni isaanii waan cabeeff,

garbummaanis waan isaaniitti jabaateef isa hin dhaggeeffanne.

*3 Uma 17:1; 28:3; 35:11; Bau 3:14-15

*4 Uma 12:7; 17:7-8

*7 Lew 11:45

*8 Uma 22:16

10 Waaqayyoo yommuu Museedhaan, "Gara mootii Gibxii dhaqiitti akka inni Israa'eloota biyya isaa keessaa gad dhiisu, itti dubbadhu!" jedheen. ¹²Museen garuu Waaqayyoo duratti deebisee, "Kunoo sabni Israa'el iyyuu ana hin dhageenye, attamitti mootichi immoo ana nama afaan isaa qajeelchee hin dubbanne" dhaga'a ree?" jedhe*. ¹³Waaqayyoo garuu Musee fi Aaronitti dubbatee, Israa'eloota biyya Gibxii keessaa baasuudhaaf, dhaqanii Israa'elootatti, mootii Gibxiittis akka himan isaan abboome.

*12 4:10

Hidda Dhaloota Musee fi Aaron

14 Warri maqaan isaanii kanatti fufee jirus, dura-buutuu sanyii abboota isaanii keessaa waamamanii dha; ilmaan Ruuben ilma Israa'el isa angafaa, Henok, Faluu, Hezronii fi Karmii dha; isaan kun gosa Ruuben. ¹⁵Ilmaan Shimi'oon, Yimu'el, Yaamiin, Ohad, Yaakiin, Zohaarii fi Shaawul; Shaawulin durba warra Kana'aantu da'e; isaan kun immoo gosa Shimi'oon.

16 Kanatti aanee immoo maqaa ilmaan Lewwiitu akka dhaloota isaanitti dhufa; isaan Gershoon, Qehaat, Meraarii dha; Lewwiin hamma waggaa dhibbaa fi soddonii torba guututti in jiraate*.

17 Ilmaan Gershoon immoo, akka gosa isaaniitti Liibnii fi Shime'i turan. ¹⁸Ilmaan Qehaat, Amraam, Yizhaar, Hebron, Uzii'ellis; barri jireenya Qehaat waggaa dhibbaa fi soddonii sadii ture. ¹⁹Ilmaan Meraarii, Maahilii, Mu-shiis, isaan kun akka dhaloota isaaniitti gosa Lewwii turan*. ²⁰Amraam Yokebedin obboleettii abbaa isaa fuudhe, isheen Aaronii fi Musee in deesseef; barri Amraam jiraate waggaa dhibbaa fi soddonii torba ture*.

*14-16 Uma 46:9-11

*16-19 Lak 3:17-20 1Sen 5:27-30; 6:1-4

*20 2:1-2

*Bau 6:12,30 "Nama afaan isaa qajeelchee hin dubbanne" Ib "Nama hidhiin isaa dhagna hin qabamin".

21 Ilmaan Yizhaar immoo, Qoraa-hi, Nefeg, Ziikriis turan. ²²Ilmaan Uzii'el immoo, Miishaa'el, Elzaafaanii fi Siitrii dha*. ²³Aaron, Eliishebaa intala Aminaadaab obboleettii Naha-soon fuudhe; isheen Naadaab, Abihuu, Ele'azaarii fi Itaamaarin deesseef*. ²⁴Ilmaan Qoraa-hi, Asir, Elqaanaa fi Abii'aasaaf turan; isaan kun gosa Qoraa-hotaa ti. ²⁵Ele'azaar ilmi Aaron durboota Futii'el keessaa tokko fuudhe; isheen Fiinehaasin deesseef; isaan kun akka gosa gosa isaaniitti dura-buutuu abboota sanyii Lewwii ti.

*22 Lew 10:4

*23 Bau 28:1

26 Aaronii fi Museen warri Waaqayyoo, "Isin Israa'eloota akka kutata kutata isaaniitti biyya Gibxii baasaa!" jedheen isaan kana. ²⁷Waa'ee Israa'eloota biyya Gibxiittii baasuu, warri mootii Gibxiitti dubbatan isaan kana turan; Museen, Aaronis isaanuma kana. ²⁸Gaafas Waaqayyoo biyya Gibxiitti Museetti in dubbate; ²⁹inni Museedhaan, "Ani Waaqayyoo dha, waanan sitti dubbadhu hundumaa, mootii Gibxiitti himi!" jedhe. ³⁰Museen garuu achuma Waaqayyoo duratti, "Kunoo, anoo nama afaan isaa qajeelchee hin dubbannee dha, mootichi attamitti anaaf dhaga'a ree?" jedhe*.

*30 4:10; 6:12

Waaqayyoo Waan Biyya Gibxiitti Fiduuf Jiru Dubbachuu Isaa

7 ¹Waaqayyoo yommuu Museedhaan, "Kunoo, ati mootii Gibxii biratti ana Waaqayyoo afaan akka taatu si godheera; Aaron obboleessi kee immoo afaan kee ta'ee in dubbata. ²Ati waan ani si abboomu hundumaa in dubbatta; Aaron obboleessi kee immoo mootichatti in hima; yommuu inni Israa'eloota biyya isaatii gad in dhiisa*. ³Ani mooticha mata-jabeessa nan godha; mi-likkata koo fi dinqii koo biyya Gibxii keessatti nan baay'isa*. ⁴Mootichi isiniif hin dhaga'u; kanaafis biyya Gibxii irra ciqilee koo nan dhaabadha, firdii gurguddaadhaanis macca saba koo, Israa'eloota biyya Gibxii keessaa nan baasa. ⁵Ani harka koo biyya Gibxii

"Dhuguman siin jedha, halkanuma kana indaanqoon si'a lama utuu hin iyyin, ati si'a sadii na ganta" ittiin jedhe. ³¹Inni garuu ittuma cimsee, "Sii wajjin du'uun yoo na irraa barbaadame illee, matumaa si hin ganu" jedhe; isaan hundumtuus akkasuma jedhan*.

*27 Zak 13:7; Mat 26:56; Mar 14:50; Yoh 16:32

*28 16:7; Mat 28:16

*31 Yoh 11:16

Yesus Getesemaaneetti Kadhachuu Isaa

(Mat 26:36-46; Luq 22:39-46)

32 Gara iddoo dhaabaa Getesemaanee jedhamu tokkoo dhaqanii, Yesus bartoota isaatiin, "Hamma ani kadhachee raawwadhutti as taa'aa!" jedhe*. ³³Pheexrosin, Yaaqoobin, Yohannisiniis ofii wajjin fudhatee, raafamee yaadaan dhiphachuutti ka'e*. ³⁴Isaaniin immoo, "Lubbuun koo hamma du'aatti baay'ee gaddite; isin as turaa, dammaqaas!" jedhe*. ³⁵Xinnoos irraa hiiqee adda isaatiin gombifamee, yoo danda'ame yerottiin kun akka isa bira darbituuf kadhatee, ³⁶"Yaa abbaa ko wanti hundumtuu siif in danda'ama; xoofoo dhiphinaa kana ana irraa fuudhi! Garuu wanti ati jaallatte haa ta'u malee, waan ani jaalladhu miti" jedhe*. ³⁷Dhufees rafanii isaan argee, Pheexrosiin, "Si-moon! In raftaa? Sa'aatii tokkittiif illee dammaquu hin dandeenyee? ³⁸Qorammatti akka hin galleef dammaqaa, kadhadaa! Hafuuri illee dhimmaa dha, foon garuu dadhabaa dha" jedhe*. ³⁹Ammas achi hiiqee kadhatauma isaa duraas kadhate. ⁴⁰Deebi'ee dhufees utuu isaan rafanii arge; iji isaanii baay'ee itti ulfaattee ture; maal akka isaaf deebisanis hin beekne. ⁴¹Si'a sadaffaatti dhufee, "Amma iyyuu rafanii boqochuutti jirtuu? In ga'a, yeri-chi ga'eera; kunoo, ilmi namaa harka cubbamoottaatti kennamuu isaa ti. ⁴²Ka'aa itti adeemnaa! Kunoo, inni dabarsee na kennu dur dhi'aate" isaanii jedhe*.

*32 Yoh 18:1

*33 Mat 17:1

*34 Far 42:5,11; 43:5; Yoh 12:27

*36 10:38; Rom 8:15; Gal 4:6

*38 Mat 6:13; Luq 11:4

*42 Yoh 14:31

Yesus Qabamuu Isaa (Mat 26:47-56; Luq 22:47-53; Yoh 18:3-12)

43 Utuma Yesus kana dubbachaa jiruu, kunoo, Yihudaan, warra kudha lamaan keessaa tokko, isaan bira ga'e. Isaa wajjinis luboota warra angafoota, barsiisota seeraa fi maanguddoota biraa warri ergaman billaadhaa fi bokkuu qabatanii dhufan. ⁴⁴Inni dabarsee Yesusin kennuuf ture sun milikkitaaf, "Inni ani dhungadhu isa, qabaatii, eeg-gachaa fuudhaa sokkaa!" jaraan jedhee ture. ⁴⁵Yihudaan akkuma achi ga'een gara Yesusitti darbee, "Barsiisaa kol" jedhee isa dhudhungate. ⁴⁶Jarri yom-mus hiixatanii Yesusin qaban. ⁴⁷Warra bukkee dhaabatan keessaa immoo tokko billaa isaa luqqifatee, garbicha angafa lubootaa rukutee, gurra isaa irraa kute. ⁴⁸Yesus immoo, "Akka warra saamtuu qabuudhaaf ba'aniitti, ana qabuudhaaf billaadhaa fi bokkuudhaan yaatanii? ⁴⁹Guyyaa dhufaa darbaa isinii wajjin wal argaa, mana qulqullum-maa keessattis barsiisaan ture, isin yommuu ana hin qabne; amma garuu wanti caaffanni qulqullaa'oon jedhan raawwatamuun in ta'a" jedhe*. ⁵⁰Bar-toonni bundinnu immoo isa dhiisanii in baqatan*.

*49 Luq 19:47; 21:37; Yoh 18:20

*50 Zak 13:7; Mat 26:31; Mar 14:27

51 Yeroo sanatti dargaggeessi tokko wayyaa quncee talbaa tokko duw-waa dhagna isaatti olbatee, Yesus duu-kaa dhaqe; jarris isa qabatan. ⁵²Inni immoo wayyaa sana harkatti dhiisee, qullaa isaa fiigee harkaa ba'e.

Yesus Yaa'ii Warra Yihudootaa Duratti Dhi'aachuu Isaa

(Mat 26:57-68; Luq 22:54-55,63-71;
Yoh 18:13-14,19-24)

53 Yesusin gara angafa lubootaatti geessan; luboonni warri angafoonni bundinnu, maanguddoonni, barsiisonni seeraas achitti walitti qabamanii turan. ⁵⁴Pheexros hamma oobdii mana angafa lubootaatti irraa fagaatee Yesus duu-kaa adeeme, achitti eegdotaa wajjin taa'ee ibidda in qaqaammata ture. ⁵⁵Luboonni warri angafoonni, guutum-maan yaa'ii warra Yihudootaas Yesu-sin ajjeesuudhaaf namoota isa irratti dhugaa ba'aniif in barbaadu turan,

garuu tokko illee hin arganne. ⁵⁶"Na-moonni baay'een sobaan yoo isa irratti dhugaa ba'an iyyuu, dubbiin isaanii wal hin fudhanne. ⁵⁷Kaan immoo ka'a-nii sobaan isa irratti dhugaa ba'anii, ⁵⁸"'Mana qulqullummaa isa harkaan hojjetame kana jigsee, guyyaa sadiitti kan biraa kan harkaan hin hojjetamin nan dhaaba' jechuu isaa dhageenyee-ra" jedhan*. ⁵⁹Haa ta'u iyyuu malee, isa kana irratti iyyuu dubbiin isaanii wal hin fudhanne.

*58 15:29; Yoh 2:19

60 Yommuu angafni lubootaa fuula hunduma isaanii dura dhaabatee Yesu-sin, "Waan jarri kun si irratti dhugaa ba'an kanaaf deebii tokko illee hin qabduu ree?" jedhee gaafate. ⁶¹Inni garuu calluma jedhe malee, deebii tokko illee hin laanneef. Angafni lu-bootaa amma immoo, "Ati Masihihi, ilma Waaqayyoo isa galateeffamaa tii?" jedhee isa gaafate*. ⁶²Yesus im-moo, "Ani isa; ilmi namaa mirga isa aango-qabeessaa taa'ee duumessoota waaqaa keessas utuu dhufuu arguuf jirtu" jedheen*. ⁶³Yommuu angafni lubootaa sun aaree uffata isaa tarsaa-see, "Amma immoo dhuga-baatuu maalii nu barbaachisa ree?" ⁶⁴Waaqay-yoon arrabsuu isaa isin iyyuu dhagees-saniittu! Maal isiniitti fakkaata?" jedhe. Kana irratti isaan bundumtuus ajjeefa-muun akka isaaf ta'u itti muran*. ⁶⁵Jarreen tokkos isatti tufan, ija isaas hidhanii rukutanii, "Eenyutu si rukute? Raajii keetiin nutti himi!" ittiin jedhu turan; warri eegdonnis isaan harkaa fudhatanii isa kakkabalan*.

*61 15:5; Isa 53:7

*62 Dan 7:13; Far 110:1; Efe 1:20;

Qol 3:1; Ibr 1:3

*63 Lak 14:6; HoE 14:14

*64 Lew 24:16; Yoh 19:7

*65 10:34; 15:19

Pheexros Yesusin Ganuu Isaa

(Mat 26:69-75; Luq 22:56-62;
Yoh 18:15-18,25-27)

66 Pheexros amma illee oobdii keessa utuu jiruu xomboreewwan angafa luboo-taa keessaa tokko in dhufte*. ⁶⁷Isheen utuu Pheexros ibidda qaqaammata argitee, hubatee isa ilaaltee, "Atis immoo Yesus namicha biyya Naazireet sanaa wajjin turte" jette. ⁶⁸Inni garuu, "Waan ati jettu ani hin beeku, anaaf hin galus"

jedhee gane; kana booddee gara karra dallichaatti gad ba'e; [ergasii indaan-qoon in iyyite]. ⁶⁹Xomboreettiin isa argitee ammas warra achi dhaabatanii, "Namichi kunis isaan keessaa tokko" jette. ⁷⁰Inni garuu ammas in gane. Yeroo xinnoo booddees warri achi dhaabatan ammoo Pheexrosiin, "Atis nama Galiilaa waan taateef, ati dhuguma isaan keessaa tokko" ittiin jedhan. ⁷¹Inni garuu, "Na-micha isin jettan kana ani hin beeku" jedhee, of abaaruu kakachuuttis ka'e. ⁷²Achumaanis indaanqoon lammaffaa iyyite; Pheexros yommuu isa Yesus, "Indaanqoon si'a lama utuu hin iyyin, ati si'a sadii na ganta" ittiin jedhee ture yaadatee, boo'icha in futtaafate*.

*66 14:54

*72 14:30; Mat 26:34; Luq 22:34; Yoh 13:38

Yesus Philaaxos Duratti Dbi'effamuu Isaa

(Mat 27:1-2,11-14; Luq 23:1-5;
Yoh 18:28-38)

15 ¹Akkuma lafti bari'een tuboon-ni warri angafoonni, maangud-doonnii fi barsiisonni seeraa guutum-maan yaa'ii warra Yihudootaa hundi-nuus Yesus irratti mari'atan; kana booddee isa hidhanii, geessanii, Phila-xositti dabarsanii kennan*. ²Philaaxos, "Sii mootiin Yihudootaa?" jedhee isa gaafate; inni immoo, "Situ akkas jedhe" jedhe deebiseef. ³Luboonni warri angafoonni waan baay'eedhaan isa hadheessan. ⁴Philaaxos ammas, "Kunoo, waan baay'eedhaan si hadheessu'o waan deebiftu hin qabduu ree?" jed-hee, Yesusin gaafate. ⁵Yesus garuu ergasii deebii tokko illee hin deebif-neef; kun immoo Philaaxosin in dinqi-fachiise*.

*1 Luq 22:66

*5 14:61; Luq 23:9; Isa 53:7

Yesusitti Du'i Faradamuu Isaa

(Mat 27:15-26; Luq 23:13-25;
Yoh 18:39-19:16)

6 Philaaxos ayyaana Faasiikaatti warra hidhaman keessaa nama isaan, "Nuuf gad dhiisi" jedhan tokko in gad dhiisa ture. ⁷Warra goolii kaasanii nama ajjeesanii hidhaman keessaa im-moo tokko Barabbaa kan jedhamu ture. ⁸Yommuu namoonni gara mana mootummaatti ol ba'anii, waan dur

gochaafii ture akka isaaniif raawwa-tuuf Philaaxosin kadhachuutti ka'an. ⁹Philaaxos immoo deebisee, "Mootii Yihudootaa akkan gad isiniif dhiisu barbaadduu?" isaaniin jedhe. ¹⁰Innoo luboonni warri angafooni hinaaffaa-dhaaf dabarsanii akka isa kennan hu-batee ture. ¹¹Luboonni warri anga-fooni garuu, isaa mannaa Barabbaa gad nuuf dhiisi, akka jedhaniif namoo-ta itti tuqan*. ¹²Ammas Philaaxos, "Egaa namicha isa isin mootii Yihu-dootaa jettanii waamtanoo maal godhu ree?" jedhee isaaniif deebise. ¹³Isaa-nis, "Isa fannisi!" jedhanii iyyan. ¹⁴Philaaxos immoo, "Maaliif? Maal balleesse?" isaaniin jedhe; isaan ga-ruu, "Isa fannisi!" jedhanii ittuma caalchisanii iyyan*. ¹⁵Philaaxos yom-mus namoota gammachiisuu barbaa-dee, Barabbaa gad isaaniif dhiise; Ye-susin immoo reebisee akka inni fan-nifamuuf dabarsa kenne*.

*11 HoE 3:14

*14 HoE 3:13

*15 Yoh 19:1

Warri Loltuu Yesusitti Ga'isuu Isaanli

(Mat 27:27-31; Yoh 19:2-3)

16 Warri loltuu ergasii Yesusin ga-ra mana mootummaa sanatti ol galcha-nii, kutata loltuu sana keessaa warra hafanis walitti waaman. ¹⁷Uffata dhiil-gee Yesusitti uffisanii, gonfoo qoraattii hojjetanii, mataa isaa irra kaa'an. ¹⁸Achumaanis, "Attam ree, yaa mootii Yihudootaa!" jedhanii nagaa isa gaafa-chuutti ka'an. ¹⁹Uleedhaan mataa isaa rurrukutanii, itti tufanii jilbeenfatani sagadaniifis*. ²⁰Isaan erga itti ga'isa-nii booddee, uffata dhiilgee sana irraa baasanii, wayyaa isaa deebisanii itti uffisan; kana booddee gad baasanii fannisuudhaaf isa geessan.

*17-19 Luq 23:11

Yesus Fannifamuu Isaa

(Mat 27:32-44; Luq 23:26-43; Yoh 19:17-27)

21 Namni biyya Qareenaa tokko maqaan isaa Simi'oon kan jedhamu, abbaa Iskindrosii fi Ruufos, lafa qotiisa isaatii utuu galuu isaanitti dhufe; isaan immoo fannoo Yesus akka baatuuf isa giddisiisan*. ²²Yesusinis gara iddoo

Golgootaa jedhamutti geessan; "Gol-gootaa" jechuun "Iddoo lafee mataa" jechuu dha. ²³Isaan yommuus daadhii waynii qumbiidhaan makame Yesusiif kenninaan, inni fudhachuu dide*. ²⁴Yommuus jarri isa in fannisan; uffata isaa immoo hiranii eenyu isa kam akka fudhatu baruudhaaf muka itti buufa-tan*. ²⁵Yeroon isa fannisanis bari'ee sa'aatii sadiitti ture. ²⁶Yakka inni ittiin hadheeffame mul'isuudhaafis, "Kun mooticha Yihudootaa ti" kan jedhu mataa isaa gararraatti caafamee ture. ²⁷Isaa wajjin immoo saamtota lama, isa tokko mirga isaatti isa kaanis bitaa isaatti fannisan. ²⁸Yommuus inni ma-caafni, "Warra seera cabsituutti lak-kaa'ame" jedhu in raawwatame*. ²⁹Warri achiin darban immoo mataa isaanii raasanii, "Muul! Ati isa mana qulqullummaa jigsitee guyyaa sadiitti ijaartu*! ³⁰Mee of oolchi! Fannoo ir-raas gad bu'ii!" jedhanii in arrabsu turan. ³¹Luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraas akkasuma wal har-kaa fuudhanii isatti ga'isan, "Inni na-moota biraa oolcheera, ofii isaa immoo oolchuu hin danda'u. ³²Masihiicha mooticha Israa'el erga ta'ee akka nuyi arginee isatti amannuuf, amma fannoo irraa gad haa bu'ii!" jedhan; warri isaa wajjin fannifamanis immoo isa in cee-pha'u turan.

*21 Rom 16:13

*23 Far 69:21

*24 Far 22:18

*28 Isa 53:12

*29 Far 22:7; 109:25; Mar 14:58; Yoh 2:19

Yesus Du'uu Isaa

(Mat 27:45-56; Luq 23:44-49; Yoh 19:28-30)

33 Sa'aatii ja'aa jalqabee hamma sa'aatii sagaliitti dukkanni lafa hundu-maa irra ture. ³⁴Sa'aatii sagalittis Ye-sus sagalee guddaadhaan, "Elo'ii, Elo'ii lamaa sabaktanii?" jedhee waammate; kunis, "Waaqayyo ko, Waaqayyo ko maaliif na dhiifte?" jechuutti in hiikama*. ³⁵Warra achi dhaabatan keessaa kaan kana dhaga'a-nii, "Kunoo, Eliyaasin waammata" jedhan. ³⁶Yommuus isaan keessaa tok-ko fiigee daadhii waynii dhangag-gaa'aa waan akka cumaa buqqee ha-dhaa'aa, isa bishaan dhagnatti xuuxu tokkotti guutee, uleetti kaa'ee, akka

inni dhuguuf kenneefii, "Eliyaas fan-noo irraa gad isa buusuudhaaf yoo dhufe, mee in ilaalla!" jedhe*. ³⁷Ye-sus sagalee guddaa isaa dhageessisee hafuurri isaa keessaa yaa'e. ³⁸Yeroo sanatti golgaan mana qulqullummaa olii hamma gadiitti iddoo lamatti tar-sa'e*. ³⁹Angafni dhibbaa inni gara Yesusitti garagalee dhaabatu akkasitti hafuurri isaa isa keessaa yaa'un isaa yommuu hubate, "Namni kun dhugu-ma ilma Waaqayyoo ture" jedhe.

*34 Far 22:1

*36 Far 69:21

*38 Bau 26:31-33; Ibr 10:19-20

40 Dubartoonni halaala dhaabatanii in ilaalan; isaan keessas Maariyaam ishee Magdala, Maariyaam haadha Yaaqoob isa quxisuu, kan Yosees, Salomees turan. ⁴¹Isaan warra yom-muu inni Galiilaa ture isa duukaa bu'anii isaaf hojjetan; kan biraa dubar-toonni baay'eenis immoo isaa wajjin Yerusaaleemitti kan ol ba'an achitti argamaniiru*.

*40-41 Luq 8:2-3

Yesus Awwaalamuu Isaa

(Mat 27:57-61; Luq 23:50-56; Yoh 19:38-42)

42 Borumtaas Sanbata waan ta'eef namoonni guyyaa sanatti in qophaa'u turan; yeroon isaa immoo gara galgalaa ture. ⁴³Yaa'ii warra Yihudootaa keessa namichi ulfina-qabeessi Yoseef jedha-mu tokko ture. Namichi mandara Ar-maatiyaa inni ofii isaatii mootummaa Waaqayyoo eeggatu kun, ija-jabinaan Philaaxos hira dhaqee, reeffa Yesus kadhate. ⁴⁴Philaaxos immoo, "Kanuma dura du'ee?" jedhee dinqifate; yommuus angafa dhibbaa waamee erga du'ee hamma akka ture gaafate. ⁴⁵Akka isaa angafa dhibbaa irraa erga baree booddee, reeffa isaa Yoseefiif kennisiise. ⁴⁶Yommuus Yoseef wayyaa quncee talbaa irraa dha'ame bitee, reeffa isaa fannoo irraa gad buusee, wayyicha sanaanis kafane. Awwaala garaa dha-gaa keessatti tolfame tokko keessa kaa'ee, balbala awwaalichaatti immoo dhagaa gangalche*. ⁴⁷Maariyaam isheen Magdala, Maariyaam haati Yo-sees iddoo reeffi isaa kaa'ame in argan.

*46 HoE 13:29

Yesus Du'aa Ka'uu Isaa

(Mat 28:1-8; Luq 24:1-12; Yoh 20:1-10)

16 ¹Sanbanni erga darbee, Maari-yaam isheen Magdala, Maari-yaam haati Yaaqoob, Salomeenis dha-qanii dhagaa Yesus dibuudhaaf urgoof-tuu bitan*. ²Jalqaba torbanii, [gaafa Sanbata guddaa], ganama barii ka'anii akkuma aduun baateen awwaalicha bi-ra ga'an. ³Karaatti immoo, "Eenyutu dhagicha balbala awwaalichaattii nuuf garagalcha?" waliin jechaa turan. ⁴Dhagichi baay'ee guddaa ture; itti hiiqanii yommuu ilaalan immoo dhagi-chi balbala awwaalichaattii garagalfa-mee argan. ⁵Awwaalichatti akkuma ol lixaniin dargaggeessa tokko, uffata gad dheeraa adii uffatee bukkee gara mir-gaatiin taa'ee argan; isaan yommuus na'anii in dinqifatan. ⁶Inni immoo, "Naatanii hin dinqifatinaa! Isin Yesus nama Naazireet isa faunifamee ture barbaaddu; innoo ka'era, as hin jiru, ilaa, iddoo isaan isa ciibsanii turan iyyuu! ⁷Garuu dhaqaal Bartoota isaatti Pheexrositis, 'Inni isin dura Galiilaa in dhaqa, akkuma isinitti himes achitti isa in argitu' jedhaattii himaa!" isaaniin jedhe*. ⁸Isaan rom'anii of wallaalanii waan turaniif, achi keessaa ba'anii awwaalicha biraa baqatan; waan sodaa-taniifis nama tokkotti iyyuu waa hin himne.

*1 15:40; Luq 23:56

*7 14:28; Mat 26:32

Yesus Maariyaam Ishee Magdalaatti Mul'achuu Isaa

(Mat 28:9-10; Yoh 20:11-18)

9 Yesus jalqaba torbanii, [guyyaa Sanbata guddaa] ganama barii yommuu du'aa ka'e, dura Maariyaam ishee Magdalaatti mul'ate; Maariyaam kun ishee inni hafuurota hamoota torba keessaa baasee turee dha*. ¹⁰Isheen gara warra isaa wajjin turanii, gadduu fi boo'uutti jiranii, dhaqqee kana isaa-nitti himte*. ¹¹Isaan garuu akka inni jiraataa ta'e, akka isheen isa argites, yommuu ishee irraa dhaga'an kana hin amanne*.

*9 Luq 8:2

*10 Yoh 16:20; 20:18; Luq 24:10

*11 Luq 24:11

**Yesus Jara Lamaanitti
Mul'achuu Isaa**
(Lug 24:13-35)

12 Kana booddee jarreen lama diida utuu dhaqanii Yesus bifa biraatiin isaanitti mul'ate. ¹³Jarreen kun deebi'anii warra kaanitti himan; isaan garuu dubbii isaan kanaas hin amanne.

**Yesus Bartoota Kndha
Tokkonitti Mul'achuu Isaa**
(Mat 28:16-20; Lug 24:36-49;
Yoh 20:19-23; HoE 1:6-8)

14 Ergasii immoo Yesus, bartoota kudha tokko warra maaddiitti taa'anitti mul'ate. Warri isa du'aa ka'e kana argan, yommuu isaanitti himan, waan bartoonni kun hin amaniniif amanti-dhabina isaanitti fi mata-jabina isaanitti dheekkame*. ¹⁵Inni, "Gara biyya lafaa hundumaa dhaqaa! Uumama hundumaattis wangeela lallabaa! ¹⁶Namni amane namni cuuphames in fayya; namni hin amanne garuu itti in faradama*. ¹⁷Warra anatti amanana birattis milikkitoonni kun in argamu; warri anatti amanana kun maqaa kootiin hafuurota hamoota in baasu, afaanota

haaraadhaanis in dubbatu*. ¹⁸Bofa yoo qaban yookiis waan nama ajjeesu yoo dhugan isaan hin miidhu; harka isaanis warra dhukkubsatan irra in kaa'u, isaanis in fayyu" isaanin jedhe*.

*¹⁴ 1Qor 15:5; Lug 24:25; Yoh 20:26-29

*¹⁶ Yoh 3:18; HoE 2:38; 16:31,33

*¹⁷ 6:7,13; HoE 8:7; 16:18; 2:4,11; 10:46; 19:6; Lug 9:1; 10:17; 1Qor 14:2-40

*¹⁸ Lug 10:19; HoE 28:3-6; 4:30; 5:16; Yaq 5:14-15

**Yesus Gara Waaqa Keessaatti
Ol Fudhatamuu Isaa**
(Lug 24:50-53; HoE 1:9-11)

19 Yesus gooftaan isaanii wajjin erga dubbatee booddee, gara waaqa keessaatti ol fudhatamee mirga Waaqayyoo taa'e*. ²⁰Ergasii bartoonni dhaqanii iddoo halletti lallaban; gooftaan immoo isaanii wajjin hojjete, dubbichas milikkitoota argamaniin in cimse*.

*¹⁹ 1Xim 3:16; Far 110:1; Rom 8:54;

Efe 1:20; Qol 3:1; Ibr 1:3,13; 1Phe 3:22

*²⁰ HoE 3:16; 5:12; 14:3; Ibr 2:3-4

Wangeela Gooftaa Keenyaa Yesus Kristos Isa Qulqulluu Isa Luqaas Caafe

Ittiin Lixa

1 ¹Yaa ulfaataa fi jaallatamaa Te-wofilos! Waa'ee dubbii nu gid-duutti raawwatame kanaa namoonni baay'een odeessuun yaalanjiru*. ²Kanas immoo qopheessuun isaanii akka warri jalqabaa jalqabanii duukaa turan, ija isaanitiin kan argan, dubbichaafis kan hojjetan nutti dabarsanitti*. ³Anis immoo dubbii kana jalqaba isaatii jalqabee, keessa lixee qoraa waanan tureef, tarreetti galchee siif caafuun gaarii fakkaatee anatti mul'ate*. ⁴Kana gochuun koos, dubbii sitti himame kun dhugaa dhaa fi amanamaa ta'uu isaa akka hubattuuf*.

*¹ HoE 1:1

*² Yoh 1:14; 15:27; 1Yoh 1:1-3; HoE 1:8; 1:21

*³ Qol 4:14

*⁴ Yoh 20:31

Dura Himamuu Dhaloota Yohannis Cuuphaa

5 Bara Herodis biyya Yihudaa hulchaa turetti, balbala lubootaa kutata Abiiyaa keessaa lubni Zakaariyaas jedhamu tokko ture; haati manaa isaas sanyii lubootaa keessaa, maqaan ishees Elsaabex jedhama*. ⁶Lachuun isaanii abboommii gooftaati fi seera isaa raawwachaa fuula Waaqayyoo duratti jireenya qajeelaa jiraatan*. ⁷Haa ta'u iyyuu malee, Elsaabex dhabduu waan turteef, dhala hin godhanne; lachanu immoo lafa guuranjiru turan*.

*⁵ Mat 2:1; 1Sen 24:10

*⁶ Kes 10:12; Iyo 1:1

*⁷ Uma 18:11; Abo 13:2-5; 1Sam 1:5-6

8 Darabeen balbala isaatii geenyaanis, gaaf tokko Zakaariyaas warra kaanii wajjin fuula Waaqayyoo duratti hojii lubummaa isaa hojjechuudhaaf dhi'aate. ⁹Akka amala hojii hirmaachuun isaanitti Zakaariyaas aarsaa akka dhi'essuuf, buufata mukaatiin irra buunaan, gara mana qulqullummaatti ol gale*. ¹⁰Yeroo aarsaa ixaanaa ka-

nattis sabni baay'een alaa in kadhata ture.

*⁹ Bau 30:7

11 Yommuu ergamaan Waaqayyoo iddoo itti ixaanni aarfamu gara mirgaatiin dhaahatee, Zakaariyaasitti mul'ate*. ¹²Zakaariyaas yommuu isa arge, na'ee sodaate. ¹³Ergamichi immoo itti dubbatee, "Yaa Zakaariyaas hin sodaatin! Waaqayyoo kadhannaa kee dhaga'eera'o, Elsaabex haati manaa kee ilma siif in deessi, maqaa isaas Yohannis jettee in moggaafte. ¹⁴Ati guddaa in gammadda, dhalachuun isaas namoota baay'eetiif gammachuu in ta'a. ¹⁵Inni guddaa in ta'a, daadhii waynii yookiis dhugaatii macheessu hundumaa matumaa hin dhuugu, garaa haadha isaatii jalqabees hafuura qulqulluudhaan in guutama*. ¹⁶Saba Israa'el keessaas daniuu gara Waaqayyoo gooftaa isaanitti deebisee isaan in fida. ¹⁷Inni hafuuraa fi humna, Eliyaas raajichi qaba ture in argata; yaada abbootaati fi kan ijoolotaa walitti deebisuudhaaf, kan warra hin abboommamees gara warra tolootaatti harkisuudhaaf, saba isaa gooftaa isaanitiif kan qophaa'an gochuudhaafis gooftaa dura in adeema" jedhe*.

*¹¹ 2:9; HoE 10:3

*¹⁵ 7:33; Mat 11:18; Lak 6:3; Gal 1:15

*¹⁷ Mat 11:14; 17:11-13; Mil 3:1; 4:5-6

18 Zakaariyaas yommuu ergamichaan, "Kun akka ta'u attamittan beeka? Anoo dulloomeera, haati manaa koos barri ishee darbeera" jedhe*. ¹⁹Ergamichi immoo, "Ani Gabri'elii dha, fuula Waaqayyoo dura kanan dhaabadhu, misraachoo kana sitti himuudhaafan ergame*. ²⁰Ati garuu ergaa ani sitti hime yeroo isaatti isa raawwatamuuf jiru hin amanne; kanaafis hamma kun ta'utti arrahni kee didaa in ta'a" jedhee deebiseef.

*¹⁸ Uma 15:8; Lug 1:34

*¹⁹ Dan 8:16; 9:21; Ibr 1:14